Η ΟΔΟΣ

«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή». (Ἰωάν. 14,6)

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΔΑΧΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΟΔΟΥ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΦΥΛΛΟ 20 ΕΤΟΣ 6ο • 2011

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
ΜΑΡΤΙΟΣ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Ἀπό ποῦ προέρχεται ἡ οἰκονομική κρίση;

(Τό κείμενο αὐτό γράφθηκε πρίν ὀγδόντα σχεδόν χρόνια! Τότε πού ἡ Ἀμερική καί ὁ κόσμος ὅλος συγκλονιζόταν ἀπό τό οἰκονομικό κράχ τοῦ 1929. Τό κείμενο τοῦ Σέρβου τότε Ἱεράρχου, Μητροπολίτου Ἀχρίδος, τοῦ Ἁγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς εἶναι σάν νά ἐγράφη σήμερα).

Μὲ ρωτᾶς, ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ ποῦ προέρχεται ἡ σημερινὴ κρίση, καὶ τί σημαίνει αὐτή.

Ποιός εἶμαι ἐγὼ γιὰ νὰ μὲ ρωτᾶς γιὰ ἕνα τόσο μεγάλο μυστικό; «*Μίλα, ὅταν ἔχεις κάτι καλύτερο ἀπὸ τὴ σιωπή*», λέει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Ὅμως παρόλο ποὺ θεωρῶ, ὅτι ἡ σιωπὴ εἶναι τώρα καλύτερη ἀπὸ κάθε ὁμιλία, καὶ ὅμως λόγω ἀγάπης πρὸς ἐσένα, θὰ σοῦ ἐκθέσω ἐκεῖνα ποὺ σκέπτομαι περὶ αὐτοῦ ποὺ ρώτησες.

Ἡ κρίση εἶναι ἑλληνικὴ λέξη, καὶ σημαίνει δίκη. Στὴν Ἁγία Γραφὴ αὐτὴ ἡ λέξη χρησιμοποιεῖται πολλὲς φορές. Ἔτσι ὁ ψαλμωδὸς λέει: «*διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει*» (Ψαλμ. 1,5). Σὲ ἄλλο μέρος πάλι λέει: «*ἔλεος καὶ κρίσιν ἄσομαί σοι, Κύριε*» (Ψαλμ. 100,1). Ὁ σοφὸς Σολομώντας γράφει, ὅτι «*παρὰ δὲ Κυρίου πάντα τὰ δίκαια*» (Παρ. Σολ. 16,33). Ὁ ἴδιος ὁ Σωτήρας εἶπε, «*ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ*» (Ἰωάν. 5,22), ἐνῶ λίγο πιὸ κάτω λέγει πάλι «*νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου*» (Ἰωάν. 12,31). Ὁ ἀπόστολος Πέτρος γράφει «*ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρῖμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ*» (Α΄ Πετρ. 4,17).

Ἀντικατάστησε τὴ λέξη «κρί-

Τό περιοδικό αὐτό εἶναι ἀφιερωμένο στήν τελετή τῶν ἐγκαινίων. Ἡ θεία Εὐχαριστία, τό κεντρικό Μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας μας, γιά νά τελεσθεῖ σέ κάποιο ναό, χρειάζεται ὁ ναός αὐτός νά ἔχει ἤδη ἁγιασθεῖ, νά ἐγκαινιασθεῖ. Στήν τελετή τῶν ἐγκαινίων οὐσιαστικά ἁγιάζεται τό θυσιαστήριο, ἡ ἁγία Τράπεζα, ὅπου ἐπάνω της θά τελοῦνται στό ἑξῆς οἱ θεῖες Λειτουργίες. Ἡ ὅλη τελετή εἶναι ἀρκετά μακροσκελής καί περιέχει πολλά ἀναγνώσματα, ψαλμούς καί εὐχές. Μέ τά ἐγκαίνια ἀρχίζει πανηγυρικά ἡ ἔναρξη τῆς λατρείας στό ναό.

Τά ἐγκαίνια τῶν ναῶν τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν τίς ρίζες τους στήν Παλαιά Διαθήκη. Ἡ Σκηνή τοῦ Μαρτυρίου, οἱ ναοί τοῦ Σολομώντα καί τοῦ Ζοροβάβελ ἐγκαινιάσθηκαν μέ μεγαλοπρεπεῖς τελετές. Ὁ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος τόν δεύτερο π. Χ. αἰώνα ἐξαγίασε τόν ναό τῶν Ἱεροσολύμων, ἐπειδή βεβηλώθηκε ἀπό τούς εἰδωλολάτρες. Αὐτή ἡ τελετή ἑορταζόταν στή συνέχεια κάθε χρόνο. Μάλιστα ὁ Χριστός βρέθηκε στό ναό κατά μία ἑορτή τῶν ἐγκαινίων (Ἰωάν. 10,22). Στήν τελετή τῶν Ἐγκαινίων ὑπάρχουν πολλοί ψαλμοί ἀπό τήν Παλαιά Διαθήκη (22,25,83,92,131,142 καί 144). Στούς ψαλμούς αὐτούς προβάλλεται ἡ πίστη ὅτι ὁ Θεός εἶναι ὁ ποιμήν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ μνήμη τῶν ἐγκαινίων λειτουργεῖ προτρεπτικά στούς πιστούς πρός ἀνανέωση καί πνευματικό ἀγώνα. Τά Ἐγκαίνια καλοῦν τούς πιστούς νά γίνουν κι αὐτοί καινούργιοι καί ἔτσι νά καταστοῦν ναοί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

ση» μὲ τὴ λέξη «δίκη» καὶ διάβασε: *«Διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν δίκῃ»* ἢ *«ἀλλὰ τὴν δίκην πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ»* ἢ *«νῦν δίκη ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου»* ἢ ὅτι *«ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι δικᾶσαι ζῶντας καὶ νεκρούς»*.

Ἕως τώρα οἱ εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ χρησιμοποιοῦσαν τὴν λέξη «δίκη», ἀντὶ γιὰ τὴ λέξη «κρίση», ὅποτε καὶ νὰ τοὺς ἔβρισκε κάποια συμφορά. Τώρα ἡ καινούργια λέξη ἀντικατέστησε τὴν παλιά, καὶ τὸ κατανοητὸ ἔγινε ἀκατανόητο. Ὅταν γινόταν ξηρασία, πλημμύρα, πόλεμος ἢ ἔπεφτε ἐπιδημία, ὅταν ἔρριχνε χαλάζι, γίνονταν σεισμοί, πνιγμοὶ καὶ ἄλλες συμφορές, λέγανε «Θεία δίκη».

Καὶ αὐτὸ σημαίνει: κρίση μέσα ἀπὸ ξηρασίες, κρίση μέσα ἀπὸ πλημμύρες, μέσα ἀπὸ πολέμους, μέσα ἀπὸ ἐπιδημίες κ.λπ. Καὶ τὴ σημερινὴ χρηματοοικονομικὴ δυσκολία ὁ λαὸς τὴν θεωρεῖ ὡς Θεία δίκη, ὅμως δὲν λέει ἡ δίκη, ἀλλὰ ἡ κρίση. Ἔτσι ὥστε ἡ δυσκολία νὰ πολλαπλασιάζεται μὲ τὸ νὰ γίνεται ἀκατανόητη! Ἐφόσον ὅσο ὀνομαζόταν μὲ τὴν κατανοητὴ λέξη «δίκη», ἦταν γνωστὴ καὶ ἡ αἰτία, λόγω τῆς ὁποίας ἦρθε ἡ δυσκολία, ἦταν γνωστὸς καὶ ὁ Δικαστής, ὁ Ὁποῖος ἐπέτρεψε τὴν δυσκολία, ἦταν γνωστὸς καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιτρεπόμενης δυσκολίας. Μόλις ὅμως χρησιμοποιήθηκε ἡ λέξη «κρίση», λέξη ἀκαταλαβίστικη σὲ ὅλους, κανεὶς δὲν ξέρει πιὰ νὰ ἐξηγήσει οὔτε γιὰ ποιὸ λόγο, οὔτε ἀπὸ Ποιόν, οὔτε ὡς πρὸς τί. Μόνο σ' αὐτὸ διαφέρει ἡ τωρινὴ κρίση ἀπὸ τὶς κρίσεις ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν ξηρασία ἢ τὴν πλημμύρα ἢ τὸν πόλεμο ἢ τὴν ἐπιδημία ἢ τοὺς πνιγμοὺς ἢ κάποιους ἄλλους πειρασμούς.

Μὲ ρωτᾶς γιὰ τὴν αἰτία τῆς τωρινῆς κρίσης, ἢ τῆς τωρινῆς Θείας δίκης! Ἡ αἰτία εἶναι πάντα ἡ ἴδια. Ἡ αἰτία γιὰ τὶς ξηρασίες, τὶς πλημμύρες, τὶς ἐπιδημίες καὶ ἄλλα μαστιγώματα τῆς γενιᾶς τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἡ αἰτία καὶ γιὰ τὴν τωρινὴ κρίση. Ἡ ἀποστασία τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν Θεό. Μὲ τὴν ἁμαρτία τῆς Θεο-αποστασίας οἱ ἄνθρωποι προκάλεσαν αὐτὴ τὴν κρίση, καὶ ὁ Θεὸς τὴν ἐπέτρεψε, ὥστε νὰ ξυπνήσει τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοὺς κάνει ἐνσυνείδητους, πνευματικοὺς καὶ νὰ τοὺς γυρίσει πρὸς Ἐκεῖνον. Στὶς μοντέρνες ἁμαρτίες—μοντέρνα καὶ ἡ κρίση. Καὶ ὄντως ὁ Θεὸς χρησιμοποίησε μοντέρνα μέσα ὥστε νὰ τὸ συνειδητοποιήσουν οἱ μοντέρνοι ἄνθρωποι: χτύπησε τὶς τράπεζες, τὰ χρηματιστήρια, τὶς οἰκονομίες, τὸ συνάλλαγμα τῶν χρημάτων. Ἀνακάτωσε τὰ τραπέζια στὶς συναλλαγὲς σ' ὅλο τὸν κόσμο, ὅπως κάποτε στὸ ναὸ τῶν Ἱεροσολύμων. Προξένησε πρωτόγνωρο πανικὸ μεταξὺ ἐμπόρων καὶ αὐτῶν ποὺ ἀνταλλάσσουν τὸ χρῆμα. Προκάλεσε σύγχυση καὶ φόβο. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκανε γιὰ νὰ ξυπνήσουν τὰ ὑπερήφανα κεφαλάκια τῶν σοφῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, γιὰ νὰ ἔλθουν εἰς ἑαυτοὺς καὶ νὰ πνευματικοποιηθοῦν. Καὶ ἀπὸ τὴν ἄνεση καὶ τὸ ἀγκυροβόλημα στὰ λιμάνια τῆς ὑλικῆς σιγουριᾶς νὰ θυμηθοῦμε τὶς ψυχές μας, νὰ ἀναγνωρίσουμε τὶς ἀνομίες μας καὶ νὰ προσκυνήσουμε τὸν ὕψιστο Θεό, τὸν ζωντανὸ Θεό.

Μέχρι πότε θὰ διαρκέσει ἡ κρίση; Ὅσο τὸ πνεῦμα τῶν ἀνθρώπων παραμείνει δίχως ἀλλαγή. Ὅσπου οἱ ὑπερήφανοι ὑπαίτιοι αὐτῆς τῆς κρίσης νὰ παραιτηθοῦν μπροστὰ στὸν Παντοδύναμο. Ὅσπου οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ λαοὶ νὰ θυμηθοῦν, τὴν ἀκαταλαβίστικη λέξη «κρίση», νὰ τὴ μεταφράσουν στὴ γλώσσα τους, ὥστε μὲ ἀναστεναγμὸ καὶ μετάνοια νὰ φωνάξουν: «ἡ Θεία δίκη».

Πὲς καὶ ἐσύ, τίμιε πατέρα, ἡ Θεία δίκη, ἀντὶ ἡ κρίση, καὶ ὅλα θὰ σοῦ γίνουν ξεκάθαρα.

Χαιρετισμοὺς καὶ εἰρήνη.

(Τὸ κείμενο προέρχεται ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Ἁγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς, «Δρόμος δίχως Θεὸ δὲν ἀντέχεται...», Ἱεραποστολικὲς ἐπιστολὲς Α΄, ἔκδ. «Ἐν πλῷ», Ἀθήνα 2008, σσ. 33-36. Ὁ τίτλος τοῦ πρωτοτύπου εἶναι: «Στὸν πάπα-Κάραν γιὰ τὴν κρίση τοῦ κόσμου»).

Η ΟΔΟΣ

Κωδικός ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τετραμηνιαία ἔκδοση
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 73480
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@imr.gr
Συντάσσεται ἀπό ἐπιτροπή

Ἰδιοκτήτης
Ἱερά Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
Μητροπολίτης Ρόδου
κ. Κύριλλος

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου

Προαιρετικές συνδρομές
Ἀριθμ. Βιβλ. Ἐθνικῆς Τραπέζης
461/296168-79

Ἐκδοτική Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, Ἀθήνα
Τηλ. 210-9217513,
Fax: 210-9237033
www.eptalofos.gr
e-mail: info@eptalofos.gr

Ἡ τελετή τῶν ἐγκαινίων

τοῦ Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ, Ἀναπλ. Καθηγητοῦ Α.Π.Θ.

«Τῷ οἴκῳ σου Κύριε πρέπει ἁγίασμα ἐν τούτῳ γάρ τό ὄνομα τό σόν φιλάνθρωπε, ἐνθέως δοξάζεται» *(Ἀπό τήν ἀκολουθία τῶν Ἐγκαινίων)*

Τί εἶναι τά ἐγκαίνια καί γιά ποιό σκοπό γίνονται

Ἐγκαίνια εἶναι ἡ τελετή μέ τήν ὁποία καθιερώνεται καί καθαγιάζεται ἕνας ναός καί ἀπό ἁπλό κτίσμα μεταβάλλεται σέ οἶκο λατρείας καί προσευχῆς καί ἡ τράπεζά του σέ ἱερό θυσιαστήριο καί ἁγία τράπεζα. Ἄλλωστε ἡ ἴδια ἡ λέξη ΕΓΚΑΙΝΙΑ φανερώνει πώς ἕνα πρᾶγμα ἀπό παλαιό γίνεται καινούργιο καί ἀπό μή ἱερό, ἅγιο. Ἡ καινούργια αὐτή διάσταση, ὅσον ἀφορᾶ στό ναό, εἶναι ὁλοκάθαρη σ' ὅλες τίς εὐχές καί τά τροπάρια τῆς ἀκολουθίας. Χωρίς ἐγκαίνια δέν εἶναι δυνατή ἡ τέλεση κανενός μυστηρίου παρά μόνο μέ τή χρήση τοῦ Ἀντιμηνσίου, λινοῦ δηλ. ὑφάσματος, πού μπορεῖ νά ἀντικαταστήσει τήν ἁγία Τράπεζα μέχρι νά γίνουν κανονικά τά ἐγκαίνια, ἀφοῦ σ' αὐτό ὑπάρχουν τμήματα λειψάνων ἁγίων.

Τά ἐγκαίνια εἶναι ἐντολή τοῦ Θεοῦ καί παράδοση τῆς Ἐκκλησίας

Ὅσον ἀφορᾶ στήν ἱστορία τῶν ἐγκαινίων εἶναι σημαντικό πώς ἀπό τήν Παλαιά ἀκόμη Διαθήκη γίνεται λόγος γι' αὐτά. Ἡ σκηνή τοῦ μαρτυρίου πού ἦταν ἀφιερωμένη στή λατρεία τοῦ Θεοῦ, εἶχε *«δικαιώματα λατρείας»* ὅπως μᾶς λέγει ὁ Ἀπ. Παῦλος (Ἑβρ. δ΄ 1), ἁγιάσθηκε ἀπό τόν Μωϋσῆ κατά προτροπήν τοῦ Θεοῦ μέ μυσταγωγικές πράξεις· *«καί λήψῃ τό ἔλαιον τῆς χρίσεως, καί χρίσεις τήν σκηνή καί πάντα τά ἐν αὐτῇ, καί ἔσται ἁγία…»* (Ἔξοδ. 40, 9-11). Τό ἴδιο ἔγινε καί μέ τό ναό τοῦ Σολομῶντος. Οἱ Ἑβραῖοι μάλιστα εἶχαν καί ἔχουν ἀκόμη εἰδική γιορτή τῶν Ἐγκαινίων, ὅπως λέγεται, στήν ὁποία γιορτάζουν καί θυμοῦνται τά ἐγκαίνια καί τήν κάθαρση τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, τήν ὁποία ἔκαμε ὁ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος τό 165 π.Χ. μετά τή βεβήλωσή του ἀπό τόν Ἀντίοχο Δ΄ τόν Ἐπιφανῆ. Ἐκεῖνο ὅμως πού ἔχει σημασία εἶναι πώς ἡ Ἐκκλησία ἀπό τή στιγμή πού ἔπαψε νά καταφεύγει στίς κατακόμβες καί νά προσφέρει τήν ἀναίμακτη θυσία ἐπάνω στούς τάφους τῶν μαρτύρων, ἄρχισε νά καθιερώνει ναούς καί μάλιστα μέ μεγαλοπρεπεῖς τελετές, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἱστορικός Εὐσέβιος. Ἦταν πανηγύρι τά ἐγκαίνια τότε, ὅπως ἀκριβῶς καί σήμερα. Πνευματικό πανηγύρι πού στηρίζεται στήν πίστη τοῦ λαοῦ, ἀλλά καί τή ζωντανή παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.

Τά ἐγκαίνια σέ σχέση μέ τή σημασία τοῦ ναοῦ στή ζωή μας

Τά ἐγκαίνια εἶναι ὁπωσδήποτε συνδεδεμένα μέ τή σημασία πού δίδει ἡ Ἐκκλησία στό Ναό ὡς λειτουργικό χῶρο καί οἶκο προσευχῆς τοῦ λαοῦ ἀφ' ἑνός καί ἀφ' ἑτέρου μέ τή σημασία πού δίδει στόν ἄνθρωπο ὡς λειτουργικό ὄν καί προσωπικότητα μέ σκοπό τόν ἁγιασμό καί τή θέωση. Γι' αὐτό καί στό

πανηγύρι τῶν Ἐγκαινίων καλούμαστε ὅλοι νά συμμετάσχουμε πνευματικά καί μέ πίστη. *«Ἐν πίστει τά ἐγκαίνια, ἐπιτελοῦμε φαιδρῶς»*. Ἡ ἱερότητα αὐτῆς τῆς πράξης στηρίζεται στήν πίστη μας πώς ὁ Ναός εἶναι ἔργο τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ παναγίου Πνεύματος, ἔργο ὅλης τῆς παναγίας Τριάδος, ὅπως ἄλλωστε λέγει καί τό σχετικό τροπάριο· *«τοῦτον τόν οἶκον ὁ Πατήρ ᾠκοδόμησε τοῦτον τόν οἶκον ὁ Υἱός ἐστερέωσε τοῦτον τόν οἶκον τό Πνεῦμα τό Ἅγιον ἀνεκαίνισε, τό φωτίζον, καί στηρίζον, καί ἁγιάζον τάς ψυχάς ἡμῶν»* (ἀπόστιχο τοῦ Ἑσπερινοῦ). Ὁ Ναός εἶναι ἀσφαλῶς ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί τό δικό μας σπίτι. Εἶναι καί πρέπει νά εἶναι τό κέντρο τῆς ζωῆς μας κι ὄχι κάτι τό δευτερεῦον. Εἶναι ἡ σκηνή ἡ ἀληθινή, λιμάνι τῶν χειμαζομένων, ἰατρεῖο παθῶν, καταφυγή ἀσθενῶν, δαιμόνων φυγαδευτήριο, τόπος πού ὁ λαός δοξάζει τόν Θεό *«ψαλμοῖς καί ὕμνοις καί μυστικαῖς λειτουργίαις»* οἱ ὁποῖες ἀναφέρονται καί φθάνουν στό νοερό θυσιαστήριο καί σέ μᾶς κομίζουν τήν ἀγαθότητα καί τή χάρη τοῦ Θεοῦ.

Πῶς γίνονται τά ἐγκαίνια καί ποιός ὁ συμβολισμός τῶν διαφόρων πράξεων

Γιά τήν τελετή τῶν ἐγκαινίων χρησιμοποιοῦνται ἀρκετά ὑλικά στοιχεῖα, ὅπως κερί καθαρό, μαστίχη, σμύρνα, θυμίαμα, λείψανα μαρτύρων, ἅγιο μύρο, μαρμαροσάπουνα, ροδόσταμο, κρασί, κατασάρκιο τῆς ἁγίας Τραπέζης, Ἀντιμήνσια κ.ἄ. Ἡ καθιέρωση τοῦ Ναοῦ γίνεται ἀπό τόν Ἀρχιερέα, πού εἶναι τύπος τοῦ Χριστοῦ, μέ τήν ἑξῆς σειρά καί τάξη:

α) Ἡ λιτανεία τῶν Ἱερῶν λειψάνων

Τό ἀπόγευμα τῆς προηγούμενης ἡμέρας, ὁ Ἀρχιερεύς μεταφέρει στόν Ἱ. Ναό, πού πρόκειται νά ἐγκαινιασθεῖ, τά ἱερά λειψανα, τά ὁποῖα ἐναποθέτει σ' ἕνα ἅγιο Δισκάριο, πάνω στήν ἁγία Τράπεζα. Τό πρωί, ἀφοῦ τελειώσει ὁ ὄρθρος, μέ τήν ψαλμῳδία σχετικῶν τροπαρίων γίνεται τριπλῆ περιφορά γύρω ἀπό τό Ναό. Ὁ Ἀρχιερεύς ντυμένος μέ λευκή στολή, σύμβολο τῆς καθαρότητας καί τῆς ἁγνότητας, μέ ἱερό δέος φέρει στό κεφάλι του τόν εἰδικό δίσκο μέ τά ἅγια λείψανα σκεπασμένα μέ τό ἴδιο κάλυμμα πού σκεπάζονται τά θεῖα δῶρα. Οἱ ἱερεῖς κρατοῦν τό Εὐαγγέλιο, τό σταυρό καί κάποιες εἰκόνες, οἱ δέ λαϊκοί προπορεύονται μέ τίς λαμπάδες. Σέ κάθε στάση διαβάζονται ὁρισμένα ἀναγνώσματα ἀπό τήν Καινή Διαθήκη καί στή συνέχεια μπροστά στό Ναό, ὅπου ἤδη ἔχει τοποθετηθεῖ εἰδικό ἀναλόγιο, γίνεται μία ἀπό τίς κατανυκτικότερες τελετές τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ εἴσοδος δηλαδή πάλι στό Ναό γίνεται μέ ἰδιόμορφο τρόπο. Οἱ θύρες εἶναι κλειστές. Ὁ Ἀρχιερεύς προστάζει αὐτούς πού εἶναι πίσω ἀπό τίς πόρτες νά τίς ἀνοίξουν στό Βασιλέα τῆς δόξης λέγοντας τά λόγια τοῦ Δαυίδ: *«Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ἡμῶν…»* (ψαλμ. 24ος), καί ἀκούγονται ἀπό μέσα τά λόγια πού οἱ ἄγγελοι ἔλεγαν ἀναμεταξύ τους κατά τήν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου: *«Τίς ἐστιν οὗτος ὁ Βασιλεύς τῆς δόξης»*. Ἔχουμε ἐδῶ μίμηση ἀκριβῶς τῶν ἀγγέλων τή στιγμή τῆς Ἀνάληψης. Καί *«οἱ πύλες ἀνοίγονται στήν πρόκληση τῶν φωνῶν* –τονίζει ὁ Καβάσιλας– *ὡσάν νά ἐπρόκειτο οἱ φωνές νά εἰσαγάγουν τόν Χριστόν εἰς τόν Ναόν»*.

Μέ λαμπρό καί πανηγυρικό λοιπόν τρόπο εἰσοδεύονται τά ἅγια λείψανα μέχρι τό θυσιαστήριο, ὅπου ὁ Ἀρχιερεύς πάλι, ἀφοῦ τά βάλει σέ εἰδική θήκη μέ εὔοσμο κηρομαστίχη, τά θυμιάζει, τά μυρώνει καί τά τοποθετεῖ στό στυλίσκο πού βρίσκεται στό μέσον τῆς ἁγίας Τραπέζης ὡς τό πιό κατάλληλο θεμέλιο. Κανένα ἄλλο θεμέλιο δέν εἶναι καλύτερο ἀπό τά ἱερά λείψανα. Κι αὐτό, ὅπως λέγει ὁ Καβάσιλας, γιατί *«κανένα ἀπό τά μυστήρια δέν εἶναι πιό συγγενές πρός τό Χριστό ἀπ' ὅτι οἱ μάρτυρες. Ἔχουν τά πάντα κοινά μέ τόν Κύριο δηλ. τό σῶμα καί τό πνεῦμα καί τό σχῆμα τοῦ θανάτου… Ἄλλωστε τά ὀστᾶ αὐτά εἶναι ὁ ἀληθινός Ναός καί τό θυσιαστήριο τοῦ Θεοῦ, καί ὁ ἀχειροποίητος αὐτός Ναός εἶναι ἡ ἀπομίμηση τοῦ ἀληθινοῦ»*.

β) Ὁ καθαρισμός τῆς Ἁγίας Τραπέζης

Μετά τήν τοποθέτηση τῶν ἱερῶν λειψάνων στή θέση πού προαναφέραμε, ὁ Ἀρχιερεύς παίρνει τό δοχεῖο μέ τήν κηρομαστίχη καί τά ἀρώματα, πού συμβολίζουν τά μύρα μέ τά ὁποῖα ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπό Ἀριμαθαίας ἄλειψε τό σῶμα τοῦ Κυρίου, καί τά ἐκχύνει στήν ὀπή τῆς ἁγίας Τραπέζης γιά τή στερέωση τοῦ ἀνεγειρομένου Τάφου. Κατόπιν τοποθετεῖται ἡ πλάκα στήν ὀπή τῆς ἁγίας Τραπέζης, ἐνῷ ψάλλονται δυό ὡραῖοι ψαλμοί ὁ 142ος *«Ὑψώσω σε ὁ Θεός μου, ὁ Βασιλεύς μου, καί εὐλογήσω τό ὄνομά σου εἰς τόν αἰῶνα»* σάν εὐχαριστία καί ἀνάμνηση

τῶν θαυμασίων τοῦ Θεοῦ, καί ὁ 22ος *«Κύριος ποιμαίνει με…»*, πού ὑμνεῖ τή φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Ἀρχιερεύς ἀφοῦ πάνω ἀπό τά ἀρχιερατικά του ἄμφια βάλει στό λαιμό του τό λεγόμενο σάβανο, λευκοῦ χρώματος, σύμβολο τῆς σινδόνης μέ τήν ὁποία τυλίχθηκε τό ἅγιο σῶμα τοῦ Κυρίου, διαβάζει γονατιστός τήν εὐχή *«ὁ Θεός ὁ ἄναρχος καί ἀΐδιος…»* μέ τήν ὁποία παρακαλεῖ τό Θεό νά ἀποστείλει τό πανάγιό Του Πνεῦμα καί νά ἁγιάσει τό νέο Ναό. Ἀκολουθεῖ ἡ πλύση καί ὁ καθαρισμός τῆς ἁγίας Τραπέζης μέ σαπούνι καί νερό ξεστό, σύμβολο κι αὐτό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ ὁποίου ἀπό δῶ καί πέρα πλέον θά εἶναι ὄργανο ἡ ἁγία Τράπεζα. Ἡ ὅλη τελετή θυμίζει Βάπτισμα. Κι αὐτό δέν εἶναι τυχαῖο. Ἡ ἁγία Τράπεζα εἰκονίζει τό Σωτῆρα καί δέχεται τά τοῦ Βαπτίσματος ὅπως Ἐκεῖνος. *«Εἶναι δέ ἀνάγκη* –τονίζει πάλι ὁ Καβάσιλας– *νά γίνει κάποια κάθαρση ἐνάντια στή δύναμη τοῦ πονηροῦ, κι ὅπως ὁ Ἀρχιερεύς μέ προσευχές ἀποκαθαίρει ἀπό κάθε ἐπήρεια τῶν δαιμόνων τό ὕδωρ μέ τό ὁποῖο βαπτίζει τόν ἄνθρωπο, ἔτσι καί σ' αὐτή τήν τελετή διαλέγει τίς κατάλληλες προσευχές καί μέ τόν ἴδιο τρόπο, ὅπως καί πρίν, μέ τό νερό ἀποκλείει τό πονηρόν».*

γ) Ἡ χρίση τοῦ Ἱεροῦ Θυσιαστηρίου

Μετά τήν κάθαρση τῆς ἁγίας Τραπέζης γιά τούς λόγους πού ἀναφέραμε, ραντίζει ὁ Ἀρχιερεύς τό ἱερό θυσιαστήριο μέ ροδόσταμο, μέ τό ὁποῖο κάνουμε τήν Τράπεζα νά εὐωδιάζει καί ὅπως λέγει ὁ Καβάσιλας, μ' αὐτό δείχνουμε πώς *«φέραμε ὅλα ὅσα εἶναι ἀπαραίτητα γιά νά συμπληρώσουν τήν ἀνθρώπινη ζωή, δηλαδή φέραμε κι ἀπό τά ἀναγκαῖα κι ἀπό τά εὐχάριστα κι ἀπ' αὐτά κάναμε τή θυσία μας».* Κατόπιν, ὅπως καί μετά τό Βάπτισμα, ἀκολουθεῖ ἡ χρίση μέ τό ἅγιο μύρο, τό ὁποῖο φέρνει τή χάρη τοῦ Θεοῦ στή γῆ. Τό μύρον εἶναι ἡ δύναμη τοῦ θυσιαστηρίου. Δύναμη πού ἐνεργοποιεῖται, ὅπως τονίζει ὁ Καβάσιλας, μέ τήν παρουσία καί τή χάρη τῶν ἱερῶν λειψάνων γιά τά ὁποῖα ἀναφέραμε πρίν.

δ) Ἡ ἔνδυση τῆς ἁγίας Τραπέζης

Ἀφοῦ ἐπλύθη (ἐβαπτίσθη), ἐμυρώθη ἡ ἁγία Τράπεζα, τώρα ἦλθε ἡ ὥρα νά βάλει τά καλά της. Ἀρχικά στήν κάθε μία ἀπό τίς τέσσερείς της γωνίες τοποθετεῖται ἕνα κομμάτι λινό ὕφασμα στό ὁποῖο εἶναι ἁγιογραφημένος κι ἕνας Εὐαγγελιστής. Καί τοῦτο διότι ἡ ἁγία Τράπεζα εἰκονίζει ὅλη τήν Ἐκκλησία στή στερέωση τῆς ὁποίας συνέβαλαν οἱ Εὐαγγελιστές μέ τά Εὐαγγέλιά τους. Κατόπιν τυλίγεται σταυροειδῶς στήν ἁγία Τράπεζα τό πρῶτο ἔνδυμα τό λεγόμενο κατασάρκιο, σύμβολο τῆς σινδόνης μέ τήν ὁποία τυλίχθηκε τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Στή συνέχεια τοποθετεῖται ὁ ἐπενδύτης, ἡ ἁγία ἐνδυτή ἤ τραπεζόφορον κατά τόν Συμεών Θεσσαλονίκης. Εἶναι τό βασικό ἄμφιο τῆς ἁγίας Τραπέζης, πολυτελές σύμβολο δόξης, κατά τόν Συμεών, ἀφοῦ κατά τόν ἴδιο ἡ ἁγία Τράπεζα *«τάφος ἐστι καί θρόνος τοῦ Ἰησοῦ»*. Τέλος τοποθετεῖται τό λεγόμενο εἰλητό, τό ὁποῖο εἰσήχθη στούς βυζαντινούς χρόνους καί ἀργότερα ἀντικαταστάθηκε ἀπό τό γνωστό Ἀντιμήνσιο.

Λέγεται πώς τό εἰλητό δηλώνει τό σουδάριο τό ὁποῖο ἔφερε ὁ Χριστός στό κεφάλι Του τό χρόνο πού βρισκόταν στό μνημεῖο καί συμβολίζει τήν ὑπέρ ἡμῶν νέκρωση καί Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Ἐπάνω σ' αὐτό τοποθετεῖται τό ἱερό Εὐαγγέλιο καί ἡ τελετή τελειώνει μέ τή μύρωση καί θυμίαση ὅλου πιά τοῦ Ναοῦ.

Οἱ εὐχές δέ πού διαβάζονται στό τέλος εἶναι γεμάτες εὐχαριστία στό Θεό καί παράκληση νά γεμίζει μέ δόξα, ἁγιασμό καί χάρη τό νέο θυσιαστήριο ἔτσι ὥστε πάνω σ' αὐτό νά μεταβάλλεται ἡ ἀναίμακτη θυσία σέ σῶμα καί αἷμα Χριστοῦ καί νά ἁγιάζεται ὁ λαός τοῦ Θεοῦ μέ τή συμμετοχή του σ' αὐτό τό μυστήριο.

Τελικά ὁ σκοπός τῶν ἐγκαινίων δέν εἶναι μόνον ὁ ἁγιασμός τοῦ Ναοῦ, ἀλλά καί ὁ δικός μας μέ τόν πνευματικό ἀγώνα καί τήν ἀληθινή ζωή. *«Οὕτως ἐγκαινίζεται ὁ ἄνθρωπος· οὕτω τιμᾶται ἡ τῶν Ἐγκαινίων ἡμέρα».*

Σ' αὐτόν τόν ἀγῶνα ἔχουμε ὁπωσδήποτε ὁδηγό τό Χριστό. Ἄλλωστε τό λυχνάρι πού στό τέλος τῆς ἀκολουθίας ἀνάβει ὁ Ἀρχιερεύς πάνω στήν ἁγία Τράπεζα συμβολίζει, κατά τόν Καβάσιλα, τό δικό Του Φῶς. *«Αὐτό τό φῶς μπορεῖ νά ἀνακαλύψει καί νά φέρει στό φῶς τά πάντα, ὅπως ἀκριβῶς γέμισε τόν Ἅδην τό φῶς, ὅταν ἔφθασε ἐκεῖ ὁ Χριστός».*■

Οἱ ἑβραϊκές ρίζες τῶν ἐγκαινίων τῶν Ναῶν

τοῦ Γεωργίου Ν. Φίλια, Καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Στὴν ἱστορία τοῦ ἑβραϊκοῦ ἔθνους εἶχε καθιερωθεῖ ἡ ὕπαρξη εἰδικῆς τελετῆς, ὥστε νὰ ἐγκαινιάζεται ἕνας χῶρος Λατρείας. Οἱ ρῖζες τῆς λειτουργικῆς αὐτῆς διαδικασίας εὑρίσκονται ἤδη στὴν πρωτοβουλία τοῦ Ἰακὼβ νὰ καθαγιάσει τὸν τόπο, ὅπου εἶχε ἐμφανιστεῖ ὁ Θεός, δημιουργώντας ἕνα μικρὸ θυσιαστήριο ἀπὸ πέτρες καὶ ρίχνοντας πάνω σ᾽ αὐτὸ λάδι[1]. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἀπετέλεσε τὴν ἀπαρχὴ γιὰ τὸν *«ἐγκαινισμὸ τοῦ θυσιαστηρίου»*, ὁ ὁποῖος μαρτυρεῖται ὡς ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ Μωϋσῆ καὶ προέβλεπε τὴν καθημερινὴ *«προσαγωγὴ τῶν Δώρων»* στὸ θυσιαστήριο ἀπὸ ἕνα διαφορετικὸ *«ἄρχοντα»*[2]. Ἡ διαδικασία, ἑπομένως, τῶν ἐγκαινίων συνίστατο ἁπλῶς σὲ μία ἐπίσημη θυσία (προσφορά), μὲ τὴν ὁποία ἄρχιζε ἡ χρησιμοποίηση τοῦ συγκεκριμένου θυσιαστηρίου ὡς τόπου ἐπιτελέσεως τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ.

Τὰ ἐγκαίνια αὐτὰ τοῦ τόπου λατρείας τῶν Ἑβραίων ἀποκαλοῦνται καὶ ὡς *«χρίσις τοῦ θυσιαστηρίου»*[3], δηλαδὴ ἁγιασμός του μὲ τὸν τρόπο ποὺ ἁγιάζονταν ἄνδρωποι καὶ ἀντικείμενα στὴν ἑβραϊκὴ λατρεία (ἄλειψη τοῦ τόπου μὲ λάδι). Ἡ ἀναγκαιότητα ἐγκαινίων τοῦ τόπου λατρείας τοῦ Θεοῦ συνετέλεσε στὴν καθιέρωση ἐγκαινίων τῆς κάθε νεόδμητης οἰκίας[4].

Ὅταν ὁ Σολομὼν ἀνήγειρε τὸν περίφημο Ναὸ στὰ Ἱεροσόλυμα, *«ἐνεκαίνισεν τὸν οἶκον Κυρίου»* καὶ *«ἡγίασε τὸ μέσον τῆς αὐλῆς τὸ κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου Κυρίου»* προβαίνοντας στὶς ἴδιες πατροπαράδοτες ἐνέργειες: *«ἔθυσε θυσίαν ἐνώπιον Κυρίου»* καὶ *«ἐποίησεν ἐκεῖ τὴν ὁλοκαύτωσιν»*[5], δηλαδὴ προσέφερε θυσία καὶ κατέκαυσε τὰ προσφερθέντα. Ἡ ἴδια διαδικασία ἀκολουθεῖται γιὰ τὸν *«ἐγκαινισμὸ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Κυρίου»* ὅταν ἀνοικοδομεῖται ὁ ναὸς μετὰ τὴ βαβυλώνιο αἰχμαλωσία[6]. Παρόμοια διαδικασία ἀκολούθησε ὁ Ἰούδας Μακκαβαῖος, ὅταν θέλησε νὰ *«καθαρίσει τὰ ἅγια»* καὶ νὰ *«ἐγκαινίσει τὸ ναό»*, μετὰ ἀπὸ τὴ βεβήλωση ποὺ ὑπέστη ἐπὶ ἐπιγόνων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Τὸ καινούργιο στοιχεῖο, ὅμως, στὴ διαδικασία αὐτὴ τῶν ἐγκαινίων (σὲ σχέση μὲ τὶς ἀντίστοιχες προηγούμενες) εἶναι ὅτι ὁ *«ἐγκαινισμὸς»* τοῦ θυσιαστηρίου διήρκεσε ὀκτὼ ἡμέρες[7], ἀλλὰ καὶ ὅτι ὁρίστηκε ἡ κατ᾽ ἔτος ἀνάμνηση τοῦ γεγονότος τῶν ἐγκαινίων[8] (καὶ τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα ἐπέδρασαν μεταγενέστερα στὰ ἐγκαίνια τῶν χριστιανικῶν ναῶν). Ἡ συγκεκριμένη ἀνάμνηση τῶν ἐγκαινίων ἀπετέλεσε τὴν ἑβραϊκὴ ἑορτὴ Hanoukka[9].

Ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία παρέλαβε ἀπὸ τὴν ἑβραϊκὴ λατρεία τὴ λειτουργικὴ πρακτικὴ τῶν ἐγκαινίων τοῦ τόπου λατρείας, δηλαδὴ τοῦ Ναοῦ. Εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι, ἡ λειτουργικὴ πρακτικὴ τῶν ἐγκαινίων ναοῦ στὴ χριστιανικὴ Λατρεία ἀφορᾶ, κυρίως, στὸ θυσιαστήριο (ἁγία Τράπεζα), ὅπως συνέβαινε στὴν ἑβραϊκὴ παράδοση ἤδη ἀπὸ τὸν *«ἐγκαινισμὸ»* τοῦ θυσιαστηρίου ἀπὸ τὸν Ἰακώβ.

Ἡ περίοδος τῶν διωγμῶν δὲν ἐπέτρεψε στὴν Ἐκκλησία τὴν ἀνοικοδόμηση ναῶν, ἕως καὶ τὶς ἀρχὲς τοῦ 4ου αἰ.[10] Τὸ γεγονὸς αὐτὸ συνεπάγεται τὴν ἀνυπαρξία μαρτυριῶν περὶ ἐγκαινίων ναῶν κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνες[11]. Σύμφωνα μὲ μαρτυρία ἀποκρύφου κειμένου τοῦ τέλους τοῦ 1ου αἰ. (στὶς Ἐπιστολὲς Κλήμεντος πρὸς τὸν ἅγιο Ἰάκωβο), ὑφίστατο τελετουργικὸ ἐγκαινίων ναοῦ μὲ διάφορες προσευχές[12]. Τὴν ἀναγκαιότητα καθαγιασμοῦ τῶν θυσιαστηρίων (διὰ τῆς τελέσεως Θ. Λειτουργίας) ὑποστηρίζει ἕνα ἀκόμα ἀπόκρυφο κείμενο, ἡ Ἐγκύκλιος τοῦ πάπα Εὐάρεστου (100-109 μ.Χ.)[13]. Οἱ μαρτυρίες, ὅμως, αὐτὲς δὲν προέρχονται ἀπὸ ἀσφαλεῖς πηγές.

Ἡ μαρτυρία τοῦ Εὐσεβίου Καισαρείας (4ος αἰ.) ὅτι ὑπῆρχαν *«ἐγκαινίων ἑορταὶ κατὰ πόλεις καὶ τῶν*

ἄρτι νεοπαγῶν προσευκτηρίων ἀφιερώσεις»[14] ἀποτελεῖ μία ἀπὸ τὶς πρῶτες μαρτυρίες ἐγκαινίων χριστιανικῶν ναῶν. Ἡ συγκεκριμένη μαρτυρία, μάλιστα, ἀναφέρεται σὲ *«ἑορτὴ ἐγκαινίων»*, ὅπως ἰσχύει μὲ τὴν ἑβραϊκὴ Hanoukka.

Στὸ ἐν λόγῳ κεφάλαιο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ὁ Εὐσέβιος καταχωρίζει τὸν *«Πανηγυρικὸ ἐπὶ τῇ τῶν Ἐκκλησιῶν οἰκοδομῇ»*[15]. Ἐκεῖ ἀναφέρεται τόσο στὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ ἀπὸ τὸ Σολομώντα, ὅσο καὶ στὰ ἀντίστοιχα μετὰ τὴ βαβυλώνιο αἰχμαλωσία ἀπὸ τὸ Ζοροβάβελ[16]. Ἡ συνάφεια τῶν ἐγκαινίων τῶν χριστιανικῶν ναῶν μὲ τὰ ἀντίστοιχα τῶν ἑβραϊκῶν προβάλλεται ἀπὸ τὸν Εὐσέβιο μὲ τὴν ἐπονομασία τοῦ Χριστοῦ ὡς «νέου Ζοροβάβελ»[17], ὡς ἐκείνου ποὺ ἐπέστρεψε τὸν ἄνθρωπο ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας. Ἡ ἀναφορά, ὅμως, σὲ «νέο Ζοροβάβελ» μέσα σ' ἕνα «Πανηγυρικὸ» σχετικὸ μὲ τὴν «οἰκοδομὴ τῶν Ἐκκλησιῶν» δημιουργεῖ μία συνάφεια τοῦ ἑβραϊκοῦ «ἐγκαινισμοῦ» τοῦ ναοῦ μὲ τὰ ἐγκαίνια τῶν χριστιανικῶν ναῶν.

Ἀλλὰ καὶ στὸ Ὁδοιπορικὸ τῆς Αἰθερίας, στὸ σημεῖο ὅπου μαρτυροῦνται τὰ σχετικὰ μὲ τὰ ἐγκαίνια ναῶν στὰ Ἱεροσόλυμα, ἐξαίρεται ἡ βιβλικὴ προέλευση τῆς συγκεκριμένης λειτουργικῆς πρακτικῆς: *Et hoc per scripturas sanctas invenitur, quod ea dies sit enceniarum, qua et sanctus Salomon consummata domo Dei, quam aedificaverat, steterit ante altarium Dei et oraverit, sicut scriptum eat in libris Paralipomenon*[18].

Ἡ συνάφεια τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ ἀπὸ τὸ Σολομώντα μὲ τὰ ἐγκαίνια τῶν χριστιανικῶν ναῶν διαδηλώνει τὴν πεποίθηση ποὺ ὑπῆρχε στὴν Ἐκκλησία τῶν πρώτων αἰώνων περὶ τῆς ἑβραϊκῆς προελεύσεως τῶν ἐγκαινίων. Ἡ Αἰθερία καταγράφει μία ἀκόμα πτυχὴ τῶν ἐγκαινίων, στὴν ὁποία διαφαίνονται οἱ ρῖζες ἀπὸ τὴν ἑβραϊκὴ λατρεία: τὸν ἐπὶ ὀκταήμερο ἑορτασμὸ τῶν ἐγκαινίων[19].

Ἐφόσον ὁ «ἐγκαινισμός» τῶν ἱερῶν χώρων τῆς ἑβραϊκῆς λατρείας ἐλάμβανε χώρα διὰ προσφορᾶς θυσιῶν, στὴ χριστιανικὴ Λατρεία τοῦ 4ου αἰ. (δηλαδὴ τῆς ἀρχαιότερης ἐποχῆς, ὅπου γίνεται ἀναφορὰ σὲ ἐγκαίνια Ναῶν) υἱοθετήθηκε ὁ ἀκριβῶς ἀντίστοιχος τρόπος: ἡ προσφορὰ τῆς χριστιανικῆς θυσίας, δηλαδὴ τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος χρησιμοποιεῖ παλαιοδιαθηκικὴ ὁρολογία, ἀποκαλώντας τὸ θυσιαστήριο ὡς «λίθο»[20] καὶ προσθέτοντας ὅτι «καθαγιάζεται» διὰ τῆς ἐναποθέσεως ἐκεῖ τοῦ Σώματος τοῦ Κυρίου (δηλαδὴ τῆς τελέσεως τῆς Θείας Εὐχαριστίας)[21]. Παράλληλα, ὅμως, ἀναπτύχθηκε καὶ ἡ λειτουργικὴ πρακτικὴ ἐναποθέσεως λειψάνων τῶν Μαρτύρων στὴ βάση τῶν χριστιανικῶν θυσιαστηρίων, ἡ ὁποία (πρακτικὴ) οὐδεμία σχέση ἔχει μὲ τὸν ἑβραϊκὸ τρόπο «ἐγκαινισμοῦ» τῶν ἱερῶν τόπων λατρείας.■

Σημειώσεις

1. Γεν, 28, 18.
2. Ἀριθμ. 7, 11.
3. Ἀριθμ. 7, 84.
4. Δευτ. 20, 5.
5. Γ΄ Βασ. 8, 62-64.
6. Α΄ Ἔξδρας 7, 7.
7. Α΄ Μακκαβ. 4, 36-58.
8. Α΄ Μακκαβ. 4, 59.
9. Βλ. περισσότερα: Η. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, *Παραδόσεις ἀρχαιολογίας τῆς Παλαιστίνης καὶ βιβλικῆς δεσμολογίας*, Ἀθῆναι 1992, σσ. 403-405.
10. Κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ παρατηρεῖται ἡ μετατροπὴ τῶν οἰκιῶν σὲ πρόχειρους ναούς, ὥστε νὰ ἐξυπηρετηθοῦν οἱ ἀνάγκες τῆς Λατρείας (p. de puniet, «Dedicace des Eglises», *Dictionnaire d'Archéologie Chrétienne et de Liturgie* 4, 1920, στ. 378).
11. Ἡ ἀνυπαρξία μαρτυριῶν προβλημάτισε τοὺς μελετητὲς (βλ. τὶς σχετικὲς ἀπόψεις στὸ ἔργο τοῦ D. STIEFENHOFER, *Die Geschichte der Kirchweihe vom I bis VII Jahrhundert*, München 1909, σσ. 24-35).
12. *Ecclesias per congrua et utilia facite loca, quae divini precibus sacrare oportet* (πρβλ. Mansi, *Sacrorum Conciliorum nova et amplissima collectio*, vol. I, στ. 129).
13. *Omnes basilicae cum missa semper debent consecrari* (πρβλ. Mansi, *Sacrorum Conciliorum nova et amplissima collectio*, vol. I, στ. 631). Τὴν ἰσχὺ τῆς μαρτυρίας ὑποστηρίζει ὁ σχολάζων μητροπολίτης Καισαρείας Ἀμβρόσιος Σταυρινός (*Αἱ ἀρχαιόταται καὶ αἱ σύγχρονοι Λειτουργίαι*, τόμ. 2, Κωνσταντινούπολις 1922, σ. 217).
14. Εὐσεβίου Καισαρείας, *Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία*, 10, 3, 1, ΒΕΠΕΣ 20, 1959, σ.83(38-40).
15. Πρόκειται περὶ ἑνὸς τμήματος ποὺ ὁ Εὐσέβιος συνέγραψε πρὸς τιμὴ τοῦ φίλου του Παυλίνου, ἐπισκόπου Τύρου, ὥστε νὰ προβληθεῖ τὸ γεγονὸς τῶν ἐγκαινίων τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Τύρου (βλ. P. DE PUNIET, «Dedicace des eglises», *DACL* 4(I), 1920, στ. 375).
16. Ὅ.π. 10, 3, 2, σ.84 (34-36).
17. Ὅ.π. 10. 4, 36, σ. 91 (2-4).
18. «Στὶς ἅγιες Γραφὲς βρίσκουμε (τὴ μαρτυρία) ὅτι ἡ ἡμέρα τῶν ἐγκαινίων εἶναι αὐτή, κατὰ τὴν ὁποία ὁ ἱερὸς Σολομών, ἀφοῦ ὁλοκλήρωσε τὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ ποὺ ἀνήγειρε, στάθηκε μπροστὰ στὸ θυσιαστήριο τοῦ Θεοῦ καὶ προσευχήθηκε, ὅπως ἀναφέρεται στὸ βιβλίο τῶν Παραλειπομένων» (Ὁδοιπορικὸ 48, ἔκδ. *Sources Chrétiennes* 21, 1971, σ. 264).
19. *Hi ergo dies enceniarum cum venerint, octo diebus attendantur* (Ὁδοιπορικὸ 49, ὅ.π., σ. 264).
20. Πρόκειται περὶ ἀναπλάσεως τοῦ Γεν. 28, 18.
21. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, *Ὁμιλία 20 εἰς τὴν Β΄ πρὸς Κορινθίους*, 3, PG 61, 540.

Ἑορτή Ἀθανασίου καί Κυρίλλου Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας

Ὁμιλία τοῦ Ἀρχιμ. Νεκταρίου Πόκια

Δεῦτε συνευφρανθῶμεν, πάντες οἱ γηγενεῖς, ἐπί τῇ μνήμῃ τῶν σοφωτάτων Διδασκάλων ἡμῶν, Ἀθανασίου τέ καί Κυρίλλου· οὗτοι γάρ, ὡς ἀξιόθεοι παλαισταί, καί πρόμαχοι τῆς ἀληθείας πιστότατοι, ἐχθροῖς τοῖς ἀοράτοις καί ὁρατοῖς, εὐσεβοφρόνως ἀντέστησαν...

(Ἀπό τό Δοξαστικό τῆς Λιτῆς τῶν Ἁγίων)

Ἕνα κάλεσμα μᾶς ἀπευθύνει ὁ ἱερός ὑμνογράφος σήμερα κατά τήν ἑόρτια ἡμέρα τῆς μνήμης τῶν δυό μεγάλων Πατέρων Ἀθανασίου καί Κυρίλλου, τούς ὁποίους τιμᾶ καί γεραίρει μέ ἰδιαίτερη λαμπρότητα ἡ Ἐκκλησία μας. Ἕνα κάλεσμα ἐνδύμησης παλαισμάτων καί ἀγώνων πνευματικῶν ὑπέρ τῆς ἀληθείας. Ἕνα κάλεσμα ὑπόμνησης φρονήματος ἀντιστασιακοῦ καί διάθεσης ὁμολογιακῆς ἔναντι τῶν ὁρατῶν καί ἀοράτων ποικιλωνύμων ἐχθρῶν.

Πεπαρρησιασμένε Μητροπολίτα Ρόδου καί σεπτέ μας Ποιμενάρχα κ. Κύριλλε, εὐσεβής τῶν Ἱερέων χορεία, ἀσίγητοι τέττιγες τῆς ψαλτικῆς μας παραδόσεως, ἐντιμότατοι Ἄρχοντες, Στρατιωτικές καί λοιπές Πολιτικές Ἀρχές, ἀγαπητοί συνεορταστές καί συμπανηγυριστές.

Ὁ μήνας τόν ὁποῖο διανύουμε, ὁ Ἰανουάριος, ὀρθά ἔχει χαρακτηρισθεῖ ὡς ὁ μήνας τῶν Πατέρων. Ἀρχίζει μέ τήν ἑορτή τῆς μνήμης τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρός ἡμῶν Βασιλείου Ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας καί καταλήγει μέ τήν ἑορτή τῶν τριῶν μεγίστων φωστήρων τῆς τρισηλίου Θεότητος -τῶν καί προστατῶν τῆς παιδείας μας- Βασιλείου τοῦ μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καί Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Στό μέσον περίπου, προβάλλει ἡ ἱερά ξυνωρίς τῶν Ἁγίων Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας Ἀθανασίου καί Κυρίλλου, διδασκάλων εὐσεβῶν καί βάσεων θεολογικῶν, πού ἀγωνίσθηκαν μέ σθένος καί παρρησία σέ ἐποχές δύσκολες καί ἰδιάζουσες γιά νά στερεώσουν τήν ὀρθόδοξη πίστη γιά νά τήν διαφυλάξουν ἀπό ἑτεροδιδασκαλίες καί γιά νά τήν παραδώσουν σώα καί ἀκέραιη, πολύτιμη παρακαταθήκη, σέ ὅλους ἐμᾶς.

Μία πιό ἐνδελεχής προσέγγιση καί ἐντρύφηση στή ζωή τους, στό ἔργο τους, ἀλλά καί στά συγγράμματά τους κρίνεται σκόπιμη γιά νά ἀποδείξει τό ἀληθές τοῦ λόγου.

Εἶχαν καί οἱ δυό πατρίδα τους τήν Ἀλεξάνδρεια, σπουδαῖο κέντρο γιά τήν ἐποχή ἐκείνη, στήν ὁποία ἀνατράφηκαν πνευματικά καί μορφώθηκαν.

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος γεννημένος στά τέλη τοῦ 3ου μ.Χ. αἰώνα ἀπό φτωχούς ἀλλά πιστούς καί ἐναρέτους γονεῖς ἔχει ἀπό πολύ μικρός τήν κλίση γιά τά ὑψηλά καί ὡραῖα μονοπάτια τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης. Λαμβάνει τήν στοιχειώδη γνώση καί κατόπιν μελετᾶ μόνος του, θέτοντας στόχους ἱερούς καί ἁγίους.

Χειροτονεῖται Διάκονος σέ ἡλικία 25 περίπου ἐτῶν ἀπό τόν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρο, τόν ὁποῖο ἀκολουθεῖ στήν Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδο, πού γίνεται στή Νίκαια τῆς Βιθυνίας. Συμμετέχει ἐνεργά ὡς Γραμματέας καί κατατροπώνει τήν αἱρετική διδασκαλία τοῦ Ἀρείου, ὁ ὁποῖος ὡς Χριστομάχος καί Θεομάχος διακήρυσσε ὅτι ὁ Χριστός δέν εἶναι Θεός, ἀλλά κτῖσμα τοῦ Θεοῦ, τό ὁποῖο δημιουργήθηκε «ἐν χρόνῳ».

Ὁ ἀγώνας τοῦ Ἀθανασίου διακρίνεται ἀπό δυναμισμό καί ζῆλο. Ἔχοντας ὡς ἐχέγγυο τήν γνώση διατυπώνει τήν ὀρθή καί ὑγιῆ διδασκαλία περί τοῦ ὁμοουσίου, ὅπως ἀποτυπώνεται μέχρι σήμερα στό Σύμβολο τῆς πίστεώς μας.

Λίγα χρόνια ἀργότερα μετά τήν κοίμηση τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Ἀλεξάνδρου χειροτονεῖται Ἐπίσκοπος ἐκλεγμένος ἀπό κλῆρο καί λαό καί τόν διαδέχεται στόν θρόνο.

Ἀπό τήν φωτεινή αὐτή σκοπιά ὁ Ἀθανάσιος ἐντείνει τούς ἀντιαιρετικούς του ἀγῶνες. Ἀρνεῖται τήν κοινωνία μέ τόν Ἄρειο, γνωρίζοντας τήν διαστροφή τῆς γνώμης του καί τήν νόσο τῆς αἵρεσης, πού φωλίαζε στήν καρδιά τοῦ τελευταίου.

Ἡ σταθερή αὐτή στάση του, ἐγείρει ἀντιδράσεις καί συκοφαντίες τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἀρείου, οἱ ὁποῖοι ἐπηρεάζουν τούς Αὐτοκράτορες μέ ἀποτέλεσμα ὁ Ἀθανάσιος νά ἐξορίζεται, νά φυγαδεύεται, νά κρύπτεται στήν ἔρημο καί νά ὑπομένει διωγμούς καί ταλαιπωρίες.

Εἶναι χαρακτηριστικό τό ὅτι ἀπό τά 46 χρόνια ὡς Ἐπίσκοπος τά 17 τά περνᾶ στήν ἐξορία.

Παρόλα αὐτά ἡ ἔρημος καί ἡ ἐξορία καθίστανται πηγή εὐλογίας γι᾽ αὐτόν, διότι γνωρίζεται μέ τόν μεγάλο Ἀσκητή τόν Ἅγιο Ἀντώνιο, τοῦ ὁποίου τόν βίο συγγράφει καί ἀπ᾽ τήν συναναστροφή τοῦ ὁποίου πολλαπλῶς ὠφελεῖται.

Τά σπουδαῖα συγγράμματα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἀντιαιρετικά καί ἀπολογητικά, ὡς ἐπί τό πλεῖστον, μέ κορυφαῖα τό «Κατά Εἰδώλων» καί τό περί «Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου» εἶναι ἀποδεικτικά στοιχεῖα τῆς ἀληθείας καί ἐλεγκτικά τῆς πλάνης καί τῆς διαστροφῆς τῶν αἱρέσεων.

Μέ ὅλη του αὐτή τήν ἔντονη προσωπικότητα καί δράση ὁ Ἀθανάσιος δίκαια χαρακτηρίζεται ὡς ὁ Στύλος τῆς Ὀρθοδοξίας καί ὀρθά ἀποκαλεῖται ὡς ὁ ἡρωικότερος τῶν Ἁγίων καί ὡς ὁ Ἁγιότερος τῶν ἡρώων.

Ὁ Ἅγιος Κύριλλος, νεώτερος τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, εἶναι καί αὐτός μία ἰσχυρή πνευματική φυσιογνωμία.

Ἀποκτᾶ λαμπρή ἐκπαίδευση, μετά τό τέλος τῆς ὁποίας ἀσκητεύει στήν Νιτρία κοντά σέ φωτισμένους Πατέρες. Τρέφει βαθύτατο σεβασμό στόν Ἅγιο Ἰσίδωρο τόν Πηλουσιώτη, ὁ ὁποῖος τόν ἐπηρεάζει πάρα πολύ στήν πνευματική του πρόοδο. Ἡ ἐπιστροφή του στήν Ἀλεξάνδρεια συνδυάζεται μέ τήν Χειροτονία του σέ Διάκονο καί Πρεσβύτερο ἀπό τόν θεῖο του Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Θεόφιλο. Μέ τόν θάνατο τοῦ τελευταίου, τό ἔτος 412, ἀνέρχεται στόν Πατριαρχικό θρόνο τῆς Ἀλεξανδρείας.

Στά 32 χρόνια τῆς Πατριαρχείας του, ἐκτός ἀπό τό τεράστιο συγγραφικό του ἔργο, διακρίνεται γιά τήν εὐαισθησία του στόν κοινωνικό τομέα. Ὀργανώνει κατά ὑποδειγματικό τρόπο τήν κοινωνική πρόνοια καί ἀλληλεγγύη καί στέκεται κοντά στούς ἀδύνατους καί ἀνήμπορους ἀνθρώπους.

Μεγάλη εἶναι ἡ συμβολή του στήν Γ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο, πού συνέρχεται στήν Ἔφεσο τό 431. Ὡς Πρόεδρος τῆς Συνόδου κατατροπώνει τόν Νεστόριο, ὁ ὁποῖος ὀνομάζει τήν Θεοτόκο Χριστοτόκο, καί διατυπώνει τήν αἱρετική δοξασία ὅτι στόν Χριστό ἔγινε ἕνωση προσώπων κατ᾽ εὐδοκίαν καί ὅτι ἡ Παρθένος Μαρία δέν γέννησε Θεό, ἀλλά ἄνθρωπο θεοφόρο.

Διατυπώνει τήν ὀρθόδοξη διδασκαλία λέγοντας ὅτι ὁ Θεός Λόγος ἐνοίκησε, δηλ. κατοίκησε στήν μήτρα τῆς Παναγίας καί σαρκώθηκε «ἐκ τῶν ἁγνῶν αἱμάτων της». Ἔτσι, ἐνῶ εἶναι τέλειος Θεός ἔγινε καί τέλειος ἄνθρωπος, δηλ. Θεάνθρωπος. Στό πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑνώθηκαν οἱ δυό φύσεις, ἡ θεία καί ἡ ἀνθρώπινη ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀχωρίστως καί ἀδιαιρέτως. Ἑπομένως ἡ Παναγία εἶναι Θεοτόκος.

Μέ τήν θεολογία του αὐτή, πού εἶναι ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἅγιος Κύριλλος, πού ὀρθά ἀποκαλεῖται ὡς «ἡ σφραγίδα τῶν Πατέρων», ἐφιστᾶ τήν προσοχή στό ὅτι στά δογματικά θέματα τῆς πίστεως δέν χωρᾶ ἡ ψυχρή λογική καί ἡ νοησιαρχική προσέγγιση, ἀλλά ἡ θεοπτία καί ἡ κάθαρση, πού εἶναι ἁγιοπνευματικοί καρποί.

Ὕστερα ἀπ᾽ ὅλα αὐτά, ἔχοντας κατά νοῦν ὅτι *«οἱ Ἅγιοι ζῶσι καί τεθνηκότες»*, μπορεῖ εὔλογα νά διερωτηθεῖ κάποιος: Ποιό εἶναι τό ἀποστάλαγμα ὅλων αὐτῶν τῶν ἀγώνων πού ἔκαναν καί οἱ δυό Ἅγιοι στή σημερινή μας ἐποχή; Ποιό διαχρονικό μήνυμα ἐκφράζουν καί θέλουν νά ἀφουγκραστοῦμε στήν δύσκολη ἐποχή πού ζοῦμε καί στήν ἀκαταλαβίστικη ἐν πολλοῖς κοινωνία πού ἐγκαταβιοῦμε;

Οἱ Ἅγιοι Ἀθανάσιος καί Κύριλλος θήτευσαν καί συναναστράφηκαν φωτισμένους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι σημάδεψαν τήν πνευματική τους πρόοδο καί τούς βοήθησαν μέ τίς σοφές παραινέσεις τους.

Αὐτή ἡ πνευματική πρόοδος εἶναι τό ζητούμενο στή σημερινή μας ἐποχή πού λέμε ὅτι ἔχουμε πετύχει τόσα πολλά στόν τεχνολογικό τομέα, ἀλλά πού ὅλοι μας ὑστεροῦμε στόν πνευματικό. Γιατί

ἄραγε βάζουμε προτεραιότητες σέ ὑλιστικά ἐνδιαφέροντα καί γιατί ὑπερτονίζουμε τόσο πολύ τήν οἰκονομική κρίση, παραθεωρώντας τήν γενεσιουργό αἰτία ὅλης τῆς παθογένειας τῆς κοινωνίας μας, πού εἶναι ἡ κρίση ἡ πνευματική καί ἡ ἄλωση ἡ ἐσωτερική, πού ἔχουμε ὑποστεῖ;

Χαρακτηριστικό γνώρισμα καί τῶν δυό ἦταν τό σταθερόν τοῦ χαρακτῆρος τους καί ἡ ἀποφασιστικότητα στήν ὑποστήριξη τῶν θέσεών τους.

Ἔζησαν σέ ἐποχές πού χαρακτηρίζονται δύσκολες γιά τήν Ἐκκλησία μας, γιατί εἶχαν νά ἀντιμετωπίσουν τίς κακοδοξίες ἔσωθεν λύκων.

Καί ὁ Ἄρειος ὡς Πρεσβύτερος καί ὁ Νεστόριος ὡς Πατριάρχης κατεῖχαν ὕψιστες θέσεις στήν Ἐκκλησία. Δέν πρόσεξαν ὅμως καί αὐτονομήθηκαν. Ἀντί νά ὑπακούσουν στήν Ἐκκλησία εἰσήγαγαν δικές τους διδασκαλίες, στηριζόμενοι στήν ψυχρή λογική καί στόν προσωπικό τους στοχασμό. Αὐτή ἡ ἀλλοίωση συνιστᾶ τήν αἵρεση.

Ἀντίθετα οἱ ἅγιοι Ἀθανάσιος καί Κύριλλος μέ πλήρη ὑπακοή στήν Ἐκκλησία καί, ὅπως θά λέγαμε σήμερα, μέ ὀρθή ἐκκλησιολογική βάση, μπόρεσαν καί τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας ἀνόθευτη καί ἀκέραιη νά διαφυλάξουν καί τό ποίμνιο νά προστατεύσουν.

Σήμερα ἐπιτακτική προβάλλει ἡ ἀνάγκη, ἡ πατρίδα μας καί ἰδιαίτερα ὁ τόπος πού ζοῦμε καί δραστηριοποιούμεθα ὅλοι μας, τό εὐλογημένο καί ἁγιοτόκο νησί μας νά παραμείνει ζωντανό, πιστό καί παραδοσιακό σέ ἀρχές καί ἀξίες. Δέν θά πρέπει νά μᾶς ἀγγίξουν αἱρετικές διδασκαλίες πού σπέρνονται μέ ἐπιτήδειο τρόπο (ὅπως π.χ. διανομή φυλλαδίων, ἐπισκέψεις στά σπίτια μας καθώς πρέπει κυρίων καί κυριῶν) ἤ καί συναναστροφές μέ ὑποτιθέμενους νεοεποχίτες προφῆτες πού προσπαθοῦν νά μᾶς πείσουν ὅτι ὑπάρχουν καί ἄλλες ἐκκλησίες ἐκτός τῆς μόνης ἀληθινῆς καί σώζουσας, πού εἶναι ἡ Ὀρθόδοξη. Θά πρέπει νά κλείσουμε τά αὐτιά μας σέ σειρῆνες ἀναβίωσης τοῦ ἀρχαίου δωδεκαθέου, ὅπως ἐνσπείρεται τεχνιέντως σέ μέσα ἐνημερώσεως καί νά καταδικάσουμε συγκεντρώσεις καί ὁμιλίες στίς ὁποῖες ὑποτιθέμενοι ἀρχηγοί διεκδικοῦν τό ἀποκλειστικό προνόμιο τῆς ἐπικοινωνίας μέ τόν Θεό καί τῆς ἀποστολῆς θείων μηνυμάτων.

Ἀκόμη νά συμβουλεύουμε κάποιους στό ὅτι ἡ φιλάνθρωπη δραστηριότητα ὅταν εἶναι μόνο κίνηση ἐντυπωσιασμοῦ καί δέν φιλτράρεται ἀπό τήν ἄνευ ὅρων καί ὁρίων ἀγάπη πρός τόν Χριστό χάνει τό νόημα καί τό περιεχόμενό της.

Ὅλοι αὐτοί οἱ διαγραφόμενοι κίνδυνοι μποροῦν νά ξεπεραστοῦν μέ τήν πλήρη ὑπακοή μας στήν Ἐκκλησία, μέ τήν διάθεση μαθητείας πού πρέπει νά ἐπιδεικνύουμε στούς πνευματικούς μας ταγούς, μέ τήν προσωπική πνευματική μας θωράκιση πού γίνεται μέ τήν μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς, μέ τήν συχνή Ἐξομολόγηση, μέ τήν τακτική θεία Κοινωνία καί μέ τήν ἀκόμη μεγαλύτερη προσπάθεια γιά πνευματική καλλιέργεια καί πρόοδο.

Φιλέορτο ἐκκλησίασμα.

Τήν σημερινή ἡμέρα ἔχουμε πρόσθετο λόγο χαρᾶς, ἀλλά καί πνευματικῆς εὐφροσύνης. Ἑορτάζει ὁ Πνευματικός μας πατέρας ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Κύριλλος. Αὐτό ὡς γεγονός καθιστᾶ τήν ἑορτή ἀκόμη λαμπρότερη καί τήν ἡμέρα ἀκόμη ἐπισημότερη, γιατί ἡ ἑορτή τοῦ Ἐπισκόπου εἶναι καί ἑορτή ὅλης τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας εἶναι καί ἑορτή ὅλου τοῦ πληρώματός της.

Εἶναι πολύ ἁπλά καί ἑορτή ὅλων μας.

Γιά τόν λόγο αὐτό Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα ἐν κατακλείδι ἐπιτρέψτε μου τήν δι' ὀλίγου ἀποστροφήν τοῦ λόγου μου πρός τό σεπτόν πρόσωπόν σας.

Ἔχουν παρέλθει ἕξι καί ἥμισυ ἔτη ἀπό τῆς ἀναρρήσεώς σας εἰς τόν ἱστορικόν θρόνον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου.

Ἡ θεοφιλής σας μέριμνα διά τό ἐμπιστευθέν πλήρωμα, τό ἀνύστακτον ἐνδιαφέρον σας διά τήν στελέχωσιν τοῦ Ἱεροῦ κλήρου, ἡ ἀνακαίνισις καί ἀνασυγκρότησις Μονῶν καί Ἐκκλησιῶν, ἡ ἐπί δύραις ἀνέγερση νέων Ναῶν, ἡ δυναμικότητα τοῦ χαρακτῆρος σας, ἡ ἐμβρίθεια καί ὀξυδέρκεια τοῦ νοός σας, ἡ σύνεσις καί ἡ εὐτολμία εἰς τήν λύσιν τῶν ζητημάτων καί πλεῖστα ἄλλα δικαιολογοῦν καί τήν χαράν καί τήν ἱκανοποίησιν ὅλων μας, κληρικῶν καί λαϊκῶν, οἱ ὁποῖοι ἐν ἑνί στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ ἀναφωνοῦμεν:

Τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν Ἀρχιερεύς.

Συνεχίστε μέ τό αὐτόν ἔκπαγλον πάθος καί μέ τήν αὐτήν πιστότηταν ἔργου καί λόγου.

Πολλά, εὐφρόσυνα,
εὐλογημένα καί σωτήρια τά ἔτη σας.■

Ἑορτή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν

Ὁμιλία τοῦ Ἀρχιμ. Νεκταρίου Πόκια

Χαίροις Ἱεραρχῶν ἡ Τριάς,
τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι,
τά ἄνθη τά εὔοσμα,
Παραδείσου τά κάλλιστα,
ὁ Θεολόγος Γρηγόριος,
ὁ σοφός τε Βασίλειος, καί Χρυσόστομος
τά πυξία τοῦ Πνεύματος...

Πανηγυρική καί εὐφρόσυνη προβάλλει ἡ σημερινή ἡμέρα, ἡ τριακοστή Ἰανουαρίου, κατά τήν ὁποία ἑορτάζουμε μέ ἰδιαίτερη λαμπρότητα, ἀλλά καί καύχηση ἐν Κυρίῳ, τούς τρεῖς μεγίστους φωστῆρες τῆς Τρισηλίου Θεότητος, τούς ὁποίους ὁ ἱερός ὑμνογράφος ἀποκαλεῖ εὔοσμα ἄνθη, δηλ. λουλούδια πού μοσχομυρίζουν καί πυξία τοῦ πνεύματος, δηλ. πυξίδες πνευματικές, πού μᾶς δείχνουν τόν ὀρθό προσανατολισμό πρός τό τελικό ἀγκυροβόλι μας, πού εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα, σεβαστοί Πατέρες, Ἐντιμότατοι ἄρχοντες, ἀγαπητοί ἐκπαιδευτικοί, ἀγαπητά μας παιδιά πολύτιμα νειάτα τῆς πατρίδας μας, ἀδελφοί ἐν Χριστῷ.

Ἕνα καράβι γιά νά κάνει τό ταξίδι του καί νά φθάσει στόν προορισμό του πρέπει νά ἔχει πρῶτα τεχνικό ἐξοπλισμό, νά ἔχει ἐφοδιασθεῖ κατάλληλα μέ ὅλα τά ἀπαραίτητα, νά ἔχει πλήρωμα ἱκανό γιά νά προσφέρει τίς ὑπηρεσίες σέ ὅσους τίς χρειάζονται καί πρωτίστως πρέπει νά ἔχει καπετάνιο ἔξυπνο καί ἱκανό, πού θά ὁδηγήσει σωστά καί θά ἀποφύγει τίς δύσκολες κακοτοπιές.

Πῶς μπορεῖ ὅμως ὁ καπετάνιος νά ὁδηγήσει τό πλοῖο, ἄν δέν διαθέτει τόν χάρτη πού θά τοῦ δείχνει τήν πορεία καί θά τόν προστατεύει ἀπό πιθανόν χτυπήματα σέ ξέρες καί ὑφάλους, ἀλλά καί τήν πυξίδα ἡ ὁποία πάντα θά τόν προσανατολίζει καί θά τόν ὁδηγεῖ στόν τελικό του προορισμό;

Χάρτης λοιπόν καί πυξίδα εἶναι τά ἀπαραίτητα καί ἀναγκαῖα γιά τήν ἐπιτυχία τοῦ ταξιδιοῦ.

Κατά παρόμοιο τρόπο, καί ὅλοι ἐμεῖς κάνουμε ἕνα ταξίδι. Ἕνα ταξίδι πρός τό ἄγνωστο γιά μερικούς. Ἕνα ταξίδι σέ γνωστά μέρη γιά ὅλους τούς ἄλλους, δηλ. γιά ὅλους ἐμᾶς πού γνωρίζουμε ἀπό ποῦ καταγόμαστε καί ἀπό ποῦ ἤλθαμε, γιατί ἤλθαμε σ' αὐτή τή γῆ καί πρός τά ποῦ θά καταλήξουμε.

Ἕνα ταξίδι στό ὁποῖο πολύτιμη πυξίδα μας εἶναι ἡ ὀρθόδοξή μας πίστη, εἶναι οἱ ἀναρίθμητοι ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες πού προστατεύουν τό μορφωτικό ἀγαθό τῆς παιδείας μας αἰῶνες τώρα.

Ἕνα ταξίδι στό ὁποῖο παράλληλα ἔχουμε ἀνάγκη καί τόν χάρτη πορείας, πού εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου, πού παρέμεινε διαχρονική καί ἀναλλοίωτη μέχρι σήμερα χωρίς προσθαφαιρέσεις, προπάντων χάρη στούς ἀγῶνες τῶν Ἁγίων Πατέρων, χάρη στούς ἀγῶνες τῶν σήμερα ἑορταζομένων Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Ἕνα ταξίδι δύσκολο, ἀλλά ἐπιτυχημένο, ἔκαναν καί οἱ τρεῖς μαζί, καί ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καί ὁ Μέγας Βασίλειος καί ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, οἱ ὁποῖοι ξεπέρασαν μέ προσωπικούς ἀγῶνες καί ἀγωνίες πολλές δύσκολες συνθῆκες καί πολλά ρεύματα ὕπουλα, καί κατάφεραν νά ἀγκυροβολήσουν στό νησί τῆς προσδοκίας τους, στήν Ἰθάκη, ὄχι τῶν ὀνείρων τους, ἀλλά τῆς πραγματικῆς τους ἐπιδίωξης, πού δέν ἦταν ἄλλη ἀπό τήν βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Νά ποιό στόχο πρέπει νά θέτουμε καί ἐμεῖς σήμερα, ἄν καί ζοῦμε σέ μία πεζή πραγματικότητα, σ' ἕνα κόσμο ἀλλοπρόσαλλο, σέ μία κοινωνία ὑπεραναπτυγμένη τεχνολογικά, ἀλλά ὑποανάπτυκτη πνευματικά.

Ἡ ἐποχή τους ἦταν πολύ δυσκολότερη ἀπό τήν δική μας τή σημερινή. Ἰδέες καί ρεύματα, εἰδωλολατρικά κατάλοιπα, καί ἄλλα δημιουργοῦσαν σύγχυση, ἀναστάτωση καί ταραχή στήν κοινωνία ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Εἶχαν καί αὐτοί ὡς νέοι τίς ἐφηβικές ἐκρήξεις καί τίς ἐσωτερικές τους ἐπαναστάσεις. Ὅμως δέν κάμφθηκαν ἀπό τούς ἐξωτερικούς κινδύνους, δέν ἀπώλεσαν τόν στόχο τους, παρά τίς συνθῆκες καί τά προβλήματα, δέν ἐπηρεάσθηκαν ἀπό τίς ἀλλότριες ἰδέες, πού χωρίς φειδώ ἁπλώνονταν στόν κοινωνικό τους περίγυρο, καί πολύ περισσότερο δέν νικήθηκαν ἀπό τά ἁμαρτωλά πάθη, πού ἰδιαίτερα στή νεότητα εἶναι πυρφόρα.

Ἀντιθέτως ἔδειξαν φρόνημα ἀγωνιστικό, θωρακίσθηκαν πνευματικά ὄχι μόνο μέ τίς στεῖρες γνώσεις, ἀλλά καί μέ τήν χριστιανική ἀγωγή, ἐπέδειξαν ἀγάπη ἀπροσποίητη καί γνήσια πρός τόν κάθε συνάνθρωπό τους καί πάνω ἀπό ὅλα ἦταν σταθεροί καί ἄκαμπτοι στά πιστεύματά τους, χωρίς νά παρασυρθοῦν ἀπό τίς πολλές γνώσεις, πού εἶχαν ἀποκτήσει, ἔχοντας ἀνεπτυγμένο τό αἴσθημα τῆς ἰσορροπίας, τῆς χριστιανικῆς σύνεσης καί τῆς διάκρισης.

Νομίζω ὅτι θά ἦταν περισσότερο ὠφέλιμο γιά ὅλους μας νά προσπεράσουμε τήν ἀναφορά μέ τά βιογραφικά τους καί νά προσπαθήσουμε σέ πολύ σύντομο χρονικό διάστημα νά θέσουμε κάποιους ὑγιεῖς προβληματισμούς, ἀφοῦ προηγουμένως θυμηθοῦμε, γιατί ἑορτάζονται καί οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες ἀπό κοινοῦ.

Τόν 11ο αἰ. ἐπί τῆς βασιλείας τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, ὑπῆρξε στήν Κωνσταντινούπολη διένεξη ἀνάμεσα στούς χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι δείχνοντας τήν προτίμησή τους σέ κάποιον ἀπό τούς τρεῖς, χωρίσθηκαν σέ ὁμάδες. Ἄλλοι ὑποστήριζαν τόν Βασίλειο καί ὀνομάζονταν Βασιλίτες, ἄλλοι ὑποστήριζαν τόν Γρηγόριο καί ὀνομάζονταν Γρηγορίτες καί ἄλλοι ὑποστήριζαν τόν Χρυσόστομο καί ὀνομάζονταν Ἰωαννίτες. Βλέποντας αὐτή τήν ἀντιπαλότητα πού βασάνιζε τήν Ἐκκλησία μας, ἕνας ἅγιος Ἐπίσκοπος ὁ Ἰωάννης Μαυρόπους, Ἐπίσκοπος Εὐχαΐτων εἶδε σέ ὀπτασία τούς τρεῖς ἁγίους, οἱ ὁποῖοι τοῦ εἶπαν: *«Ἐμεῖς οἱ τρεῖς εἴμεθα ἕνα κοντά στόν Θεό καί τίποτε δέν ὑπάρχει πού νά μᾶς χωρίζει ἤ νά μᾶς κάνει νά ἀντιδικοῦμε. Πές λοιπόν σ' αὐτούς πού μαλώνουν νά μήν χωρίζονται σέ παρατάξεις γιά μᾶς».* Ἔτσι φωτίσθηκε καί θέσπισε μία κοινή ἑορτή καί γιά τούς Τρεῖς Ἱεράρχες, γιά νά συμφιλιώσει τίς ἀντιμαχόμενες ὁμάδες καί νά ἐπικρατήσει ἕνα πνεῦμα καί ἕνα κλῖμα εἰρήνης, ὁμοψυχίας καί ἑνότητας.

Αἰῶνες ὅμως μετά, εὔλογα προβάλλει ἕνα ἀμείλικτο ἐρώτημα. Αὐτή τήν ἑνότητα ἐμεῖς σήμερα τή διατηροῦμε; Καί λέγοντας ἑνότητα ἐννοοῦμε τήν ἐκκλησιαστική κοινωνία, τῆς ὁποίας ὅλοι εἴμαστε μέλη. Ποιά εἶναι ἡ σχέση μας μ' αὐτήν; Ἐθιμοτυπική καί ἀραιή ἤ οὐσιαστική καί πυκνή;

«Ἐμεῖς οἱ τρεῖς εἴμεθα ἕνα κοντά στόν Θεό καί τίποτε δέν ὑπάρχει πού νά μᾶς χωρίζει ἤ νά μᾶς κάνει νά ἀντιδικοῦμε».

Πῶς μποροῦμε νά ξεπεράσουμε σύγχρονες παγίδες καί ποικίλλους κινδύνους μακριά ἀπό τήν γλυκιά ἀγκαλιά τῆς μάνας μας Ἐκκλησίας, καί ἔξω ἀπό τό καράβι πού ἔχει ὡς καπετάνιο τόν Χριστό;

Σήμερα ὅλοι ἀναζητοῦμε καί ἐπιδιώκουμε τήν τελειότητα. Ποιός ὅμως μπορεῖ νά πεῖ ὅτι εἶναι τέλειος; Ὅσες γνώσεις καί ἄν ἔχει, ὅση ἰσχύ καί ἄν ἐπιδεικνύει, ἐάν δέν ἀνοίξει τό παράθυρο πρός τήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ, πού δέν εἶναι ἕνα ἄπιαστο ὄνειρο, ὅπως δυστυχῶς πλασσάρεται τεχνηέντως ἀπό ἐπιτήδειους, δέν μπορεῖ νά καταλάβει τό ἀληθινό καί πραγματικό νόημα τῆς ζωῆς, ὅπως ἐπίσης καί τό γιατί ἀναλίσκεται τόσα χρόνια στή μάθηση.

Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι κατορθωτή γιά τόν καθένα, ἀρκεῖ ὁ κάθε ἄνθρωπος ἀπό τήν μικρή του ἡλικία νά μήν ἀπεμπολεῖ τήν ὑγιῆ ἀναζήτηση προτύπων, ἀξιῶν καί ἰδανικῶν πού τόν βοηθοῦν στήν ἐπίτευξη τοῦ στόχου του.

Ἔλεγε ὁ Πρωταγόρας ὅτι: *«Πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος»* καί ἕνας σύγχρονος ἅγιος τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας ὁ μακαριστός Ἰουστίνος Πόποβιτς παράλασσε τήν παραπάνω φράση λέγον-

τας: *«Πάντων χρημάτων μέτρον Θεάνδρωπος».*

Αὐτόν ἔχουμε ἀνάγκη σήμερα. Τόν Χριστό μας. Αὐτός λείπει σήμερα ἀπό τά σχολεῖα μας. Ψυχή καί Χριστός μᾶς χρειάζεται ἔλεγε ὁ μεγάλος διδάχος τοῦ γένους μας Πατροκοσμᾶς. Αὐτός μόνο μπορεῖ νά ἀλλάξει τά πράγματα ὄχι μέ ἕνα μαγικό, ἀλλά μέ ἕνα θεϊκό τρόπο. Αὐτός μόνο μπορεῖ νά μᾶς ἐπαναφέρει στή σωστή τροχιά. Αὐτός μόνο μπορεῖ νά ἀλλάξει καί τόν προσανατολισμό τῶν νέων παιδιῶν, ἀρκεῖ αὐτά νά Τόν ἀγαπήσουν καί νά Τόν ἐμπιστευθοῦν. Ἄλλωστε πιστεύω στόν Χριστό σημαίνει ὅτι ἐμπιστεύομαι τόν Χριστό, ὄχι ἀπρόσωπα, ἀλλά προσωπικά. Ὄχι συγκινησιακά, ἀλλά καρδιακά. Μόνο ἔτσι μποροῦμε νά Τόν προσεγγίσουμε σωστά.

Καί ἀκόμη ἀντί νά ἀποψιλώνουμε τήν παιδεία μας ὅλο καί περισσότερο ἀπό τήν χριστιανική της βάση, γιά νά φανοῦμε δῆθεν καλοί καί ἀρεστοί στούς Εὐρωπαίους, καλό θά εἶναι νά παραμείνουμε σταθεροί, ἀντιστασιακοί, δυναμικοί ἀποδοκιμάζοντας ὅ,τι ξενόφερτο καί ἐχθρικό κάνει κακό καί ἀποδομεῖ τόν πνευματικό ἱστό τῆς κοινωνίας μας.

Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα, παίρνοντας τήν εὐλογία σας, θέλω νά μοῦ ἐπιτρέψετε νά ἀπευθυνθῶ ἐν κατακλεῖδι στήν μαθητιῶσα νεολαία, στά παιδιά μας τά εὐλογημένα, πού ἦλθαν σήμερα στήν Ἐκκλησία, ἀλλά καί σέ ὅσα παιδιά πιθανόν νά μᾶς δοῦν καί νά μᾶς ἀκούσουν ἀπό ὁποιοδήποτε ὀπτικοακουστικό μέσο.

«Τό μέλλον ἀνήκει στό Χριστό. Αὐτός τό κατευθύνει. Ὄχι ἡ ἀβεβαιότητα καί ἡ ἀπαισιοδοξία, ἀλλά τό θάρρος καί ἡ χαρά».

Ἀγαπητά μας παιδιά.

Ἡ σημερινή ἑορτή δέν εἶναι μία εὐκαιρία γιά νά χάσετε τό μάθημα ἤ γιά νά ἀκούσετε δυό στεῖρα καί ἐπιφανειακά λόγια γιά τούς Τρεῖς Ἱεράρχες. Πιστέψτε με δέν τό ἔχουν ἀνάγκη. Τήν ἀνάγκη τήν ἔχουμε ἐμεῖς ὅλοι. Τήν ἔχετε πρῶτα ἐσεῖς, πού ζεῖτε σέ ἕναν κόσμο σύγχυσης καί ἀναστάτωσης. Ξεχάστε γιά λίγο τή σύγχρονη τεχνολογία, τό internet, τό facebook καί διάφορα ἄλλα. Ἀλλάξτε καί ἀναποδογυρίστε τίς προτεραιότητές σας. Τό καράβι τῆς ζωῆς σας ἔχει ξεκινήσει πρό πολλοῦ. Σέ ξέρες προσπαθοῦν κάποιοι νά τό ρίξουν. Μήν σᾶς ἀποκοιμίζει ἡ κοινωνία. Ξυπνῆστε ὅσο εἶναι νωρίς γιά νά ἀποφύγετε τούς ὑφάλους. Κράχτες διαφθορᾶς ἀπό δίπλα σας καθημερινά τορπιλίζουν τό ταξίδι σας. Μήν τούς ἀκοῦτε. Κλεῖστε τά αὐτιά σας. Ἀσχοληθεῖτε μέ τήν ἀπόκτηση ὑγιοῦς γνώσης συνδυασμένης μέ ἦθος καί ἀγωγή, ὅπως ἀκριβῶς καί ἡ Ἐκκλησία μας καλλιεργεῖ. Μή σᾶς πτοοῦν ὅλα τά κακῶς κείμενα πού γράφονται καί ἀκούγονται γιά τούς παπάδες καί τήν Ἐκκλησία. Τά περισσότερα σᾶς βεβαιώνω εἶναι ὑπερβολές καί ἐκρήξεις σκόπιμες, μέ σκοπό νά πάψει ἡ Ἐκκλησία νά παίζει αὐτό τόν οὐσιαστικό καί καίριο ρόλο στή ζωή σας καί στή διαπαιδαγώγησή σας. Ἐσεῖς μήν δεχθεῖτε αὐτό τό πισωγύρισμα. Συνεχίστε μέ περισσότερη ὄρεξη καί σπουδή τή μελέτη σας. Ἀκοῦτε τούς δασκάλους σας καί δείχνετε σεβασμό σ' αὐτούς. Βγάλτε ἀπό πάνω σας τήν ἐφιαλτική ἀγωνία γιά τό μέλλον, πού σᾶς δημιουργεῖ ἄγχος. Τό μέλλον ἀνήκει στόν Χριστό. Αὐτός τό κατευθύνει. Ὄχι ἡ ἀβεβαιότητα καί ἡ ἀπαισιοδοξία, ἀλλά τό θάρρος καί ἡ χαρά. Ὅσο καί νά σᾶς κόβουν τά φτερά μέ τοῦνελ γεμάτα προβλήματα ὑπάρχει καί τό θεικό τοῦνελ τῆς ἀγάπης καί τῆς πρόνοιάς Του. Ἀγαπῆστε τόν Θεό εἰλικρινά. Ἀφεθεῖτε μέ ἐμπιστοσύνη σ' Αὐτόν.

Ἔτσι ξεπερνιοῦνται τά προβλήματα.

Αὐτή τήν στάση ἀκολούθησαν καί οἱ Τρεῖς σήμερα ἑορταζόμενοι Ἱεράρχες καί λάμπουν στό στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἄς τούς ἀκολουθήσουμε κι ἐμεῖς ὅλοι μας, γιά νά φανοῦμε ἀντάξιοι τῆς μνήμης τους.

Μέ τήν εὐχή τοῦ πνευματικοῦ μας πατέρα, τοῦ Μητροπολίτη μας κ. Κυρίλλου, πού ἀγωνιᾶ γιά σᾶς, μέ τήν ἀγάπη τῶν δασκάλων σας καί μέ τήν δική σας ἀγαθή προδιάθεση, ἄς διαψεύσουμε ὅλες τίς σύγχρονες Κασσάνδρες καί ἄς ἀποτιμήσουμε θετικά ὅλους αὐτούς τούς προβληματισμούς γιά τό καλό ὅλων μας, ἀλλά καί γιά τό εὐοίωνο μέλλον τῆς κοινωνίας μας.■

Μπῆκαν στήν Πόλη οἱ ὀχτροί

τοῦ Ἀρχιμ. Ἱερεμίου Γεωργαλῆ
Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Βεργίνης
Ἱ. Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας

Ἕνα λόγο καί μία αἰτία ἀναζητοῦσα στήν κρισιμότητα τῆς ἐποχῆς, στό βάρος τῶν ἡμερῶν, στήν θλίψη τῶν ὡρῶν, στό ἄγχος τῆς καθημερινότητας, στόν ἐμπαιγμό τῶν ἀνεύθυνων ὑπευθύνων, στήν ὀπισθοδρόμηση τινῶν αὐτοανακηρυγμένων «προοδευτικῶν διανοουμένων», στήν ἀνοικονόμητη οἰκονομία, στή μονοδιάστατη καί ἐν τέλει ἀπνευμάτιστη πορεία τῶν νεοελλήνων. Καί μέσα στήν ἀντάρα τῶν συλλογισμῶν ἀκούστηκε ἀπό τά παλιά τά περασμένα ἡ φωνή τοῦ Ὀδυσσέα Ἐλύτη νά διαζωγραφίζει τραγικά καί προφητικά τήν παροῦσα κατάσταση μέ κραυγές ποιητικῆς ἀγωνίας: *«κρίμας κρίμας κόσμε σέ ἐξουσιάζουν μέλλοντες νεκροί· καί κανείς, κανείς δέν ἔλαχε νά ἀκούσει ἀκόμη κἄν φωνή ἀγγέλων, κἄν ὑδάτων πολλῶν, κἄν ἐκεῖνο τό "ἔρχου" πού σέ νύχτες ἀϋπνίας μεγάλης ὀνειρεύτηκα»*. Οἱ ἐξουσιαστές τού κόσμου τούτου καί οἱ θέλοντες *«ἄρχειν τῶν ἐθνῶν»* γιά ἄλλη μία φορά καί μέ τόν πλέον τραγικό τρόπο ἐπαναλαμβάνουν τήν πτώση τοῦ παλαιοῦ Ἀδάμ. Μέ ἐωσφορική ἔπαρση καί οἴηση δαιμονική ἐπιχειροῦν νά θέσουν ἑαυτούς ὑπεράνω τοῦ Δημιουργοῦ, λησμονώντας οἱ ταλαίπωροι ὅτι τυγχάνουν μέλλοντες νεκροί, καθώς καί ὁ ποιητής δραματικά ἀποκαλύπτει. Ἡ γενική ταραχή καί ἀκαταστασία τῆς ἀνθρωπότητος προῆλθε ἀπό τήν λεγομένη οἰκονομική κρίση, ἀποφάνθηκαν οἱ «σοφοί» τοῦ κόσμου. Ἡ ἀποστασία τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν ἀποκεκαλυμμένο Θεό, τόν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ Χριστό, εἶναι ἡ αἰτία τῆς γενομένης καί παρατεινομένης θλίψεως, στεντορίᾳ τῇ φωνῇ διακηρύττουν οἱ θεοφόροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας. Οἱ ἔμποροι τῶν ἐθνῶν δέν κατέκλεψαν ἁπλά τά ταμεῖα τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλά ἐσύλλησαν, ὡς κλέπτες ἐν νυκτί, τά ταμεῖα τῶν ἀνθρωπίνων καρδιῶν καί κατέχωσαν τά τάλαντα τοῦ Θεοῦ στό βόρβορο τῶν παθῶν. Καί ἔχουν στόχο καί σκοπό τήν τρομοκρατία τῶν ἐθνῶν, προκειμένου νά μεγαλύνουν τίς οἰκονομικές αὐτοκρατορίες τους, πού ὅμως θά τίς καταποντίσει μαζί τους ὁ ἀδυσώπητος Χάροντας καί μετά ταῦτα *«ἔσται ὁ κλαυθμός καί ὁ βρυγμός τῶν ὀδόντων»*.

Πῶς ὅμως τούτη ἡ πατρίδα τοῦ φωτός, τοῦτο τό ἔθνος τῶν ἡρώων, τοῦτο τό Γένος τῶν ἁγίων σύρθηκε γυμνό καί τετραχυλισμένο στά σκοτεινά λιθόστρωτα τοῦ κόσμου; Σάν νά ἤπιαμε νερό ἀπό τῆς λήθης τήν σκοτεινή τήν λίμνη καί λησμονήσαμε τήν ζωηφόρο παράδοση τῆς πονεμένης Ρωμηοσύνης. Σάν νά μήν εἴμαστε ἐμεῖς ἀπόγονοι καί κληρονόμοι τῶν ποιητῶν, τῶν δραματικῶν, τῶν πεπαιδευμένων, τῶν φιλοσόφων, τῶν φιλοπόνων, τῶν φιλοκάλων, τῶν φιλοξένων, τῶν φιλοτέχνων, τῶν φιλοθέων, τῶν φιλαγίων, τῶν φιλανθρώπων. Σάν νά μήν μᾶς εἶπαν γιά τήν Μακεδονία τοῦ παλιοῦ καιροῦ καί τόν νεαρό στήν ἡλικία, μά μέγιστο στήν ἱστορία Ἀλέξανδρο. Τό μικρό βασιλόπουλο πού τόν ἐπευφήμησαν Βασιλιά καί ἡ βουλή τοῦ Θεοῦ τόν ἔχρισε αὐτοκράτορα πού ἔφθασε μέχρι τίς πύλες τῆς Ἰνδίας καί ἔτσι ἀφουγκράσθηκε ὁ ξαφνιασμένος κόσμος τόν ἕλληνα λόγο καί τήν ὑψηλή φιλοσοφία του. Σάν νά μήν μᾶς εἶπαν γιά τόν Μέγιστο Ἀπόστολο τῶν Ἐθνῶν, Παῦλο, πού πορεύθηκε ἀντίστροφα τόν δρόμο τοῦ Ἀλεξάνδρου καί διάβηκε τά διαβατικά τῆς πατρίδας τῆς ἠγαπημένης, ἀποκαλύπτοντας στούς «δεισιδαιμονεστέρους» τό θαῦμα τῶν αἰώνων, ὅτι ὁ Θεός ἐφανερώθη ἐν σαρκί καί ἔτσι πλέον *«θάνατος ἡμᾶς οὐκέτι κυριεύει»*. Σάν νά μήν μᾶς εἶπαν γιά τόν γενάρχη αὐτοκρά-

τορα τῆς ἔνδοξης, μά καί μαρτυρικῆς Ρωμηοσύνης μας, τόν Μέγα Κωνσταντῖνο, πού ἐμεγάλυνε τό πανάγιο ὄνομα τοῦ Τρισαγίου Θεοῦ εἰς τήν ὑπ' οὐρανόν καί ἔτσι τό ἡμέτερον Γένος ἐδοξάσθη ἐν τοῖς ἔθνεσι, ἀφοῦ κατέστη ὁ Πρωτοδιάκονος τῆς σωτηρίας τῶν βροτῶν.

Ἀλλ' ἦρθαν καιροί δυσχείμεροι καί χρόνοι σκοτεινοί, πού τό Γένος μας ἐπαναπαύθηκε στίς δάφνες τῶν προγόνων καί ἐλησμόνησε τόν Θεό τῶν Πατέρων του καί Κύριον τοῦ ἐλέους. Γιατί ἀλήθεια οἱ ὀχτροί δέν μπῆκαν στήν Πόλη στίς 29 Μαΐου τοῦ 1453. Ἐκεῖνοι τό σῶμα τοῦ Γένους μόνο ἐδούλωσαν καί ὄχι τήν ψυχή του. Καί τούτη τήν μεγαλωσύνη τῶν ἐλεύθερων πολιορκημένων τοῦ καιροῦ ἐκείνου τήν ἀποκαλύπτει ἡ πανστρατιά τῶν νεομαρτύρων μας, ἡ κεκλεισμένη θύρα τοῦ μαρτυρικοῦ Φαναρίου, οἱ ἁρμαρτωλοί καί κλέφτες τῶν ἑλληνικῶν ὀρέων, τά κρυφά σχολειά τῶν καλογήρων, οἱ τρικάταρτες μπομπάρδες τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχιπελάγους, τά μπαρουτιασμένα μοναστήρια τῶν ρασοφόρων μπουρλοτιέρηδων, οἱ νηστεμένοι νηστικοί τῶν πονεμένων ἐκείνων χρόνων μά καί οἱ λειτουργημένοι ἐπαναστάτες τοῦ 1821, πού κίνησαν γιά τήν Πόλη καί τήν Ἁγιά Σοφιά. Ἐκεῖνοι ὅμως πού βύθισαν τήν Δυτική Εὐρώπη στό σκότος τοῦ Μεσαίωνα στήν πλάνη καί στήν αἵρεση ἐπεχείρησαν τότε τό 1821 καί γιά ἄλλη μία φορά νά καθυποτάξουν τήν ἀνυπότακτη καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή. Καί βρῆκαν συνεργάτη ἀναπάντεχο τό σαράκι τοῦ Γένους μας, τήν καταστροφική διχόνοια καί τήν ἀγνωμονοῦσα λησμοσύνη. Τότε μᾶς ἔφεραν φράγκους ἀφεντάδες, πού βρῆκαν πολύτιμους μισθοφόρους τούς ἡμέτερους φραγκοθρεμένους καί ἔκτοτε ὁ ἑλληνισμός αἱμορραγεῖ. Τότε ἀλήθεια μπῆκαν στήν πόλη τοῦ ἑλληνισμοῦ οἱ ὀχτροί καί μέ λύσσα μᾶς ἀπέκοψαν ἀπ' τό ἱερό μας Κέντρο, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, κι ἀπ' τόν Γενάρχη Πατριάρχη, πού διασφάλιζε ἐν Χριστῷ καί εὐλογοῦσε πατρικῶς τήν πορεία μας στό διάβα τῶν αἰώνων. Μπῆκαν στήν πόλη οἱ ὀχτροί καί ἄλλαξαν τούς ὁδοδεῖκτες τῆς ἱστορικῆς ἐπιστροφῆς μας καί ἀντί νά πορευθοῦμε στήν πρωτεύουσα τοῦ Γένους καί τῆς οἰκουμένης, μᾶς ἐγκλώβισαν στήν νεοϊδρυθεῖσα πρωτεύουσα τοῦ ἔθνους καί μιᾶς πατρίδας σακατεμένης. Μπῆκαν στήν πόλη οἱ ὀχτροί καί ἐσύλησαν καί ἔκαψαν τά ἀκρόκαστρα τῆς Ρωμηοσύνης, τά βυζαντινά μας Μοναστήρια καί μετά μανίας ἐδίωξαν τούς κολογήρους, τούς πυργοφύλακες τῆς Ὀρθόδοξης πνευματικότητος καί ζωῆς. Μπῆκαν στήν πόλη οἱ ὀχτροί καί ἐξαπέλυσαν τούς μισσιοναρίους τῆς Δυτικῆς προπαγάνδας, πού ἐπλήρωσαν τήν ἑλληνική ὕπαιθρο μέ τόν ἰό τοῦ εὐσεβισμοῦ. Μπῆκαν στήν πόλη οἱ ὀχτροί καί ἔκτοτε ἐγίναμε ρωσόφιλοι, ἀμερικανόφιλοι, ἀγγλόφιλοι, φραγκόφιλοι καί ἑλληνομαχοῦντες. Μπῆκαν στήν πόλη οἱ ὀχτροί καί ἔγινε ἡ πολυθρύλητη παιδεία μας ἀξιοθρήνητη ἐκπαίδευση πού προετοιμάζει ἔμψυχα ἐξαρτήματα καί ἀνταλλακτικά τῆς μεγάλης καταναλωτικῆς μηχανῆς τῶν ἀοράτων πλέον οἰκονομικῶν φεουδαρχῶν τῆς γῆς. Μπῆκαν στήν πόλη οἱ ὀχτροί καί ἐπλήρωσαν τόν καταγάλανο οὐρανό τοῦ ἑλληνισμοῦ μέ τό νέφος τῆς σαρκός σέ σημεῖο ἀποκαλυπτικό πού ὁ ἀσύνετος νά λέγει τό συνετό τρελό. Μπῆκαν στήν πόλη οἱ ὀχτροί καί μέ μαεστρία διαβολική μᾶς ἔκαναν νά λησμονήσουμε τά μυρωμένα ὀρθόδοξα ὀνόματά μας, ἀφοῦ μᾶς καταλογράφισαν ὡς νούμερα παραγωγῆς καί κατανάλωσης στούς ὑπολογιστές τῆς ἠλεκτρονικῆς δικτατορίας τους. Μπῆκαν στήν πόλη οἱ ὀχτροί καί μᾶς μοίρασαν δῶρα ἀπό ἄσπρα καί φλουριά καί ἐμεῖς γελούσαμε

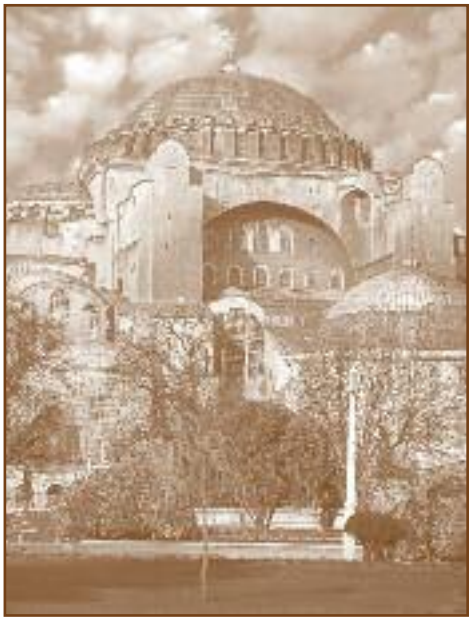

σάν τά παιδιά, ἀφοῦ τά πήραμε γιά φυλαχτά. Καί ἀφοῦ μπῆκαν στήν Πόλη οἱ ὀχτροί καί προξένησαν ὅλα αὐτά ἐμεῖς φωνάζαμε ἐνθουσιασμένοι ζήτω καί γειά, μέχρι καί σήμερα. Δύο σχεδόν αἰῶνες εἰσρέουν οἱ ὀχτροί ἐντός τῶν τειχῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ καί ἤδη ἡ κατάσταση μοιάζει νά ἔχει φθάσει στό ἀπροχώρητο. Εἶναι ἀλήθεια λοιπόν ὅτι ἡ θλίψη τῶν ἡμερῶν δέν προέρχεται ἁπλά ἀπό τά ἄδεια ταμεῖα, ἀλλά κυρίως καί πρωτίστως ἀπό τίς κενές ἀπό τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ καρδιές τῶν ἀνθρώπων. Ὁ ἄκρατος καταναλωτισμός, ἡ εὐδαιμονία καί ἡ ἐγκόσμια προοπτική δημιούργησαν ἕναν πολιτισμό μονοφυσιτικό καί ἐγωιστικό, ἀφοῦ τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου τήν ἀγνόησαν καί ἔτσι σήμερα πορεύεται ὁ μικρός δημιουργός του ὡς ἄταφος νεκρός, θαυμάζοντας τά ἄψυχα καί μισάνθρωπα ἔργα του πού μυρίζουν χωματίλα καί ἀργό βασανιστικό θάνατο.

Μετά ἀπ' αὐτήν τήν ἀπογοητευτική περιγραφή τῆς σημερινῆς καταστάσεως καί τῶν ἱστορικῶν δεδομένων, πού τήν προξένησαν, σίγουρα θά ἀναφωνούσαμε: ζητεῖται ἐλπίς. Ὅμως *«οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ἡμῖν»*. Ὁ ἑλληνισμός δέν ζητᾶ ἐλπίδα, διότι τήν κατέχει, ἔστω καί λησμονημένη. Καί ἡ ἐλπίδα του δέν εἶναι ἰδεολογία, οὔτε φιλοσοφία. Δέν εἶναι πρόσωπο ἀνθρώπου μήτε οἱ μεγαλοφωνότατες ρητορικές ἐξαγγελίες. Δέν εἶναι τράπεζες, ἐπιταγές, κονδύλια, ἐνισχύσεις κατ' ἐξακουλούθηση δηλαδή πονηρές ἐξαρτήσεις. Εἶναι τό πρόσωπο τοῦ ἀποκεκαλυμένου Θεοῦ, τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μοναδικοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου καί ἡ ἐξ Αὐτοῦ ἀρδευομένη ζωηφόρος παράδοση τοῦ Γένους μας. Ἡ ἐπιστροφή στήν λειτουργική καί ἀσκητική ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας, θά σώσει τούς κάμνοντας τοῦ νεοελληνισμοῦ, ἀφοῦ ὁ Χριστός θά ἐπανέλθει στίς καρδιές τῶν νεοελλήνων. Ἔχουμε πρός τοῦτο ἀμέτρητα παραδείγματα. Τούς ἁγίους, τούς ἥρωες, τούς γονεῖς καί διδασκάλους μας πού πορεύθηκαν μαχητικά σέ χρόνους πολέμων, σκλαβιᾶς καί πενίας, χαρούμενοι καί φωτεινοί καί ἀληθινά δημιουργικοί, γιατί ἐπίρριπταν τήν μέριμνά τους στόν Ἀφέντη Χριστό καί στήν Κυρά τήν Παναγιά. Ἀπέκτησαν τήν κάρτα τοῦ πολίτη τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας οὐκ ἔσται τέλος, καί μέ τήν βεβαιότητα αὐτή πορεύθηκαν μέσα ἀπό τίς πολυτάραχες περιπέτειες τῆς ἱστορίας μας *«διά ξηρᾶς ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης»*. Γι' αὐτούς ἴσχυσαν τά λόγια τοῦ Προφητάνακτος Δαυΐδ: *«Κύριος διασκεδάζει βουλάς ἐθνῶν, ἀθετεῖ δέ λογισμούς λαῶν, καί ἀθετεῖ βουλάς ἀρχόντων... μακάριον τό ἔθνος, οὗ ἐστι Κύριος ὁ Θεός αὐτοῦ, λαός, ὅν ἐξελέξατο εἰς κληρονομίαν ἑαυτῷ ...ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι, καί ὁ Κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν, καί ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς...ἔλπισον ἐπί Κύριον καί ποίει χρηστότητα, καί κατασκήνου τήν γῆν καί ποιμανθήσῃ ἐπί τῷ πλούτῳ αὐτῆς· κατατρύφησον τοῦ Κυρίου, καί δώδει σοι τά αἰτήματα τῆς καρδίας σου· ἀποκάλυψον πρός Κύριον τήν ὁδόν σου καί ἔλπισον ἐπ' Αὐτόν καί αὐτός ποιήσει· καί ἐξοίσει ὡς φῶς τήν δικαιοσύνην σου καί τό κρῖμα σου ὡς μεσημβρίαν...ρομφαίαν ἐσπάσαντο οἱ ἁμαρτωλοί, ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν τοῦ καταβαλεῖν πτωχόν καί πένητα, τοῦ σφάξαι τούς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ· ἡ ρομφαία αὐτῶν εἰσέλθοι εἰς τάς καρδίας αὐτῶν καί τά τόξα αὐτῶν συντριβείη...γινώσκει Κύριος τάς ὁδούς τῶν ἀμώμων καί ἡ κληρονομία αὐτῶν εἰς αἰῶνα ἔσται· οὐ καταισχυνθήσονται ἐν καιρῷ πονηρῷ καί ἐν ἡμέραις λιμοῦ χορτασθήσονται· ὅτι οἱ ἁμαρτωλοί ἀπολοῦνται, οἱ δέ ἐχθροί τοῦ Κυρίου, ἅμα τῷ δοξασθῆναι αὐτούς καί ὑψωθῆναι, ἐκλείποντες ὡσεί καπνός ἐξέλιπον»*. Τοῦτα τά ψάλματα διά τῆς θεραπείας τῆς μετανοίας καί γιά μᾶς μποροῦν νά ἰσχύσουν.

Εἶναι βέβαιο λοιπόν ὅτι ἐδῶ δέν τελειώνει ἡ ἱστορία μας. Μᾶλλον ἐπιτέλους πρέπει νά τελειώνει ἡ ἱστορία τῆς πνευματικῆς μας ὑποδούλωσης. Τό Γένος μας δέν πέρασε λίγες κρίσεις. Ἴσως σήμερα διέρχεται τήν δυσκολότερη καί πλέον πονηρή. Ὅμως οἱ ὀρθόδοξοι ὅταν ἐσπερίζουμε ἐρχόμενοι ἐπί τήν ἡλίου δύσιν γνωρίζουμε ὅτι λειτουργικά εἰσερχόμαστε στήν ἑπομένη ἡμέρα καί ἑορτή. Καί στήν ἀφέγγαρη νύχτα πού διερχόμαστε μποροῦμε νά ἐπιτελέσουμε ἀδόρυβα καί μυστικά, δηλαδή ταπεινά, ἐργασία πνευματική καί σωτήρια, πού θά μᾶς ὁδηγήσει στόν ὄρθρο τῆς ἑπομένης καί ἐν ἀγγαλιάσει καρδίας θά ψάλλουμε καί πάλι *«Δόξα σοι τῷ δείξαντι τό φῶς»*.■

Συζήτηση μέ ἕναν ἔφηβο

Περί προσευχῆς Α΄

τοῦ Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

1. Τί εἶναι ἡ προσευχή; Εἶναι ἀνάγκη νά προσευχόμαστε;

Ἡ προσευχή εἶναι ὑπόθεση ὅλης τῆς ζωῆς μας, εἶναι τό κεντρικότερο δεῖγμα τῆς ἀγάπης καί τῆς πίστεώς μας πρός τόν Θεό. Μέ τήν προσευχή αὐξάνει ἡ ἀγάπη μας πρός τόν Θεό καί ὑποχωροῦν οἱ ἁμαρτωλές ἀγάπες καί ἕλξεις. Ἡ προσευχή δείχνει τήν πίστη μας ὅτι ἀποδεχόμαστε τόν Θεό ὡς κέντρο τῆς ζωῆς μας. Ὁ Θεός δέν ἔχει ἀνάγκη τήν ἀγάπη μας, ἀλλά ἐμεῖς χρειαζόμαστε τήν ἀγάπη Του καί ὠφελούμαστε, ὅταν τόν ἀγαποῦμε. Ὅταν ἐμεῖς ἐκδηλώνουμε τήν ἀγάπη μας πρός Αὐτόν, ἡ ἀγάπη μεγαλώνει καί μᾶς σώζει. Ἡ ἀνεκδήλωτη ἀγάπη μαραίνεται καί χάνεται. Ὅταν δέν προσευχόμαστε, τότε ἀδιαφοροῦμε γιά τή σωτηρία μας. Ἡ προσευχή ἀνοίγει τήν πόρτα τῆς ψυχῆς μας στόν Θεό. Ὅταν ἔλθει ὁ Θεός μέσα μας, ἑνωνόμαστε μαζί Του καί ἁγιαζόμαστε. Ἡ προσευχή, λοιπόν, εἶναι ἐκδήλωση τοῦ πόθου μας νά ἑνωθοῦμε μέ τόν Θεό καί νά πᾶμε κοντά Του στήν αἰωνιότητα.

Ἡ προσευχή εἶναι δεῖγμα τῆς ἀνάγκης μας γιά προστασία. Ὅπως τά μικρά παιδιά ἀναζητοῦν τή στοργική καί ἀσφαλή ἀγκαλιά τῆς μητέρας τους, ἔτσι καί ἡ ψυχή ἀναζητᾶ τή στοργή καί τήν προστασία τοῦ Θεοῦ. Μέ τήν προσευχή δέ ζητᾶμε τόσο τήν προστασία τοῦ Θεοῦ γιά τά βιοτικά μας ζητήματα, ὅσο τήν προστασία μας ἀπό τό κακό καί τήν ἐνίσχυσή μας στό καλό. Εἶχε πεῖ ὁ Χριστός *«ζητᾶτε πρῶτα τή βασιλεία τοῦ Θεοῦ καί ὅλα τά ἀναγκαῖα τῆς ἐπίγειας ζωῆς θά σᾶς δοθοῦν»* (Ματθ. 6,33). Ὅταν ἐμεῖς ἔχουμε πρῶτο ἐνδιαφέρον τή σωτηρία μας, τότε ὁ Θεός μᾶς βοηθᾶ στήν κάλυψη τῶν βιοποριστικῶν μας ἀναγκῶν.

Ἡ προσευχή ἐπηρεάζει θετικά καί τήν ψυχή καί τό σῶμα. Νιώθουμε ἀγάπη στόν Θεό, στό συνάνθρωπό μας καί σ' ὅλη τή δημιουργία. Ἡ προσευχή διώχνει τό ἄγχος καί φέρνει ἠρεμία καί γαλήνη. Ἔτσι λειτουργεῖ προληπτικά ἐναντίον τῆς ἀνάπτυξης ψυχικῶν καί σωματικῶν ἀσθενειῶν.

Στήν Ἁγία Γραφή ἀναφέρεται πώς ἄγγελος ἀνεβάζει τίς προσευχές μας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ (Τωβίτ 12,12 καί Ἀποκ. 8,3-4). Ἡ εὐλογία τῆς προσευχῆς, ὡς δυνατότητα ἐπικοινωνίας μέ τόν Θεό, δείχνει τή μεγάλη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιά μᾶς. Ὁ Θεός μᾶς ἐπιτρέπει, ὅποτε μποροῦμε καί θέλουμε, νά Τοῦ μιλοῦμε καί Αὐτός νά μᾶς ἀκούει.

2. Πῶς κανείς προσεύχεται σωστά;

Ἡ προσευχή εἶναι ἡ βάση τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Αὐτή ἁγιάζει τήν ψυχή καί ἀναπτύσσει ὅλες τίς ἀρετές. Ἄν κάποιος δέν προσεύχεται σωστά, δέν χαίρεται ἐσωτερικά καί σίγουρα κάποτε θά σταματήσει νά προσεύχεται.

Σωστή προσευχή κάνει μόνον ὅποιος πιστεύει ὀρθόδοξα στόν Θεό, ἀγωνίζεται νά καθαρισθεῖ ἀπό τά πάθη του καί πράττει καλά ἔργα στή ζωή του. Οἱ ἀλλόθρησκοι καί οἱ αἱρετικοί προσεύχονται, ἀλλ' ὅμως χτυποῦν σέ «λάθος πόρτα», δέν ἐπικοινωνοῦν μέ τόν πραγματικό Θεό. Οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοί διατηροῦν ἀνόθευτη τή διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ καί τῆς πρώτης Ἐκκλησίας καί ὡς γνήσια τέκνα ἐπικοινωνοῦν μέ τόν πραγματικό Θεό. Ἄν ὅμως κι αὐτοί δέν ἀγωνίζονται ἐνάντια στά πάθη τους καί στό κακό κι οὔτε πράττουν καλά ἔργα, τότε ἡ προσευχή τους δέν εἰσακούεται. Συνήθως ἡ ἁμαρτωλή κι ἀμετανόητη ψυχή δέν ἔχει παρρησία πρός τόν Θεό καί δέν μπαίνει στόν κόπο νά προσευχηθεῖ.

Ὅταν προσευχόμαστε καί βρισκόμαστε στά ἀρχικά στάδια τῆς πνευματικῆς ζωῆς, χρειάζεται νά πιέζουμε τόν ἀμελή ἑαυτό μας. Ὅσο πιέζουμε τόν ἑαυτό μας καί ἀφιερώνουμε περισσότερο χρόνο στήν προσευχή, τόσο καθαριζόμαστε ἀπό τά πάθη μας. Αὐτή ἡ κάθαρση θά βελτιώσει τήν ποιότητα τῆς προσευχῆς. Ἡ προχωρημένη προσευχή εἶναι καρπός τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κι ἀναβλύζει ἀπ' τήν ψυχή μας χωρίς κόπο. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει στούς Ρωμαίους (8,25): *«τό ἴδιο τό Ἅγιο Πνεῦμα ἐμπνέει μέσα μας θερμή προσευχή, πού ἐκφράζεται μέ στεναγμούς ἀνέκφραστους»*.

Ὅταν προσευχόμαστε, πρέπει νά ἔχουμε τήν αἴσθηση ὅτι εἴμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ καί ὅτι ζητᾶμε ἀπ' τόν οὐράνιο Πατέρα νά σώσει ἕνα χαμένο παιδί Του, ἕνα ἀπολωλός πρόβατο. Ἐπίσης χρειάζεται νά ἔχουμε τή συναίσθηση ὅτι μιλᾶμε στόν Παντοδύναμο, Πανάγαθο καί Πάνσοφο Θεό. Μόνο τότε θά μᾶς διακατέχει καλός φόβος καί μεγάλος σεβασμός. Μέ τήν προσευχή αὐτή θά ζητᾶμε ἀπό τόν Θεό οὐσιαστικά πράγματα γιά τή ζωή μας καί θά εἶναι συγκεντρωμένος ὁ νοῦς μας στά λόγια τῆς προσευχῆς.

Ὅταν προσευχόμαστε, χρειάζεται νά μᾶς διακατέχει ταπείνωση καί κατάνυξη. Αὐτή ἀναπτύσσεται μέσα μας, ὅταν θυμόμαστε τήν ἁμαρτωλότητά μας καί τή σταυρική θυσία τοῦ Χριστοῦ γιά τίς ἁμαρτίες μας. Ποιός δέν συγκινεῖται καί δέν πονάει, ὅταν συναισθάνεται ὅτι ἔχει ἄρρωστη ψυχή; Γιά τίς σωματικές ἀσθένειες προσευχόμαστε μέ πόνο καί δάκρυα πρός τόν Θεό, γιά τήν ψυχική μας θεραπεία γιατί νά μή προσευχηθοῦμε μέ θέρμη καί βαθύ ζῆλο; Ποιός δέν συγκινεῖται, ὅταν συναισθάνεται ὅτι οἱ ἁμαρτίες του ὁδήγησαν τόν Χριστό στό σταυρό; Ἡ προσευχή τῆς μετάνοιας εἶναι ὑπόθεση ὅλης τῆς ζωῆς μας, γιατί ἁμαρτάνουμε συνεχῶς. Ἡ προσευχή τῆς μετάνοιας δημιουργεῖ φρόνημα ταπεινό καί αὐτό ἑνώνει μέ τόν Θεό καί κατόπιν ἐλκύεται ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ, πού καθαρίζει τήν ψυχή ἀπό τά πάθη της. Πολλές φορές γράφεται στήν Ἁγία Γραφή: *«ὁ Θεός στούς ὑπερήφανους εἶναι ἐνάντιος, ἐνῶ στούς ταπεινούς δίδει τή χάρη Του»* (Ἰακ. 5,10, Α΄ Πέτρ. 5,5 κλπ.). Ὅταν ἔλθει ἡ θεία χάρη, τότε χάνεται τό σκοτάδι τῶν παθῶν καί ἐμφανίζεται τό φῶς τῶν ἀρετῶν. Ὅταν ἔλθει ἡ κάθαρση, λένε οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, τότε ἔρχεται καί ὁ θεῖος φωτισμός.

3. Τί πρέπει νά λέμε στήν προσευχή μας;

Ἡ προσευχή μπορεῖ νά χωρισθεῖ σέ τρία μέρη, στήν παράκληση, στήν εὐχαριστία καί στή δοξολογία.

Μέ τήν παρακλητική προσευχή ζητοῦμε ἀπό τόν Θεό, νά μᾶς προστατεύει σέ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς μας καί νά μᾶς βοηθάει στήν πορεία μας γιά τήν αἰώνια σωτηρία. Καλύτερη στιγμή γιά τήν ἱκεσία εἶναι τό πρωί, προτοῦ ἀρχίσει ἡ ἡμέρα μέ τούς κινδύνους καί τούς πειρασμούς της. Τό «Πάτερ ἡμῶν» εἶναι θαυμάσια πρωινή προσευχή, μέ τήν ὁποία παρακαλοῦμε τόν οὐράνιο Πατέρα νά μήν ἐπιτρέψει νά εἰσέλθουμε σέ πειρασμό. Μέ τήν προσευχή γενικῶς ζητοῦμε ἀπό τόν Θεό τήν πρόνοιά Του, γιατί ἀναγνωρίζουμε ὅτι ὅλη μας ἡ ζωή εἶναι δῶρο Του. Πρίν ἀρχίσουμε μία ἐργασία, ἕνα ταξίδι, ἕνα παιχνίδι, ἄς ζητήσουμε τή θεία προστασία. Ὅταν ζητᾶμε κάτι ἀπό τόν Θεό, στό τέλος τῆς προσευχῆς νά λέμε: *«Γενηθήτω τό θέλημά Σου»*, δηλ. «ἄς γίνει τό θέλημά Σου» ἤ τά λόγια τοῦ Χριστοῦ πρός τόν Πατέρα Του στήν προσευχή τῆς Γεθσημανῆς: *«ὄχι ὅπως ἐγώ θέλω, ἀλλά ὅπως ἐσύ»* (Ματθ. 26,39). Εἶναι καλό νά τό λέμε αὐτό, γιατί ὁ Θεός γνωρίζει ἀπό μᾶς καλύτερα τί συμφέρει στή ζωή μας. Μπορεῖ π.χ. αὐτό πού ζητᾶμε νά μᾶς βλάψει ἤ νά εἶναι ἄχρηστο ἤ νά εἶναι μικρότερο ἀπ' αὐτό, πού ὁ Θεός θεωρεῖ σωστό νά μᾶς δώσει.

Μέ τήν εὐχαριστιακή προσευχή εὐχαριστοῦμε τόν Θεό γιά τά ἀγαθά τῆς ζωῆς μας. Θεωροῦμε, δυστυχῶς, ὅτι ὅλα τά εὐχάριστα στή ζωή μας εἶναι φυσικά καί αὐτονόητα κι ὄχι δῶρα τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὅμως τά χάσουμε, τότε καταλαβαίνουμε ὅτι τίποτα δέν εἶναι φυσικό καί σίγουρο. Νά εὐχαριστοῦμε τόν Θεό γιά τήν ψυχική καί σωματική ὑγεία μας (πόσοι ἄνθρωποι γύρω μας πάσχουν!), γιά τή δυνατότητα τῶν σπουδῶν (πόσα παιδιά δέν πηγαίνουν καθόλου σχολεῖο!) καί γιά ὅλα τά ὑπόλοιπα τῆς ζωῆς μας. Νά εὐχαριστοῦμε τόν Θεό καί γιά τίς δοκιμασίες καί τίς ποικίλες δυσκολίες, πού κατά τή θεία Του σοφία ἐπιτρέπει στή ζωή μας (Ἰουδίθ 8,25). Ἡ εὐχαριστία ἁρμόζει καλύτερα τό βράδυ πού τελειώνει ἡ ἡμέρα. Πρίν κοιμηθοῦμε, ἄς εὐχαριστήσουμε τόν Θεό γιά τήν ἡμέρα πού περάσαμε. Βέβαια κάθε στιγμή πού διαπιστώνουμε τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καλό εἶναι νά εὐχαριστοῦμε τόν δωρεοδότη Θεό.

Λίγοι δυστυχῶς εἶναι οἱ χριστιανοί πού δοξολογοῦν τόν Θεό. Ἐνῶ ὅλη ἡ κτίση δοξάζει τόν Θεό, ὁ ἄνθρωπος δέν τό κάνει. Μέ τή δοξολογία ξεπερνοῦμε τόν ἑαυτό μας καί τό συμφέρον μας καί προσανατολιζόμαστε πρός τόν Θεό. Ἔλεγε ὁ ἅγιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης, ἅγιος τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα, ὅτι ἕνα *«δόξα σοι ὁ Θεός»* ἀξίζει ὅσο χίλια *«Κύριε ἐλέησον»*. Δοξολογοῦμε τόν Θεό βλέποντας τήν τελειότητα ὅλης τῆς κτίσεως, ἀπό τά δυσθεώρητα μεγαλεῖα τοῦ σύμπαντος μέχρι καί τή λεπτομερή λειτουργία τῶν κυττάρων. Ἡ δοξολογία καλό θά εἶναι νά ἀκολουθεῖ τήν εὐχαριστία. Ὁ σωστός χριστιανός εὐχαριστεῖ καί δοξάζει τόν Θεό καί γιά τίς καλές στιγμές καί γιά τίς ἄσχημες στιγμές τῆς ζωῆς του. Κι αὐτό συμβαίνει, γιατί θεωρεῖ πώς ὅλα γίνονται εἴτε ἀπό θέλημα τοῦ Θεοῦ εἴτε ἀπό παραχώρηση τοῦ Θεοῦ. Πίσω ἀπό τίς εὐλογίες καί ἀπό τίς δυσκολίες προσπαθεῖ νά βρεῖ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί νά ὠφεληθεῖ ἀπό αὐτό. Πολλές φορές βλέποντας τό παρελθόν μας, βλέπουμε τή μεγάλη πνευματική ὠφέλεια πού μᾶς προξένησαν οἱ διάφορες δυσκολίες τῆς ζωῆς, ἀκόμα καί οἱ ἀρρώστιες. ■

(συνεχίζεται)

ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ Α.Θ.ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΕΠΙ ΤΗ ΕΝΑΡΞΕΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ -
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ
ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ,
ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ

Ἀδελφοί καί τέκνα ἀγαπητά ἐν Κυρίῳ,

«Τό στάδιον τῶν ἀρετῶν ἠνέωκται, οἱ βουλόμενοι ἀθλῆσαι εἰσέλθετε, ἀναζωσάμενοι τόν καλόν τῆς νηστείας ἀγῶνα», ἤ, καλύτερον, πάντοτε εὑρίσκεται ἀνοικτόν, ἀπό τότε πού ὁ Πανοικτίρμων Κύριος τῆς Δόξης ηὐδόκησε νά λάβῃ τήν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ἔκτοτε καλεῖ διά τῆς Ἐκκλησίας Του κάθε ἄνθρωπον νά συμμετάσχῃ εἰς τάς ἀπείρους δωρεάς τῆς Χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἰδιαιτέρως δέ κατά τήν εὐλογημένην ταύτην περίοδον τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ ἄπειρος ἀγαθότης, ὁ ἐν Τριάδι προσκυνούμενος ἀληθινός Θεός ἡμῶν, ἀπό ἀγάπην καί μόνον ἐδημιούργησε τό ἀνθρώπινον γένος, διά νά καταστήσῃ τούς ἀνθρώπους, ὅσον εἶναι αὐτό δυνατόν εἰς τήν ἀνθρωπίνην φύσιν, κοινωνούς καί συμμετόχους τοῦ μεγαλείου τῆς θείας Δόξης Του. Αὐτός εἶναι ὁ ἀποκλειστικός σκοπός τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἑκάστην ἐποχήν. Πρός τήν πραγμάτωσιν δέ αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ κατατείνει ὅλη ἡ ἁγία πνευματοφόρος παράδοσις τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, διδάσκουσα, διερμηνεύουσα καί προβάλλουσα ὅλον τό φάσμα τῆς πνευματικῆς ζωῆς καί τούς ποικίλους πνευματικούς ἀγῶνας, εἰς τούς ὁποίους ὀφείλει πάντοτε μέ γενναῖον φρόνημα νά προχωρῇ ὁ πιστός.

Κάθε Χριστιανός διά τοῦ ἱεροῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος λαμβάνει τήν Χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐάν ἀρχίσῃ κανείς μέ ὅλην του τήν διάθεσιν νά ἀγαπᾷ τόν Θεόν, τότε ἡ Χάρις δι' ἀνερμηνεύτου τρόπου μεταδίδει εἰς αὐτόν ἐκ τοῦ πλούτου τῶν ἀγαθῶν της. Αὐτός, λοιπόν, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νά κρατήσῃ τήν ἐμπειρίαν αὐτῆς τῆς Χάριτος, προσπαθεῖ μέ πολλήν τήν χαράν νά παραμερίσῃ ἐκ τῆς ψυχῆς του τά παρερχόμενα ἀγαθά τοῦ παρόντος αἰῶνος καί νά καταστήσῃ κτῆμα του τόν κεκρυμμένον θησαυρόν τῆς ἀληθινῆς Ζωῆς. Ἐκ τοῦ βαθμοῦ δέ εἰς τόν ὁποῖον προκόπτει ἡ ψυχή εἰς τόν πνευματικόν ἀγῶνα, ἐμφανίζει ἀντιστοίχως τό θεῖον δῶρον τῆς Χάριτος, τήν κεκρυμμένην εἰς τά βάθη αὐτῆς χρηστότητα τοῦ Κυρίου, ἡ ὁποία καί γίνεται ἁπλανής ὁδηγός εἰς τό πολυποίκιλον πνευματικόν ἀγώνισμα .

Αὐτός ὁ πνευματικός ἀγών εἶναι διαρκής διά κάθε πιστόν καί ὡς ἐκ τούτου χρειάζεται νά θέτῃ κανείς ἀρχήν κάθε ἡμέραν, κάθε στιγμήν. «Ἔφθασε καιρός, ἡ τῶν πνευματικῶν ἀγώνων ἀρχή, ἡ κατά δαιμόνων νίκη, ἡ πάνοπλος ἐγκράτεια, ἡ τῶν Ἀγγέλων εὐπρέπεια, ἡ πρός Θεόν παρρησία» . Ὡς μία διαρκής ἀρχή τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως καί ἀνακαινίσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναι καί ἡ Ἁγία Τεσσαρακοστή. Διά τοῦτο καί ὁ ὑμνῳδός τοῦ Τριωδίου μᾶς προσανατολίζει ὀρθῶς πρός τό περιεχόμενόν της λέγων, ὅτι ἡ σωματική νηστεία διά τῆς ἀποχῆς τῶν τροφῶν, ἐάν δέν ἀκολουθῆται ἐκ τῆς καθαρότητος τῆς προερχομένης ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἀπαλλαγῆς ἐκ τῶν παθῶν, δέν γίνεται ἀφορμή πρός βίου διόρθωσιν καί ὡς ψευδής μισεῖται ὑπό τοῦ Θεοῦ .

Ὁπωσδήποτε, τό νά δυνηθῇ ὁ ἄνθρωπος νά συγκεντρώσῃ τόν νοῦν του εἰς τήν ἐργασίαν τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ καί νά τόν ἐπαναφέρῃ ἐκ τοῦ ἐμπαθοῦς δια-

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΩ ΑΓΙΩ ΠΑΣΧΑ

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Καὶ πάλιν μετὰ χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἀπευθύνομεν πρὸς ὑμᾶς τὸν χαρμόσυνον καὶ πλήρη ἐλπίδων χαιρετισμὸν "Χριστός Ἀνέστη"!

Αἱ συγκυρίαι καὶ τὰ γεγονότα τῆς συγχρόνου ἐποχῆς φαίνονται μὴ δικαιολογοῦντα τὸ χαρμόσυνον τοῦ χαιρετισμοῦ μας. Αἱ συντελεσθεῖσαι ἤδη φυσικαὶ καταστροφαὶ ἐκ τῶν σεισμικῶν δονήσεων καὶ τῶν θαλασσίων ὑπερκυμάτων καὶ αἱ ἐπαπειλούμεναι τοιαῦται ἐκ τῆς πιθανολογουμένης ἐκρήξεως τῶν πυρηνικῶν ἐργοστασίων, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀνθρωποθυσίαι ἐκ τῶν πολεμικῶν συρράξεων καὶ τῶν τρομοκρατικῶν ἐνεργειῶν, ἐμφανίζουν τὸν κόσμον μας δεινῶς πληγωμένον καὶ σφαδάζοντα ὑπὸ τὴν πίεσιν φυσικῶν καὶ πνευματικῶν κακῶν δυνάμεων.

Ἐν τούτοις, ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι γεγονὸς ἀληθινὸν καὶ παρέχει εἰς τοὺς πιστοὺς χριστιανοὺς τὴν βεβαιότητα καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τὴν δυνατότητα τῆς ὑπερβάσεως τῶν δυσμενῶν ἐπακολούθων τῶν φυσικῶν καταστροφῶν καὶ τῶν ψυχικῶν ἐκτροπῶν.

Ἡ φύσις ἐπαναστατεῖ ὅταν ἡ ὑπερφίαλος ἀνθρωπίνη διάνοια ἀποπειρᾶται νὰ τιθασεύσῃ τὰς ἀπειρομεγέθεις δυνάμεις τὰς ὁποίας ἔχει ἐμπερικλείσει ὁ Δημιουργὸς εἰς τὰ φαινομενικῶς ἀσήμαντα εἰς ὄγκον καὶ ἀδρανῆ στοιχεῖα της. Θεωροῦντες πνευματικῶς τὰ δυσμενῆ φυσικὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα πλήττουν τὸν πλανήτην μας ἐπανειλημμένως καὶ διαδοχικῶς κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους καιρούς, πλησιάζομεν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἀπόψεως ὅτι ταῦτα δὲν εἶναι ἀνεξάρτητα τῆς πνευματικῆς ἐκτροπῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τὰ σημεῖα τῆς ἐκτροπῆς, ὅπως ἡ πλεονεξία, ἡ ἀπληστία, ἡ ἀκόρεστος ἐπιθυμία τοῦ πλούτου ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὴν πτωχείαν τῶν πολλῶν τὴν ὁποίαν συνεπιφέρει ὁ ὑπέρμετρος πλουτισμὸς τῶν ὀλίγων, δὲν φαίνονται διὰ τοὺς φυσικοὺς ἐπιστήμονας νὰ ἔχουν σχέσιν πρὸς τὰ φυσικὰ γεγονότα. Ἐν τούτοις, διὰ τὸν πνευματικῶς ἐρευνῶντα τὸ θέμα, ἡ ἁμαρτία διαταράσσει ὄχι μόνον τὴν ἁρμονίαν τῶν πνευματικῶν σχέσεων ἀλλὰ καὶ τῶν φυσικῶν. Ὑπάρχει μυστικὴ σχέσις μεταξὺ τοῦ ἠθικοῦ κακοῦ καὶ τοῦ φυσικοῦ κακοῦ καὶ ἐάν θέλωμεν νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὸ δεύτερον, πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ ἀρνηθῶμεν τὸ πρῶτον.

Ὁ Ἀναστὰς Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ νέος ἄνθρωπος καὶ Θεός, ἀποτελεῖ τὸ πρότυπον τῆς εὐεργετικῆς ἐπιρροῆς τοῦ ἁγίου εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον. Ἐθεράπευε τὰς φυσικὰς καὶ πνευματικὰς νόσους καὶ διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ ταυτοχρόνως ἐγαλήνευσε καὶ τὴν τεταραγμένην θάλασσαν καὶ ἐπολλαπλασίασε τοὺς πέντε ἄρτους εἰς χορτασμὸν πεντάκις χιλίων ἀνδρῶν, συνδυάζων οὕτω τὴν ἀποκατάστασιν τῆς πνευματικῆς καὶ τῆς φυσικῆς ἁρμονίας. Ἐὰν θέλωμεν εἰς τὰς παρούσας δυσμενεῖς φυσικῶς καὶ πολιτικῶς καταστάσεις νὰ ἐπιδράσωμεν εὐμενῶς, δὲν ἔχομεν ἄλλην ὁδὸν ἀπὸ τὴν πίστιν εἰς τὸν Ἀναστάντα Χριστὸν καὶ ἀπὸ τὴν τήρησιν τῶν σωτηριωδῶν διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐντολῶν Του.

Ὁ Χριστὸς ἀνέστη καὶ συνανέστησε τὸ τέλειον ἦθος τοῦ ἀμαυρώσαντος αὐτὸ ἀνθρώπου, γενόμενος πρωτότοκος καὶ πρωτοπόρος εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ κόσμου, τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς φύσεως. Τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως δὲν εἶναι κενὸν οὐσιαστικῆς ἐπιρροῆς εἰς τὴν ποιότητα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ τῆς εὐρύθμου λειτουργίας τῆς φύσεως. Ὅσον πληρέστερον καὶ βαθύτερον θὰ βιώσωμεν τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ βάθη τῶν καρδιῶν μας, τόσον εὐεργετικωτέρα θὰ εἶναι ἡ ἐπιρροὴ τῆς ὑπάρξεώς μας εἰς τὴν ὅλην ἀνθρωπότητα καὶ εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον. Αἱ φυ-

σικαὶ ἐπιστῆμαι ἴσως δὲν ἔχουν ἀκόμη ἐπισημάνει τὴν σχέσιν αὐτὴν μεταξὺ ἀναγεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀνακαινίσεως τῆς φύσεως, ἀλλὰ ἡ πεῖρα τῶν ἁγίων, ἡ ὁποία εἶθε νὰ εἶναι καὶ ἰδική μας πεῖρα, διαβεβαιοῖ ὅτι εἶναι ἐμπειρικῶς διαπιστωμένον ὅτι ὄντως ὁ ἀναγεννημένος ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος ἀποκαθιστᾷ τὴν διατεταραγμένην ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἁρμονίαν τῶν φυσικῶν φαινομένων. Ὁ ἅγιος ἐν Χριστῷ μετακινεῖ ὄρη ἐπ' ἀγαθῷ καὶ ὁ κακὸς καὶ ἀντίθεος ἄνθρωπος μετακινεῖ ἐδάφη καὶ ὑψώνει κύματα ὑπερμεγέθη ἐπὶ κακῷ.

Εἴθε νὰ προσεγγίσωμεν πρὸς τὴν ἁγιότητα τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ ἵνα διὰ τῆς χάριτος Αὐτοῦ γαληνεύσωμεν τὰ φυσικὰ καὶ ἠθικὰ κύματα τὰ ὁποῖα πλήττουν τὸν σύγχρονον κόσμον μας.

Ἡ χάρις τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά. Γένοιτο.

Ἅγιον Πάσχα 2011

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Χριστὸν Ἀναστάντα
εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας πρίν τό *Δεῦτε λάβετε φῶς.*

(συνέχεια ἀπό τή σελίδα 19)

σκορπισμοῦ του εἰς τά κτίσματα, ἀποτελεῖ ἔργον κοπιῶδες καί πολυχρόνιον, ὅμως ἀπαραίτητον καί καθοριστικόν διά τήν πνευματικήν του ὑπόστασιν καί τήν ὅλην κοινωνικήν του ζωήν. Φαίνεται δέ ἡ ὁδός τῆς ἀρετῆς εἰς αὐτούς, οἱ ὁποῖοι τήν ἀρχίζουν, σκληρά καί ὑπερβολικῶς δυσάρεστος, ὄχι ὅμως ἐπειδή εἶναι πράγματι τοιαύτη, ἀλλά διότι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἔχει ἐθισθῆ νά συναναστρέφεται μέ τήν εὐκολίαν τῶν ἡδονῶν. Εἰς αὐτούς δέ οἱ ὁποῖοι κατώρθωσαν καί ὑπερέβησαν τό μέσον τῆς ὁδοῦ ἀποδεικνύεται εὐχάριστος καί ἄνετος .

Πολλοί κατά καιρούς ἀγνοοῦντες τό μέγα μυστήριον τῆς εὐσεβείας, θεωροῦν τήν Ὀρθόδοξον ἀσκητικήν Παράδοσιν ὡς ἐπαχθῆ καί ὁδηγοῦσαν τόν ἄνθρωπον εἰς τήν στέρησιν τῆς δημιουργικῆς φαντασίας, τῆς πρωτοτύπου πρωτοβουλίας, τῆς ἀπολαύσεως τῆς ζωῆς ἐν γένει καί τῆς ἐξ αὐτῆς προερχομένης χαρᾶς. Οὐδέν τούτου ψευδέστερον.Ὅλα ὅσα ἐδημιούργησεν ὁ Θεός, τά ἐδημιούργησε καλά λίαν καί μᾶς τά ἐδώρησε διά νά τά χαιρώμεθα καί νά τά ἀπολαμβάνωμεν καί νά γίνωνται ἀφορμή πρός διαρκῆ δοξολογίαν τοῦ Εὐεργέτου μας. Αἱ ἐντολαί δέ τοῦ Θεοῦ μᾶς ὁδηγοῦν καί μᾶς περιγράφουν τήν ὀρθήν χρῆσιν τῶν δωρεῶν Του, ὥστε, καί τό σῶμα μας καί ἡ φαντασία καί ὅλαι αἱ ψυχικαί μας δυνάμεις μεθ'ὅλων τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, νά ἀποβαίνουν κατ'ἀλήθειαν χαροποιοί καί εὐεργετικαί διά τήν ζωήν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀντιθέτως, ἡ ἐγωϊστική, αὐτόνομος καί περιφρονητική πρός τόν σκοπόν τόν ὁποῖον ἔθεσεν ὁ Δημιουργός εἰς τά πλάσματά Του χρῆσις των, πρός στιγμήν ἱκανοποιεῖ τόν παράλογον ἐγωϊσμόν τοῦ ἀνθρώπου, καταλήγει ὅμως εἰς ἀποτελέσματα τελείως διαφορετικά τῶν προσδοκιῶν του, ὁδηγοῦσα αὐτόν εἰς τήν ἀπόγνωσιν, τό ἄγχος καί τήν δυστυχίαν.

Ὁ Σωτήρ ἡμῶν, ὁ ἀληθής Θεός καί ἀληθής ἄνθρωπος, ὁ ἀγνώστως γνωριζόμενος εἰς τούς ταπεινόφρονας καί δεκτικούς τῆς ἀκτίστου Χάριτός Του, ὁ Κύριος τῆς Δόξης καί Κύριος τῆς ἱστορίας, ὁ ἐτάζων καρδίας καί νεφρούς, ὁ διά τῆς θείας Αὐτοῦ Προνοίας συνέχων τά σύμπαντα ἀπό τό πλέον μικρόν μόριον τῆς δημιουργίας Του μέχρι τοῦ ἀσυλλήπτου εἰς τήν ἀνθρωπίνην διάνοιαν σύμπαντος κόσμου, εἶναι διαχρονικῶς ἡ Ὁδός, ἡ Ἀλήθεια καί ἡ Ζωή . Ὅπως ἡ ἐνυπόστατος πηγή τῆς Ζωῆς δέν ἦτο δυνατόν νά κρατηθῇ ὑπό τοῦ θανάτου, ἀλλά τόν συνέτριψε καί ἀνεστήθη, ἔτσι δέν εἶναι δυνατόν νά ὑπάρξῃ ἀνθρωπίνη ζωή, ἡ ὁποία νά ὁδηγῇ εἰς τήν καταξίωσιν τοῦ ἀνθρώπου, χωρίς τήν συμμετοχήν εἰς τό ζωοποιόν Σῶμα τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ, τήν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν Του καί τήν Ἁγιοπνευματικήν της Παράδοσιν. Καί, ἐν συνόψει, ὁ Κύριος μένει εἰς τόν αἰῶνα, ἐνῶ ψευδεῖς αἱ ἐπίνοιαι τῶν ὑπερηφάνων ἀνθρώπων ἤ, ὡς προσφυῶς λέγει ὁ Ἅγιος Διάδοχος, «οὐδέν πτωχότερον διανοίας ἐκτός Θεοῦ φιλοσοφούσης τά τοῦ Θεοῦ» .

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἐπί τῇ εἰσόδῳ εἰς τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Τεσσαρακοστήν προτρεπόμεθα πατρικῶς πάντας ὑμᾶς, ὅπως μή δειλιάσητε καί μή ὀκνήσητε νά προχωρήσητε εἰς τό σπουδαιότερον ἔργον τῆς ζωῆς ὑμῶν, εἰς τό τῆς πνευματικῆς ἐργασίας στάδιον, μετά ἀνδρείας καί δυνάμεως ὁλοψύχου, ὥστε νά καθαρίσητε ψυχάς καί σώματα ἀπό παντός μολυσμοῦ καί ἐπιτύχητε τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἤδη παρέχεται ἀπό αὐτήν τήν παροῦσαν ζωήν εἰς ὅσους εἰλικρινῶς καί ἐκ βάθους ψυχῆς τήν ἐκζητοῦν.

Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καί τό ἄπειρον ἔλεος Αὐτοῦ εἴη μετά πάντων ὑμῶν.

Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή ,βια΄

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος,
διάπυρος πρός Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ ΜΗΝΥΜΑ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΚΥΡΙΛΛΟΣ

διά τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Μητροπολίτης τῆς Ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Ρόδου, πρός τόν ἱερόν κλῆρον καί τόν φιλόχριστον λαόν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Ἡ χάρις τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μᾶς ἀξίωσε νὰ διανύσουμε τὴν κατανυκτικὴ λειτουργικὴ περίοδο τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, νὰ φθάσουμε στὴν ἁγία καὶ μεγάλη ἡμέρα τῆς «μιᾶς τῶν Σαββάτων» καὶ νὰ ἑορτάζουμε «Πάσχα Κυρίου Πάσχα». Οἱ χαρμόσυνες κωδωνοκρουσίες τῶν Ναῶν μας ἀναγγέλουν μέσα στὴ μυροβόλο ἀνοιξιάτικη νύκτα τὸ κοσμικῶν διαστάσεων μοναδικὸ καὶ ἀνεπανάληπτο γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ὁ νικηφόρος παιάνας ***«Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας...»*** ἐπαναλαμβάνεται μυριόστομος *«ἐν Ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ»* καὶ ἀνεβαίνει χαιρετισμὸς χαρᾶς καὶ εἰρήνης στὰ χείλη μας.

Ὡς *«Ἑορτὴ ἑορτῶν καὶ Πανήγυρις πανηγύρεων»* χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν ἐκφράζοντα ὑμνολογικὰ τὴν διαχρονικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία θεόπνευστο κάλαμο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Αὐτὴ ἡ ἐμπειρία παραμένει καὶ ἐπιμένει· αὐτὴν ἐκφράζουμε καὶ ἐμεῖς σὲ τούτη τὴν σύναξή μας *«ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός»*. Πιστοὶ στὴν πρόσκληση *«δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός, καὶ δοξάσατε Χριστόν, τὸν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν»* βαστάζουμε στὰ χέρια μας τὶς ἀναμμένες λαμπάδες μας καὶ ὁμολογοῦμε ὅτι τὸ σκοτάδι δὲν μπορεῖ νὰ καλύψει τὸ φῶς, ὁ θάνατος δὲν ἰσχύει νὰ νεκρώσει τή ζωή, ἡ ἀνομία καὶ ἡ ἁμαρτία δὲν ἔχουν τὸν τελικὸ λόγο στὴν προσωπικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωή μας. *«Ἀνέστη Χριστὸς καὶ ζωὴ πολιτεύεται»* διακηρύσσει τὸ χρυσολόγο στόμα καὶ ἡ φράση του αὐτὴ συμπυκνώνει τὸ διαχρονικὸ καὶ πάντοτε νέο μήνυμα τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Πάσχα.

Πρόσκληση γιὰ ἑορτὴ εἶναι ἡ παροῦσα ἡμέρα. *«Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει»*. Εὐκαιρία γιὰ κάτι τὸ διαφορετικὸ ἀπ' ὅλα ὅσα χαρακτηρίζουν τὴν καθημερινότητα τῆς ζωῆς μας. Πρόσκληση ὅμως ποὺ δὲν ἐξαντλεῖται στὸ *«λαμπρυνθῶμεν»*, ἀλλὰ προχωρεῖ σὲ οὐσιαστικώτερες προτάσεις. Προτάσεις ποὺ κατ' ἐξοχὴν μᾶς ἀφοροῦν. *«Ἀλλήλους περιπτυξώμεθα». «Συγχωρήσωμεν πάντα τῇ Ἀναστάσει».* Νὰ ἀγκαλιάσουμε τὸν ἄλλο. Νὰ τὸν κοιτάξουμε στὰ μάτια. Νὰ ξεχάσουμε τὰ ὀφειλόμενα. Νὰ συγχωρήσουμε. Μὲ ἕνα λόγο νὰ ἐνεργήσουμε κατὰ τέτοιο τρόπο, ὥστε νὰ μπορέσουμε νὰ αἰσθανθοῦμε γνήσιοι καὶ αὐθεντικοὶ ἄνθρωποι. Χριστιανοὶ ἄξιοι τοῦ ὀνόματος, ποὺ φέρουμε. Νὰ ζήσουμε τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν εἴμαστε μονάδες, ἀλλὰ κοινωνία προσώπων, ὅτι δὲν μένουμε κλεισμένοι στὴν ὑγρὴ ἀτμόσφαιρα τῆς φυλακῆς τοῦ ἐγώ, ὅτι τὸ ἐμεῖς μπορεῖ νὰ μᾶς χαρακτηρίσει καὶ νὰ μᾶς ἀναγεννήσει.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ.

Ὑπόθεση ἑορτῆς εἶναι ἡ παροῦσα ἡμέρα. *«Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει».* Ἂς εὐχαριστήσουμε καὶ δοξολογήσουμε τὸν Ἀναστάντα Κύριό μας, ποὺ πάτησε τὸ θάνατο καὶ μᾶς ἔδωσε τὸ δῶρο τῆς Ἀναστάσεως. Μὴν ξεχνᾶμε τὴν ὑπόσχεση ποὺ ἔδωσε στοὺς Μαθητές μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του: *«Ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος».* Ποτὲ δὲν μᾶς ἐγκατέλειψε, οὔτε θὰ μᾶς ἐγκαταλείψει. Ἐκεῖνος, ὅπως διακήρυξε, εἶναι τὸ φῶς. Τὸ φῶς ποὺ φωτίζει καὶ ἁγιάζει *«πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον».* Τὸ φῶς ποὺ ἀνέτειλε ἀπὸ τὸ κενὸ μνημεῖο καὶ ποὺ κανένα σκοτάδι δὲν ἔχει τὴν δύναμη νὰ τὸ καλύψει.

Χριστὸς ἀνέστη, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ.

Εὐχόμαστε τὸ ἀνέσπερο φῶς τῆς Ἀναστάσεως νὰ λάμψει στὶς καρδιὲς ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Χρόνια πολλὰ, εὐλογημένα καὶ γεμάτα ἀπὸ τὴν χάρη τοῦ ἀναστάντος Σωτῆρος Χριστοῦ.

Νηστεία. Ποιοί μποροῦν καί ποιοί δέν μποροῦν νά νηστέψουν

τῆς Χριστίνας Μιχαλαρέα, MSc, κλινικῆς Διαιτολόγου-Διατροφολόγου
www.mynutritherapy.com

Νηστεία εἶναι μία περίοδος κάθαρσης σώματος καί πνεύματος. Συνήθως νηστεύουμε πρίν τίς μεγάλες γιορτές τῆς Ὀρθοδοξίας (Χριστούγεννα, Πάσχα, Δεκαπενταύγουστο) δίνοντας στόν ὀργανισμό μας τήν εὐκαιρία νά ἀποτοξινωθεῖ. Καλό θά εἶναι ὅταν κάποιος ἀποφασίσει νά νηστέψει, νά ἔχει τήν συναίνεση τοῦ γιατροῦ καί διαιτολόγου του, ἀφοῦ λόγω κάποιας ἀσθένειας ἤ ἐγκυμοσύνης νά μήν πρέπει νά ἀποφύγει κάποια συγκεκριμένα τρόφιμα, ἤ ἀντιθέτως νά μήν μπορεῖ νά καταναλώσει τά περισσότερα νηστίσιμα φαγητά.

Συνήθως ὅλο τό διάστημα πού νηστεύουμε δέν τρῶμε καθόλου κρέας, αὐγά, γαλακτοκομικά προϊόντα, ἀλλά καί ψάρια. Ἔτσι ἡ διατροφή μας ἐστιάζεται κυρίως στίς ἀμυλοῦχες τροφές ἐνῶ πρωτεΐνη παίρνουμε τήν χαμηλῆς βιολογικῆς ἀξίας ἀπό τά ὄσπρια καί ὑψηλῆς βιολογικῆς ἀξίας ἀπό σόγια, τοφοῦ καί ἀπό φυτικό τυρί, ὅπως φαίνεται στόν παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1.
Ἀντικαταστάσεις πρωτεΐνης σέ περιόδους νηστείας

Περίοδοι νηστείας
Πρωτεΐνη: σόγια, τοφοῦ, φυτικό τυρί, θαλασσινά, ὄσπρια μέ ρύζι, ξηροί καρποί
Περίοδοι ἐκτός νηστείας
Πρωτεΐνη: Τυρί ζωικῆς προέλευσης (ἀγελαδινό-κατσικίσιο), κρέας, κοτόπουλο, ψάρι

Νηστεύοντας σίγουρα παίρνουμε περισσότερες βιταμίνες ἀπό τήν αὐξημένη κατανάλωση σέ φροῦτα καί λαχανικά.. Ἐπίσης ὁ ὀργανισμός μας διασφαλίζει ἀρκετή ἐνέργεια γιά τίς καθημερινές του δραστηριότητες ἀπό μαύρη σοκολάτα, ταχίνι, χαλβά, ταραμά, χταπόδι καί ἄλλα θαλασσινά, καί φυσικά ἀρκετούς ὑδατάνθρακες. Ἄν κρατήσουμε μία ἰσορροπημένη διατροφή ὑπάρχει περίπτωση νά μειωθεῖ ἡ χοληστερίνη, τά τριγλυκερίδια, τό ποσοστό σωματικοῦ λίπους καί μέ τό σωστό συνδυασμό νά αὐξηθεῖ ὁ σίδηρος. Σέ ἀντίθετη περίπτωση τά ἐπίπεδα σακχάρου μας μπορεῖ νά αὐξηθοῦν, μέ τήν ὑπέρμετρη κατανάλωση π.χ χαλβᾶ ἤ ζυμαρικῶν καί ψωμιοῦ. Ἐπίσης γνωρίζουμε πώς ὁ,τιδήποτε καταναλώνουμε πάνω ἀπό τό ἐπιτρεπτό ὅριο (πού διαφέρει ἀπό ἄνθρωπο σέ ἄνθρωπο) ἀποθηκεύεται ὡς λίπος. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἐνῶ ἡ νηστεία μπορεῖ νά ὠφελήσει τόν ὀργανισμό μας ἀπό τά ἐπιβλαβῆ λιπαρά, οἱ μεγάλες μερίδες φαγητοῦ μποροῦν ἐπίσης νά αὐξάνουν τό ποσοστό λίπους σώματός μας.

Ἀσθένειες – Ἡλικιακές ὁμάδες

Ἐγκυμονοῦσες, θηλάζουσες, παιδιά, καθώς ἐπίσης ἄνθρωποι πού ὑποφέρουν ἀπό κάποιο χρόνιο νόσημα ὅπως χρόνια νεφρική ἀνεπάρκεια, ἀναιμία, διαβήτη, ἡπατική ἀνεπάρκεια, ὀστεοπόρωση, καλό θά ἦταν νά ἀκολουθήσουν τίς συμβουλές κλινικοῦ διαιτολόγου. Ὁ κλινικός διαιτολόγος θά τούς κατευθύνει μέ ἐξατομικευμένο πρόγραμμα διατροφῆς στή νηστεία, λαμβάνοντας ὑπόψη ὅλη τήν κλινική τους εἰκόνα χωρίς νά τεθεῖ ἡ ὑγεία τους σέ κίνδυνο.

➥ Ἐγκυμοσύνη-θηλασμός. Γυναῖκες ἔγκυες καί θηλάζουσες καλό θά ἦταν νά μήν νηστέψουν καθόλου. Οἱ αὐξημένες ἀνάγκες σέ πρωτείνη καί

ἐνέργεια, σίδηρο, ἀσβέστιο καί φυλικό ὀξύ γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐγκεφάλου καί τοῦ μυοσκελετικοῦ συστήματος τοῦ ἐμβρύου ἀλλά καί τοῦ βρέφους σέ κάθε περίπτωση εἶναι πολύ αὐξημένες σέ σχέση μέ μή ἔγκυο ἤ μή θηλάζουσα γυναίκα.

➙ Παιδιά. Ἐπίσης παιδιά κάτω τῶν 5 ἐτῶν ἀπαγορεύεται νά νηστέψουν. Οἱ ἀνάγκες τους εἶναι αὐξημένες λόγω τῆς γρήγορης ἀνάπτυξης πού ἔχουν καί τό μόνο πού χρειάζονται εἶναι μία ἰσορροπημένη διατροφή.

➙ Νεφρά. Ἕνας νεφροπαθής μπορεῖ νά νηστέψει, ἀλλά μέ προσεκτική κατανάλωση πλούσιων φαγητῶν σέ κάλιο καί φώσφορο. Μερικά φαγητά πλούσια σέ κάλιο εἶναι τά πορτοκάλια, ἡ ντομάτα, ἡ μελιτζάνα καί ἡ πατάτα. Μερικά φαγητά πλούσια σέ φώσφορο εἶναι τό γάλα, τό γιαούρτι, τό συκώτι, ὁ μπακαλιάρος, οἱ ἡλιόσποροι, τό τοφοῦ, τά ὄσπρια.

➙ Ἀναιμία. Κάποιος πού ἔχει σιδηροπενική ἀναιμία μπορεῖ νά νηστέψει ἀκολουθώντας διαιτολόγιο πλούσιο σέ βιταμίνη Β12, φιλικό ὀξύ, βιταμίνη C, τρώγοντας ὄσπρια ἀλλά καί σόγια. Ἡ διατροφή του θά πρέπει νά συνδυάζει χυμούς καί ξηρούς καρπούς π.χ μελεκούνι ἤ παστέλι. Σέ καμία περίπτωση δέν πρέπει νά συνδυαστεῖ μέ τυρί ἤ ἄλλα γαλακτοκομικά προϊόντα.

➙ Διαβήτης. Ἀναλυτικά ἡ διατροφή ἑνός διαβητικοῦ στήν νηστεία θά πρέπει νά συμπεριλαμβάνει μετριασμένη ποσότητα ὑδατανθράκων καί κυρίως χαμηλοῦ γλυκαιμικοῦ δείκτη ὅπως μακαρόνια - ρύζι - δημητριακά ὁλικῆς ἄλεσης, φασόλια, φακές, ροδάκινα, μῆλα, γκρέιπφρουτ, γάλα, γιαούρτι, κρέμα, παγωτό ἀπό χαμηλά λιπαρά.

➙ Συκώτι. Ἕνας ἄνδρωπος μέ ἡπατική ἀνεπάρκεια καί ἀσκήτη ὅμως, δέν ἐνδείκνυται νά νηστέψει, γιατί πρέπει νά παίρνει μεγάλο μέρος τῶν ἡμερήσιων ἀναγκῶν του ἀπό πρωτεΐνη ὑψηλῆς βιολογικῆς ἀξίας.

➙ Ὀστεοπόρωση. Κάποιος πού ἔχει ὀστεοπόρωση μπορεῖ νά νηστέψει ἐφόσον τρώει σόγια, ὄσπρια, λαχανικά καί χαρουπόμελο καί ἐκτίθεται στόν ἥλιο καθημερινά γιά 20 λεπτά (γιά τήν σύνδεση τῆς βιταμίνης D).

➙ Ἔντερα. Μία ἀκόμη κατηγορία ἀνθρώπων πού ἴσως δυσκολευτοῦν νά νηστέψουν εἶναι ὅσοι ὑποφέρουν ἀπό κολίτιδα, ἑλκώδη κολίτιδα, εὐερέθιστο ἔντερο, κοιλιοκάκη. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ὅταν καταναλώνουν τρόφιμα πλούσια σέ φυτικές ἴνες – πού βρίσκονται κυρίως στά φροῦτα καί τά λαχανικά- ὑποφέρουν ἀπό κοιλιακό ἄλγος (πόνο), ὑδαρές κενώσεις, κενώσεις μέ αἷμα καί ἄλλα, ἀναλόγως τήν ἀσθένεια.

➙ Ἐγκαύματα. Δέν θά πρέπει νά ξεχνᾶμε τούς ἀνθρώπους πού φέρουν τραύματα, ἐγκαύματα καί πού εἶναι σέ ἐμπύρετες καταστάσεις, ὅπου ἀπαγορεύεται νά νηστέψουν καθώς οἱ ἀπαιτήσεις σέ πρωτεΐνη εἶναι μεγάλες.

Συνοψίζοντας ἡ νηστεία εἶναι ἐφικτή γιά τούς περισσότερους ἀνθρώπους ἀρκεῖ νά τό διαιτολόγιό τους νά ὁριστεῖ ἀπό εἰδικό. Κανείς δέν θά πρέπει νά αἰσθάνεται τύψεις, ἄν ὁ γιατρός τοῦ ἔχει ὁρίσει ἀποφυγή νηστείας.■

Σχέσεις σχολείου καί οἰκογένειας

τῆς πρεσβυτέρας Μαργαρίτας Παναγῆ-Μανέττα, φιλολόγου

Τό σχολεῖο καί ἡ οἰκογένεια εἶναι δυό συστήματα μέ κοινό στόχο τό ἐνδιαφέρον τους γιά τό παιδί. Κοινά χαρακτηριστικά τους ἔχουν τήν ἱεραρχική ὀργάνωση, τούς κανόνες καί τό ἦθος. Συχνά ὅμως παρατηρεῖται σχέση ἀντιπαράθεσης μεταξύ τους καί ἐνοχοποίηση τοῦ ἑνός πρός τό ἄλλο γιά τίς χαμηλές ἐπιδόσεις ἤ τά προβλήματα συμπεριφορᾶς πού παρουσιάζει τό παιδί.

Εἶναι γνωστό ὅτι στή γνωστική, ἀλλά καί στήν κοινωνική ἐξέλιξη τοῦ μαθητῆ σημαντικό ρόλο παίζουν τόσο οἱ ἐνδοατομικοί παράγοντες, ὅπως ἡ προσωπικότητα, ἡ νοητική κατάσταση, τά κίνητρα καί ἡ διάθεση τοῦ μαθητῆ, ὅσο καί οἱ ἐξωτερικοί παράγοντες ὅπως οἱ συνθῆκες ζωῆς, ἡ δομή καί ἡ λειτουργία τῆς οἰκογένειας, τό ἴδιο τό ἐκπαιδευτικό σύστημα, τό κλίμα τοῦ σχολείου καί οἱ ἐκπαιδευτικοί.

Οἱ Ἕλληνες γονεῖς ὅπως καί οἱ ἐκπαιδευτικοί ἔχουν ὑψηλές προσδοκίες, ἀγνοώντας ὅμως πολλές φορές τίς προσωπικές δυνατότητες καί ἐπιθυμίες τῶν ἴδιων τῶν παιδιῶν. Αὐτό ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα πολλές φορές οἱ γονεῖς, ἐπειδή δέ θέλουν νά ἀποδεχθοῦν τήν πραγματικότητα, στήν προσπάθειά τους νά τήν κρύψουν καί νά ἀποποιηθοῦν τίς εὐθύνες τους στρέφονται κατά τοῦ σχολείου καί τῶν ἐκπαιδευτικῶν.

Πολλές φορές λανθασμένες νοοτροπίες τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας γίνονται τροχοπέδη στήν ἐπικοινωνία γονέων καί ἐκπαιδευτικῶν καί δέν ἀφήνουν νά δημιουργηθοῦν σχέσεις συνεργασίας καί ἐμπιστοσύνης. Τά τελευταία χρόνια ἔχουν αὐξηθεῖ τά κρούσματα ἀναφορῶν τῶν γονέων κατά τῶν ἐκπαιδευτικῶν. Ἡ ἄσκηση κριτικῆς σέ καθημερινή βάση εἶναι συχνό φαινόμενο γιά τούς ἐκπαιδευτικούς. Στά πλαίσια τῆς νοοτροπίας μας ἀνήκει καί ἡ ἔλλειψη σεβασμοῦ στίς ἀπόψεις καί τίς θέσεις τῶν ἄλλων. Παρατηρεῖται συχνά τό φαινόμενο οἱ γονεῖς ὁδηγούμενοι ἀπό ἕνα ἀσυγκράτητο ἐγωϊσμό νά γίνονται καί οἱ ἴδιοι εἰδικοί καί νά κρίνουν τό ἐκπαιδευτικό ἔργο μέ τά δικά τους κριτήρια. Ἄν μάλιστα σ' αὐτό προστεθεῖ καί κάποια ἐπαγγελματική ἤ προσωπική ἀδυναμία τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ τότε ἡ θέση του ἀποδυναμώνεται περισσότερο.

Γιά ὁποιοδήποτε λόγο ὅμως κι ἄν προκαλοῦνται τέτοιες ἀντιπαραθέσεις ἀνάμεσα στό σχολεῖο καί τήν οἰκογένεια τό ἀποτέλεσμα εἶναι πάντα ἀρνητικό γιά τά παιδιά. Γι' αὐτό ἐπιβάλλεται ἡ στενή συνεργασία ἀνάμεσα στήν οἰκογένεια καί τό σχολεῖο.

Πάρα πολλές φορές ἡ ἀποκλίνουσα συμπεριφορά ἑνός παιδιοῦ ὑποδηλώνει τήν ἀδυναμία του νά ἀντιμετωπίσει καί νά ἐκφράσει τά προβλήματα στό οἰκογενειακό καί στό σχολικό του περιβάλλον.

Ἡ εὐθύνη τῶν γονέων βρίσκεται στό νά ἐπικοινωνοῦν συχνά μέ τό σχολεῖο καί νά ἐνημερώνουν τό δάσκαλο γιά τίς ἰδιαιτερότητες πού ἔχει τό παιδί τους. Νά ἐνημερώνονται δέ ἀπό τό δάσκαλο γιά τήν ἐπίδοση τοῦ παιδιοῦ καί νά ἀκολουθοῦν τίς ὁδηγίες του.

Οἱ γονεῖς ἀπό τή μία ὀφείλουν νά βοηθοῦν τό παιδί στό σπίτι γιά νά κάνει τίς ἐργασίες του, νά τό ἐνθαρρύνουν καί νά προσπαθοῦν νά ἐπεκτείνουν τίς γνώσεις του. Νά φροντίζουν τό παιδί τους νά ἀθλεῖται, νά ψυχαγωγεῖται, νά παρακολουθεῖ πολιτιστικά καί ἐκπαιδευτικά προγράμματα.

Οἱ ἐκπαιδευτικοί ἀπό τήν ἄλλη ἐπιδροῦν καθοριστικά στή ζωή καί τήν ἐξέλιξη τοῦ παιδιοῦ. Πρέπει νά παρέχουν στούς μαθητές συναισθή-

ματα ἀσφάλειας. Ὁ ἐκπαιδευτικός ὀφείλει νά ἀποδέχεται τό κάθε παιδί ὡς μοναδική προσωπικότητα καί νά φροντίζει ὥστε νά μήν αἰσθάνεται ἀπομονωμένο ἤ κοινωνικά ἀπορριπτέο. Θά πρέπει νά παρέχει κίνητρα στούς μαθητές καί νά ἐνεργοποιεῖ τή δημιουργική τους σκέψη.

Ἕνα σχολεῖο λοιπόν, γιά νά λειτουργεῖ σωστά καί νά προετοιμάζει ἱκανούς καί ὑγιεῖς πολίτες γιά τό μέλλον θά πρέπει νά λειτουργεῖ μέ συνεργατικότητα καί σεβασμό ὅλων τῶν ἐμπλεκομένων φορέων στή μαθησιακή διαδικασία, χωρίς νά μπερδεύονται οἱ ἁρμοδιότητες τοῦ καθενός.

Ὅλοι σ' ὅποιο ρόλο κι ἄν καλούμαστε νά ἀκολουθήσομε, τοῦ γονέα ἤ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ, δέν ἔχουμε τό δικαίωμα παρέμβασης ἐπί παντός ἐπιστητοῦ, δέν ξέρουμε ὅλοι τά πάντα. Μέ σεβασμό θά πρέπει νά μάθουμε ν' ἀκοῦμε καί νά συνεργαζόμαστε. Ἔτσι μόνο θά ἔχουμε τά ἐπιθυμητά ἀποτελέσματα. Ἔτσι μόνο θά πλάσουμε ψυχές γιά τίς ὁποῖες θά εἴμαστε περήφανοι τόσο γιά τή διαπαιδαγώγησή τους, ὅσο καί τήν ἀκαδημαϊκή τους ἐπιτυχία.

Συχνά οἱ γονεῖς κρίνουν τό σχολεῖο καί τή λειτουργία του ἀνάλογα μέ τίς ἐπιτυχίες ἤ τίς ἀποτυχίες τῶν παιδιῶν τους. Οἱ ἀπαιτήσεις τους γιά τήν ἀπόκτηση γνώσεων, οἱ ἀμοιβές, οἱ τιμωρίες διαδραματίζουν ἕνα ρόλο ἀποφασιστικό στή μελλοντική ἐπίδοση. Ἀλλά καί τά κίνητρα τῆς ἐπιτυχίας στό σχολεῖο ἐξαρτῶνται τόσο ἀπό τό οἰκογενειακό κατά πρῶτο λόγο, ὅσο καί ἀπό τό κοινωνικό περιβάλλον τῶν παιδιῶν.

Τό παιδί ὅπως εἶναι φυσικό, δέχεται τίς πρῶτες βασικές ἐπιδράσεις ἀπό τό ἄμεσο οἰκογενειακό του περιβάλλον. Αὐτές οἱ ἐπιδράσεις τοῦ ἐπιτρέπουν κάποια αὐτονομία καί τοῦ δημιουργοῦν ὑπευθυνότητα. Ἀκόμα ἡ προετοιμασία του γιά τό σχολεῖο θά πρέπει νά τοῦ δίνει εὐχαρίστηση. Διαφορετικά κάθε εἴδους ἀπειλή τό ὁδηγεῖ σέ ἀνησυχίες καί τάση ἀποφυγῆς.

Οἱ ὑπερβολικές προσδοκίες τῶν γονέων σέ σχέση μέ τή μάθηση τοῦ παιδιοῦ δημιουργοῦν δυσάρεστο κλῖμα καί δέν βοηθοῦν στή δημιουργία θετικῶν κινήτρων ἀπέναντι στό σχολεῖο. Ἡ αὐτονομία βέβαια τοῦ παιδιοῦ δέ σημαίνει ἀσυδοσία στίς πράξεις του. Τό φαινόμενο τῆς προετοιμασίας τῶν μαθημάτων ἀπό τούς γονεῖς ἀποβαίνει σέ βάρος τῆς συναισθηματικῆς ἀνεξαρτησίας καί ἱκανοποίησης τοῦ παιδιοῦ.

Ἀκόμα ἡ τεταμένη σχέση ἐλεγκτῆ καί ἐλεγχόμενου ἀντί βοηθοῦ καί βοηθούμενου δέ βοηθᾶ σωστά τήν προσαρμογή τοῦ παιδιοῦ στό σχολεῖο. Σέ καμία περίπτωση δέν ἐπιτρέπεται ἡ ἐξωτερική ἀμοιβή, ὅπως εἶναι οἱ βαθμοί, νά καταπνίγει τήν ἐσωτερική ἀμοιβή τοῦ παιδιοῦ πού ἀποκτᾶ ἀπό τή δική του προσωπική προσπάθεια καί συνέπεια. Ὅταν ὑπάρχουν κίνητρα, τό ἄτομο βρίσκεται σέ δραστηριότητα, ἐνεργοποίηση, συγκίνηση.

Ἰδιαίτερα σημαντικός εἶναι ὁ παράγοντας τῆς σύγκρισης ἀπό τούς γονεῖς τῶν παιδιῶν μεταξύ τους, τόσο ὅσον ἀφορᾶ τά ἐξωτερικά χαρακτηριστικά τους, ὅσο καί ὅσον ἀφορᾶ τίς ἱκανότητές τους καί τίς κατακτήσεις τους. Τέτοιες συμπεριφορές δημιουργοῦν ζήλιες καί καταστρέφουν τή διαφορετικότητα τοῦ κάθε παιδιοῦ πού εἶναι καλό νά τονίζεται.

Ἀκόμα ἡ συναισθηματική προσέγγιση τοῦ παιδιοῦ ἀπό τούς γονεῖς ἀνεβάζει τήν πιθανόν χαμηλή αὐτοεκτίμησή του καί τό ἐνθαρρύνει νά προχωρήσει καλύτερα. Ἔχει ἀποδειχθεῖ ὅτι οἱ ἀπορριπτικοί γονεῖς στήν καθημερινή τους συμπεριφορά εἶναι συνήθως ὀξύθυμοι, βίαιοι καί τραχεῖς, ἐνῶ οἱ στοργικοί καί φιλικοί γονεῖς εἶναι ἤρεμοι, ἤπιοι καί μα-

λακοί. Ἡ ἀπόρριψη τοῦ παιδιοῦ προκαλεῖ ἀνασφάλεια, χαμηλή αὐτοεκτίμηση, ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης καί ὁδηγεῖ τό παιδί νά βιώνει ματαίωση, θυμό καί φόβο.

Ὅταν οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀνεκτικοί μέ τούς ἀνθρώπους, θά εἶναι καί μέ τά παιδιά τους. Ἄρα ἡ προσωπικότητα τοῦ γονέα καθορίζει μέχρι ἕνα μεγάλο βαθμό τήν ἀποδοχή ἤ μή τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ παιδιοῦ του. Πολλές φορές οἱ γονεῖς εἶναι ἀνεκτικοί, ὅταν μία συμπεριφορά τοῦ παιδιοῦ τους ἐκδηλώνεται μέσα στό σπίτι τους, καί λιγότερο ἀνεκτικοί, ὅταν ἐκδηλώνεται σ' ἕνα ἄλλο κοινωνικό περιβάλλον, πράγμα πού δηλώνει ἀσυνέπεια.

Πέρα ὅμως ἀπό τό γονεϊκό ρόλο στήν οἰκογένεια πολύ μεγάλη σημασία ἔχει καί ὁ ρόλος τοῦ δασκάλου στό σχολικό περιβάλλον. Πολλοί δάσκαλοι στήν προσπάθειά τους νά καλύψουν τή διδακτέα ὕλη γίνονται στυγνοί ἀναμεταδότες γνώσεων. Ξεχνοῦν ὅμως πώς ἄλλο πράγμα εἶναι ἡ γνώση καί ἄλλο ἡ ψυχική καλλιέργεια.

Ἄλλωστε ἡ προσφορά γνώσεων δέν μπορεῖ νά γίνει χωρίς ψυχολογική ἐπίγνωση. Ἀπό τό δάσκαλο ἐξαρτᾶται συχνά ἄν τό παιδί θά ἀγαπήσει ἤ θά μισήσει τό σχολεῖο.

Ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας κάθε δασκάλου ἐξαρτᾶται ἀπό τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἀντιλαμβάνεται τόν ἑαυτό του, τούς μαθητές, τό ὑλικό της διδασκαλίας καί τόν κόσμο του.

Ὁ δάσκαλος πού ἀποδέχεται τόν ἑαυτό του μπορεῖ νά ἀναπροσαρμόζει καί νά βελτιώνει τίς πράξεις του. Μπορεῖ νά βλέπει τόν κόσμο ἀντικειμενικά. Μπορεῖ νά ἀποδέχεται στή συνέχεια καί τούς μαθητές του.

Τό πρότυπο τοῦ δασκάλου μπορεῖ νά συντελέσει σέ μεγάλο βαθμό στήν καλή προσαρμογή καί ἀνάπτυξη σωστῶν κινήτρων τῶν μαθητῶν. Δάσκαλοι πού ἀνταμείβουν, πού ἔχουν κύρος, πού γνωρίζουν νά ἐλέγχουν καί ταυτόχρονα νά βοηθοῦν τήν ἀνεξαρτοποίηση τῶν μαθητῶν, ἀποτελοῦν τά καλά πρότυπα γιά μίμηση. Σέ ἀντίθετη περίπτωση γίνονται φτωχά πρότυπα γιά μίμηση.

Τό καλό πρότυπο δασκάλου δέν πιέζει, ὑποκινεῖ, δέν ἐξουσιάζει, καθοδηγεῖ, δέν εἶναι μία αὐταρχική προσωπικότητα, ἀλλά ἡγέτης μέ δημοκρατική προσωπικότητα.

Μία πρόσφατη ἔρευνα ἔδειξε ὅτι μόνον οἱ δάσκαλοι ἐκεῖνοι πού ἐπιτρέπουν στά παιδιά νά αἰσθάνονται ὅτι ἔχουν τό δικαίωμα νά κάνουν λάθος καί ὅτι οἱ ἰδέες τους εἶναι μία προσωπική συμβολή στήν τάξη, ὅσο κι ἄν δέν εἶναι ὀρθές, τά βοηθοῦν νά φθάσουν σέ στόχους πέρα ἀπό τή γνώση.

Τό συναισθηματικό, ἑπομένως, κλίμα καί ἡ συμπεριφορά τῶν παιδιῶν μέσα στήν τάξη ἐπηρεάζονται ἄμεσα ἀπό τό ὕφος καί τό ἡγετικό προφίλ τοῦ δασκάλου. Πολλές φορές παρατηρεῖται διαφωνία μεταξύ γονέων καί δασκάλου, γιατί ἔχουν ἀντίθετες ἀπόψεις ὡς πρός τό ὕφος καί τήν ἀντίληψή τους γιά ἡγεσία. Γιά παράδειγμα, ἕνας δημοκρατικός δάσκαλος μπορεῖ νά μήν ἱκανοποιεῖ κάποιους γονεῖς πού θεωροῦν ὅτι ὁ αὐταρχικός δάσκαλος ἔχει καλύτερα ἀποτελέσματα στή διαπαιδαγώγηση τοῦ παιδιοῦ τους. Πολλές φορές ἐπίσης οἱ γονεῖς κρίνουν τό δάσκαλο ἀπό τήν ποσότητα τῆς δουλειᾶς πού βάζει στό σπίτι κι ὄχι ἀπό τό συναισθηματικό κλίμα πού δημιουργεῖται στήν τάξη.

Συμπερασματικά θά μπορούσαμε νά ποῦμε ὅτι τόσο οἱ γονεῖς ὅσο καί οἱ ἐκπαιδευτικοί ἀποτελοῦν γιά τά παιδιά τους «σημαντικούς ἄλλους», οἱ ὁποῖοι μποροῦν νά εἶναι δίπλα τους σύμμαχοι καί βοηθοί στήν ἀνακάλυψη καί τήν ἀξιοποίηση τῶν δυνατῶν καί θετικῶν τους σημείων.

Εἶναι πιό σημαντικό νά τονίσομε ὅτι εἶναι πολύ πιό εὔκολο νά καλλιεργήσουμε τή θετική πλευρά τῶν παιδιῶν ἀπό τό νά ἐξαλείψουμε τίς ἀρνητικές τους ἀντιδράσεις. Ἄς μήν παραλείπομε νά ἐπιβραβεύουμε τίς θετικές συμπεριφορές τῶν παιδιῶν καί νά τονίζομε τά δυνατά τους σημεῖα.

Ἄς μήν ξεχνᾶμε, τέλος, ὅτι τό σχολεῖο εἶναι μετά τήν οἰκογένεια ὁ ἀμέσως ἑπόμενος σέ σπουδαιότητα κοινωνικός θεσμός κοινωνικοποίησης καί ἀνάπτυξης τῆς προσωπικότητας τοῦ παιδιοῦ.■

«Τό χάρισμα νά εἶσαι γυναίκα»

τοῦ Πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη

Τὸ πρωταρχικὸ χάρισμα μέσα στὸν χῶρο τῆς συμπαντικῆς δημιουργίας εἶναι νὰ εἶσαι ἄνθρωπος. Νὰ ξεῖς τὸ μυστήριο τοῦ καθολικοῦ ἀνθρώπου, στὴ δυαδική του ὑπόσταση «ἄρσεν καὶ θῆλυ». Νὰ διαφέρεις ἀπὸ τὰ ἄλλα ὁμώνυμα δημιουργήματα, τὰ ζῶα, μὲ τὴ λογικὴ καὶ τὴν ἐλεύθερη βούληση. *«Λογικὸ ζῶο λέγεται ὁ ἄνθρωπος, γιατὶ ἔχει νοῦ καὶ μπορεῖ νὰ δεχτεῖ τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴ γνώση»*, γράφει ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος στὶς «Συμβουλές» του. Καί, φυσικά, ἡ ἔννοια τοῦ ἀνθρώπου δὲν προσδιορίζεται ἀπὸ τὸ φῦλο του. Ἄνδρας καὶ γυναίκα πλάστηκαν, στολισμένοι μὲ ὅλα τὰ χαρίσματα, πού, ἐνεργοποιούμενα καὶ φανερούμενα, καθιστοῦν τὸν ἄνθρωπο τὸ πλέον θαυμαστὸ δημιούργημα τοῦ κόσμου. Ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπο «ἄρσεν» καὶ «θῆλυ», ὄχι γιὰ νὰ διασπάσει τὴν ἀνθρώπινη μοναδικότητα τοῦ εἴδους, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀποκαλυφθεῖ τὸ μυστήριο τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ὡς συλλειτουργία καὶ ἀλληλοσυμπλήρωση τῶν ἐπιμέρους χαρισμάτων. Γι᾽ αὐτὸ καὶ ἡ προοπτικὴ αὐτῆς τῆς δυαδικῆς ὑποστάσεως τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἡ δημιουργία δυὸ ξεχωριστῶν ἀντίπαλων κόσμων ἢ αὐτόνομων ὀντολογικῶν μονάδων, ἀλλὰ ἡ συγκρότηση τῶν δυὸ σὲ ἕνα, ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἑνωμένο ὄν, ποὺ ὀνομάζεται ἄνθρωπος. Ἡ κατάθεση τῶν χαρισμάτων ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς στὴν κοινὴ τράπεζα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀπὸ κοινοῦ δημιουργίας εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς κοινῆς πορείας τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Ἔτσι μόνο γράφεται ἡ πρόοδος ἀπὸ τὴ βαρβαρότητα καὶ τὸν πρωτογονισμὸ στὸν ἐξανθρωπισμὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ δημιουργοῦνται οἱ πολιτισμοὶ στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὡστόσο, ἂν ἐδῶ ἐπισημαίνομε κάποιο ξεχωριστὸ χάρισμα ποὺ χαριτώνει καὶ ἰδιαιτεροποεῖ τὴ γυναίκα, προσδιορίζοντας τὴν ἰδιαιτερότητά της σχετικὰ μὲ τὸν ἄνδρα, αὐτὸ εἶναι τὸ βαθὺ καὶ ἀνεξερεύνητο μυστήριο τῆς μητρότητας. Ἡ ψυχολογία τοῦ βάθους βεβαιώνει πὼς τὸ κεντρικὸ πνευματικὸ στοιχεῖο τοῦ ψυχικοῦ κόσμου τῆς γυναίκας εἶναι «τὸ μητρικὸ πνεῦμα». Τὸ «μητρικὸ πνεῦμα» στὴν πλατύτερη ἔννοια τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ἀφοσιώσεως, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς θυσίας.

Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ θὰ δανειστοῦμε μερικὲς σκέψεις ἀπὸ κείμενα γυναικῶν, ποὺ περιλαμβάνονται στὸ ὁμώνυμο βιβλίο μὲ τὸν τίτλο τοῦ ἄρθρου μας «ΤΟ ΧΑΡΙΣΜΑ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΓΥΝΑΙΚΑ», ποὺ μᾶς ἔστειλε ὁ ἐκλεκτὸς φίλος, ἐπιμελητὴς τῆς ἐκδόσεως, Νίκος Τσιρώνης. Σὲ ἕνα πίνακα τῆς Ἀναγεννήσεως τοῦ Χολβάιν εἰκονίζεται μία γυναῖκα, ποὺ ἀγκαλιάζει μὲ τρυφερότητα ὄχι τὸ δικό της παιδί, ἀλλὰ ἕνα ἄρρωστο ξένο παιδί. Εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς ἔμφυτης γυναικείας μητρότητας, τοῦ λεγομένου «μητρικοῦ πνεύματος», ποὺ εἶναι ἕτοιμο νὰ προσφερθεῖ σὲ κάθε δημιούργημα τῆς μεγάλης πανανθρώπινης οἰκογένειας μὲ στοργή, φροντίδα καὶ ἀλτρουιστικὴ θυσία.

Αὐτὸ τὸ «μητρικὸ πνεῦμα» ἀποτελεῖ τὴν πηγὴ ὅλων τῶν ἐκφράσεων τῆς συναισθηματικῆς, νοη-

τικῆς καὶ βουλητικῆς δημιουργίας καὶ ζωῆς τῆς γυναίκας. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα δίδει στὴ γυναῖκα τὸ χρῖσμα τῆς «αἰώνιας γυναίκας» καὶ τὴν προάγει σὲ μία «καθολικὴ μητρότητα». Μία μητρότητα ποὺ ξεπερνᾶ τὴ φυσική, τὴ βιολογικὴ περιοχὴ καὶ εἰσέρχεται στὴ σφαῖρα τῆς πνευματικῆς δημιουργίας. Ὑπ᾽ αὐτὴ τὴν ἔννοια τὸ «μητρικὸ πνεῦμα» κατέχει μία ἐντελῶς ἰδιαίτερη θέση μέσα στὸν κόσμο τῶν ἀξιῶν. Εἶναι ἀξία πνευματικὴ καὶ τὸ κίνητρο τῆς κοινωνικῆς δράσεως τῆς γυναίκας. Ὑπάρχει ἑπομένως στενὴ σχέση μεταξὺ αἰτίας καὶ αἰτιατοῦ, μεταξὺ αὐτῆς τῆς μητρότητας καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀποστολῆς τῆς γυναίκας.

Καὶ εἶναι ἀλήθεια ὅτι διεκδικεῖ πολλὲς φορὲς ἕνα τέτοιο ρόλο ἡ ἀληθινὴ γυναῖκα, ἡ «αἰωνία γυναῖκα». Ἕνα ρόλο, ποὺ νὰ τῆς ἐπιτρέπει νὰ ἁπλώνει τὸ μητρικό της πνεῦμα ὡς δύναμη ἀγάπης καὶ ὡς φλόγα πνευματικὴ παντοῦ. Ἀπὸ τὴν οἰκογενειακή της ἑστία ὡς τὸ κρεβάτι τοῦ πόνου, τὸ λίκνο τοῦ ὀρφανοῦ καὶ ἀπροστάτευτου, τὸν χῶρο τοῦ ἐπαγγέλματός της, τὸν κόσμο τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐργαστηρίου της. Παντοῦ, ὅπου ἡ γυναῖκα ἁπλώσει τὸ πνεῦμα της, μπορεῖ νὰ γίνει μία μυροφόρα, ποὺ φέρνει τὰ ἀρώματα τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν στὴ ζωὴ καὶ τὸν πολιτισμό.

Ὁ πρῶτος κατὰ κανόνα τομέας τοῦ κοινωνικοῦ ρόλου τῆς γυναίκας εἶναι ἡ οἰκογένεια. Ἡ βιολογικὴ καὶ πνευματική της μητρότητα, μέσα στὸ κύτταρο αὐτοῦ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου, συνθέτουν τὸ θεμελιωδέστερο κομμάτι τοῦ κοινωνικοῦ της ἔργου. Ὅταν ἡ γυναίκα ἔχει συνειδητοποιήσει καὶ βιώνει τὴ μυστηριακὴ καὶ ὑπερφυσικὴ πραγματικότητα τοῦ γάμου, τῆς οἰκογενείας, ὅταν σὰν γυναίκα ὄχι μόνο γεννᾶ, ἀλλὰ ἀναγεννᾶ, ὄχι μόνο τρέφει, ἀλλὰ ἀνατρέφει, ὄχι μόνο μορφώνει, ἀλλὰ ἀναμορφώνει τὰ παιδιά της, τοὺς αὐριανοὺς ἀνθρώπους τῆς κοινωνίας, ἐπιτελεῖ τὸ μεγαλύτερο, τὸ ἱερότερο, τὸ οὐσιαστικότερο κοινωνικὸ ἔργο. Οἱ γυναῖκες ἔχουν πολλὰ ἐπαγγέλματα, ἀλλὰ μία μόνο κλίση: τὴ μητρότητα. Γιατί ἡ γυναῖκα ὡς μητέρα ἀντιπροσωπεύει τὸν ἀέναο θρίαμβο τῆς ζωῆς κατὰ τοῦ θανάτου. Εἶναι ἡ μόνη, ποὺ ἔχει τὸ χάρισμα ἀπὸ τὸ δημιουργὸ Θεὸ νὰ «φέρνει ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον», γι᾽ αὐτὸ καὶ στὴν πρώτη γυναίκα δόθηκε τὸ ὄνομα Εὔα (ἑβραϊκὸ ὄνομα, ποὺ σημαίνει χορηγὸς ζωῆς).■

Χαριτωμένες διδαχές

Γέροντος Παϊσίου Ἁγιορείτου

✿ Τὸ ἀτέλειωτο ἐργόχειρο τῆς μετάνοιας

Ἡ μετάνοια γιά τόν ἀγωνιζόμενο εἶναι ἕνα ἐργόχειρο πού δέν τελειώνει ποτέ. Τούς πεθαμένους τούς κλαῖνε, τούς θάβουν, τούς ξεχνοῦν. Τίς ἁμαρτίες θά τίς κλαῖμε συνέχεια, μέχρι νά πεθάνουμε.

✿ Τά καυσαέρια τῆς ὑπερηφάνειας

Ὅποιος ἔχει πολλή ὑπερηφάνεια εἶναι σκοτισμένος. Τό μυαλό του εἶναι ἀνταριασμένο, εἶναι σάν νά ἔχει καυσαέρια.

✿ Ὁ καλύτερος πολύτεκνος

Ὁ μεγαλύτερος καί καλύτερος πολύτεκνος εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού ἀναγεννήθηκε πνευματικά καί βοηθάει γιά τήν πνευματική ἀναγέννηση τῶν παιδιῶν ὅλου τοῦ κόσμου, γιά νά ἐξασφαλίσουν τίς ψυχές τους στόν Παράδεισο.

✿ Ἡ ἀξία τῆς καλοσύνης

Ἡ καλοσύνη μαλακώνει καί ἀνοίγει τήν καρδιά, σάν τό λάδι τή σκουριασμένη κλειδαριά.

✿ Μέ εὐλάβεια στό Συναξάρι

Ὅταν ἀκοῦμε τό Συναξάρι τῶν ἁγίων «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ Ἁγίου...», νά στεκόμαστε ὄρθιοι μέ εὐλάβεια, ὅπως οἱ στρατιῶτες στέκονται προσοχή ὅταν διαβάζονται τά ὀνόματα τῶν ἡρωικῶς πεσόντων συναδέλφων τους.

✿ Τά μαθηματικά του Θεοῦ

Στό Θεό ἄριστα εἶναι ὅλα: καί τό δέκα τῶν πέντε ταλάντων καί τό τέσσερα τῶν δυό καί τό δυό τοῦ ἑνός ταλάντου. Ἡ θεία δικαιοσύνη ἔχει ἄλλους μαθηματικούς ὅρους καί τό ἕνα καί ἕνα ἄλλοτε κάνουν δυό ἄλλοτε δυό ἑκατομμύρια...

✿ Μπορεῖ νά δεῖ κανείς τήν Παναγία;

- Γέροντα, ὑπάρχουν σήμερα ἅγιοι πού νά ἔχουν δεῖ τήν Πανάγια;

Κοίταξε τήν ἀδελφή καί εἶπε χαμογελώντας:

- Γιατί, εἶναι δύσκολο;

✿ Ἡ αἰτία τῶν ψυχοσωματικῶν ἀνωμαλιῶν τῶν νέων

Ἡ μαλθακότητα τῶν σημερινῶν νέων εἶναι μία ἀπό τίς κύριες αἰτίες τῶν ψυχοσωματικῶν ἀνωμαλιῶν.

Ἡ πατρότητα

τῆς Παρασκευῆς Μαντικοῦ, δασκάλας

Ἡ πατρότητα ὡς κοινωνικός θεσμός δέν ἔχει ἐρευνηθεῖ ἤ ἀπασχολήσει ὅσο ἡ μητρότητα. Οἱ δυό θεσμοί καί οἱ ἔννοιες μητρότητα καί πατρότητα δέ θεωροῦνται παράλληλοι ἤ ἀντίστοιχοι, ἀλλά διαφορετικοί. Ἡ πρώτη ἔννοια συνδέεται μέ προσφορά, στοργή, μέριμνα καί ὁλοκλήρωση γιά τή γυναίκα. Ἡ δεύτερη ἔννοια ἔχει σχέση μέ ἔλεγχο καί κυριότητα.

«Ἡ ἀγάπη τῆς μητέρας εἶναι ἄνευ ὅρων, εἶναι εὐλογία καί εἰρήνη. Δέ χρειάζεται νά προσπαθήσεις νά τήν ἀποκτήσεις, οὔτε νά τήν ἀξίζεις. Ἡ σχέση μέ τόν πατέρα εἶναι ὁλότελα διαφορετική. Ἡ μητέρα εἶναι ἡ πατρίδα ἀπό τήν ὁποία καταγόμαστε, εἶναι ἡ φύση, ἡ γῆ, ἡ θάλασσα. Ὁ πατέρας δέν ἐκπροσωπεῖ ἕνα τέτοιο εἶδος φυσικῆς καταγωγῆς»[1]. Ἡ σχέση του μέ τό παιδί στά πρῶτα του χρόνια εἶναι ἀσήμαντη καί ὁ ρόλος του δέ μπορεῖ νά συγκριθεῖ μέ τό ρόλο τῆς μητέρας. Ἄν καί ὁ πατέρας δέν ἀντιπροσωπεύει τό φυσικό κόσμο, ἀντιπροσωπεύει ἐντούτοις τόν ἄλλο πόλο τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης. Τόν κόσμο τῆς σκέψης, τῶν ἀνθρώπινων δημιουργημάτων, τοῦ νόμου καί τῆς τάξης, τῆς πειθαρχίας, τοῦ ταξιδιοῦ τῆς περιπέτειας. Ὁ πατέρας εἶναι ἐκεῖνος πού διδάσκει τό παιδί, ἐκεῖνος πού δά τοῦ δείξει τό δρόμο πρός τή ζωή. Ἡ πατρική ἀγάπη εἶναι ἀγάπη μέ ὅρους. Ἡ ἀρχή της εἶναι: *«Σ' ἀγαπῶ γιατί ἐκπληρώνεις τίς προσδοκίες μου, γιατί κάνεις τό καθῆκον σου, γιατί μοῦ μοιάζεις. Στή φύση τῆς πατρικῆς ἀγάπης ἔγκειται τό γεγονός ὅτι ἡ ὑπακοή γίνεται ἡ κύρια ἀρετή καί ἡ ἀνυπακοή ἡ κύρια ἁμαρτία πού τιμωρεῖται μέ τήν ἀποστέρηση τῆς πατρικῆς ἀγάπης»*[2]. Ἀφοῦ ἡ πατρική ἀγάπη εἶναι ὑπό ὅρους τό παιδί μπορεῖ νά τήν κερδίσει, μπορεῖ νά δουλέψει γι' αὐτήν. Ἡ ἀγάπη τοῦ πατέρα δέν εἶναι ἔξω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ παιδιοῦ, ὅπως εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς μητέρας.

Ὁ πατέρας δέν ἐμφανίζεται στήν Ψυχολογία πρίν τό παιδί γίνει περίπου τριῶν χρόνων. Τό γεγονός αὐτό ὀφείλεται στή θεωρητική τοποθέτηση πού κυριαρχοῦσε μέχρι πρόσφατα στήν Ἐξελικτική Ψυχολογία πάνω στήν ὁποία βασίζονταν οἱ ἰσχυρισμοί γιά τό ἀναντικατάστατο τῆς μητρικῆς παρουσίας. *«Κι ὅμως οἱ διαπιστώσεις ἀπό σχετικές ἔρευνες ἀποκαλύπτουν ὅτι τά σχήματα συναλλαγῆς καί ἐπικοινωνίας πατέρα-βρέφους καί μητέρας-βρέφους ἔχουν περισσότερες ὁμοιότητες ἀπό διαφορές. Στή θέα μωρῶν πού ἔκλαιγαν, οἱ μετρήσεις ὀργανικῶν ἀντιδράσεων (καρδιακοῦ ρυθμοῦ, πίεσης, ἀγωγιμότητας τοῦ δέρματος) σέ ἄνδρες καί γυναῖκες ἦταν σέ γενικές γραμμές παρόμοιες»*[3]. Ο πατέρας μπορεῖ ἐξίσου νά φροντίζει τά παιδιά μέ στοργή καί ἀγάπη ἔχοντας ἴσως διαφορετικό τρόπο ἀπ' τή μητέρα, ἀλλά ἰσάξιο. Κάθε γονιός μεταφέρει στό παιδί διαφορετικές ἐμπειρίες ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ φύλου του καί προσωπικές ἐμπειρίες ἄσχετες πρός τό φύλο.

Ὁ πατέρας στά πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς τοῦ παιδιοῦ τείνει νά παίζει μαζί του κυρίως μέ τό σῶμα κάνοντας ζωηρές κινήσεις. Ἡ μητέρα χρησιμοποιεῖ περισσότερο τό λόγο καί εἶναι πιό διδακτική, ἀσχολεῖται μέ τίς πρακτικές πλευρές τοῦ γονικοῦ ρόλου φροντίζοντας τά παιδιά. Ὁ πατέρας δραστηριοποιεῖται σέ πιό κοινωνικούς ρόλους. *«Ἡ μητρική ἀγάπη δέν πρέπει νά ἀντικατασταθεῖ ἀπό τήν πατρική, ἀλλά ἀπό μία ἀγάπη γιά τά παιδιά πού δέ δεσμεύεται ἀπό τό φύλο, μία ἀλληλέγγυα ἀγάπη γιά τό παιδί. Τό εἶδος αὐτό τῆς ἀγάπης δέν ἔχει ὡς ἀφετηρία τίς ἀνάγκες τῆς μητέρας ἤ τοῦ πατέρα, ἀλλά ἐκεῖνες τοῦ παιδιοῦ. Οἱ πατέρες μποροῦν καί πρέπει νά γίνουν γιά τά παιδιά τους πατέρες ὄχι μόνο μέ τή γενετική ἀλλά καί μέ τή ψυχολογική ἔννοια»*[4]. Ἀφοῦ οἱ γυναῖκες μοιράζονται τή

ζωή καί τά παιδιά τους μέ κάποιον, εἶναι φυσικό τό ἄτομο αὐτό νά συμμετέχει στή δουλειά πού ἀπαιτεῖ ἡ φροντίδα τῶν παιδιῶν. Ἔτσι ἄν θέλουμε νά προλάβουμε τή σωματική, πνευματική καί ψυχική ἐξάντληση τῶν γυναικῶν, ὁ πατέρας πρέπει νά εἶναι παρών στήν ἀνατροφή καί τή φροντίδα τῶν παιδιῶν.

Ἡ μορφή τῆς οἰκογένειας μέ τό πέρασμα τοῦ χρόνου ἄλλαξε. Ὁ πατέρας γιά ἀρκετές γενιές στό παρελθόν ἔπαψε νά ἀποτελεῖ τήν πρωταρχική πηγή ὑγείας καί εὐημερίας τῶν παιδιῶν του. Τά ποσοστά τῶν διαζυγίων αὐξήθηκαν καθώς καί τά παιδιά τῶν ἀνύπαντρων μητέρων μέ ἀποτέλεσμα πολλά ἀπ' αὐτά νά ζοῦν χωρίς τόν πατέρα τους. *«Οἱ ἱστορικοί τοποθετοῦν τήν ἀφετηρία τῆς ἀλλαγῆς τῆς οἰκογένειας περίπου διακόσια χρόνια πρίν, μέ τήν ἔναρξη τῆς βιομηχανικῆς ἐπανάστασης. Οἱ ἄνδρες ἀναγκάζονται νά περνοῦν πολλές μέρες μακριά ἀπό τίς γυναῖκες καί τά παιδιά τους. Οἱ βιομηχανικά ἀνεπτυγμένες κοινωνίες μποροῦν νά θεωρηθοῦν κοινωνίες χωρίς πατέρες. Στή δεκαετία τοῦ 1960 ἡ πατριαρχική οἰκογένεια δέχεται ἰσχυρότατο πλῆγμα ἀπό τίς ἐξελίξεις στήν οἰκονομία καί τό σύγχρονο φεμινιστικό κίνημα. Οἱ γυναῖκες ἐντάσσονται στό ἐργατικό δυναμικό, ἀφοῦ πολλές οἰκογένειες κατάλαβαν ὅτι δέν μποροῦσαν νά ἐπιβιώσουν μ' ἕνα μόνο μισθό. Ἡ γυναικεία ἐργασία ἀνατρέπει ὅλες τίς θεωρίες γιά τή πατρότητα καί ἐπιβάλλει νέες διαπραγματεύσεις ὡς πρός τίς σχέσεις τῶν φύλων. Τήν ἴδια στιγμή ὁ θεσμός τοῦ γάμου ὑπονομεύεται σέ μεγάλο βαθμό καί τά παιδιά ἀπό ἀνύπαντρες μητέρες γίνονται συνηθισμένο φαινόμενο. Ἔτσι χωρίς τούς δεσμούς τοῦ γάμου πολλοί ἀπό τούς πατέρες ἀποποιοῦνται ὁλοκληρωτικά τῶν εὐθυνῶν τους γιά τά παιδιά»*[5].

Κάποιοι πατέρες ὡστόσο ἐκμεταλλεύονται τίς νέες εὐκαιρίες γιά μία προσωπική καί γεμάτη οἰκειότητα ἀνάμειξη στή ζωή τῶν παιδιῶν τους. Οἱ μελέτες δείχνουν ὅτι οἱ σημερινοί πατέρες φροντίζουν περισσότερο τά παιδιά τους ἀπ' ὅτι οἱ προηγούμενες γενιές. Ὅμως ἡ συμμετοχή τους στή ζωή τῶν παιδιῶν τους εἶναι ἐξαιρετικά ἀργή. Ἐργασίες μερικῆς ἀπασχόλησης μέ ἱκανοποιητικές ἀποδοχές εἶναι δύσκολο νά βρεθοῦν. Πολλοί ἄνδρες ἐργαζόμενοι δέ διαθέτουν τήν εὐελιξία πού ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιτυχημένη πατρότητα. Ἀποδίδουν εὐθύνες στούς ἐργοδότες γιά τήν ἀπουσία τους ἀπό τήν οἰκογένειά τους. Ἄλλοι πατέρες κατηγοροῦν τή νομοθεσία. Ἄν δέν τύχουν δικαιότερης μεταχείρισης στίς περιπτώσεις διαζυγίου οἱ ἀπουσίες τους θά αὐξάνονται ἀφοῦ στό 90% τῶν περιπτώσεων ἡ ἐπιμέλεια τῶν παιδιῶν ἀνατίθεται στή μητέρα. Πολλοί πατέρες δέν ἀναλαμβάνουν πρωτοβουλίες ὥστε νά ἀναμειχθοῦν ἐνεργά στήν καθημερινή ζωή τῶν παιδιῶν τους. Βασίζονται στή γυναίκα τους, ἡ ὁποία θά τούς ἀναθέσει καθήκοντα καί θά τούς δώσει κατευθύνσεις. Ἀποτέλεσμα ὅλων αὐτῶν εἶναι νά παραμένουν πολλοί ἄνδρες μακριά ἀπ' τή ζωή τῶν παιδιῶν τους καί νά χάνουν ἄπειρες εὐκαιρίες νά συνδεθοῦν μ' αὐτά. Μερικές φορές μάλιστα προσπαθοῦν ν' ἀναπληρώσουν τό χαμένο χρόνο μέ χρήματα καί δῶρα, ἀλλά τά παιδιά τό καταλαβαίνουν, γιατί αὐτά δέν ἱκανοποιοῦν τίς συναισθηματικές τους ἀνάγκες. Τά παιδιά θέλουν νά δίνουν καί νά παίρνουν ἀγάπη. Θέλουν χρόνο γιά νά τούς λέμε πῶς νιώθουμε γιά ἐκεῖνα. Οἱ ἐμπειρίες καί οἱ ἀναμνήσεις πού δημιουργοῦμε μέ τά παιδιά μας τώρα, θά τά στηρίζουν σέ ὅλη τή ζωή τους.■

Σημειώσεις

1. Erich Fromm, *Ἡ τέχνη τῆς ἀγάπης*, ἐκδόσεις Μπουκουμάνης, Ἀθήνα, σελ.52.
2. Ὅ.π.
3. Ἀν. Χουντουμάδη, *Παιδιά καί γονεῖς στό ξεκίνημα μίας σχέσης*, ἐκδόσεις Ἑλληνικά Γράμματα, Ἀθήνα 1996, σελ. 115, 133.
4. Ὅ.π.
5. J.Gottman, *Ἡ συναισθηματική νοημοσύνη τῶν παιδιῶν*, ἐκδόσεις Ἑλληνικά Γράμματα, Ἀθήνα 2000, σελ. 196.

Ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Θεολόγος καί Εὐαγγελιστής

τοῦ Ἀρχιμ. Ἀντίπα, Καθηγουμένου Πάτμου

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης, ὁ Θεολόγος καί Εὐαγγελιστής, εἶναι γιά τήν Πάτμο καί τήν Ἱερά Μονή της, ὁ πρῶτος καί μεγαλύτερος ἅγιός της. Μαζί μέ τόν κτήτορα τῆς Μονῆς, τόν ὅσιο Χριστόδουλο, εἶναι Προστάτες καί Ἔφοροι τοῦ νησιοῦ καί τῆς Μονῆς.

Γεννήθηκε, ἄγνωστο πότε, σέ κάποια ἀπό τῆς παραθαλάσσιες πόλεις τῆς Λίμνης Γενησαρέτ, τῆς γνωστῆς ἀλλιῶς σάν *«θάλασσα τῆς Γαλιλαίας ἤ τῆς Τιβεριάδος»*. Ὁ πατέρας του λεγόταν Ζεβεδαῖος καί ἡ μητέρα τοῦ Σαλώμη. Ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός του ἦταν ὁ Ἰάκωβος. Ὅλη ἡ οἰκογένεια εἶχε σάν ἐπάγγελμα τό ψάρεμα. Ἀπ᾽ ὅ,τι μαρτυρεῖται στό Εὐαγγέλιο, πρέπει νά ἦταν συνεταῖροι μέ τόν ἄλλο μαθητή τοῦ Χριστοῦ, τόν Σίμωνα Πέτρο: *«Ἦσαν κοινωνοί τῷ Σίμωνι»* (Λουκ. 5,10).

Ὁ Ἰωάννης φαίνεται πώς εἶχε πολλές θρησκευτικές ἀνησυχίες καί μεσσιανικές προσδοκίες. Πρέπει νά εἶχε καί κάποια θεολογική μόρφωση. Ἴσως φοίτησε σέ κάποια ραββινική σχολή τῶν Ἱεροσολύμων. Προφανῶς θά εἶχε σπίτι στά Ἱεροσόλυμα, ὅπου καί θά ἔμενε κατά τή διάρκεια τῶν σπουδῶν του. Ἄλλωστε ἡ γνωριμία του μέ τόν Ἀρχιερέα Καϊάφα συνηγορεῖ πρός αὐτή τήν κατεύθυνση.

Πρίν γνωρίσει τόν Χριστό, ὑπῆρξε μαθητής τοῦ Ἰωάννη τοῦ Βαπτιστῆ. Πρέπει νά ἦταν μαζί μέ τόν πρωτόκλητο Ἀνδρέα, ὅταν τόν γνώρισαν κοντά στόν Ἰορδάνη καί μαγνητισμένοι ἀπό τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ τόν ἀκολούθησαν ρωτώντας Τον νά μάθουν πού μένει. Καί ἡ ἀπάντηση ἦρθε ἀποστομωτική: *«Ἔρχεσθε καί ἴδετε»* (Ἰω. 1,37-40). Ὕστερα ἀπό κάποιες μέρες τόν συναντᾶ καί πάλι ὁ Ἰησοῦς μέ τόν ἀδελφό του τόν Ἰάκωβο καί τούς καλεῖ νά γίνουν μαθητές Του, κάνοντάς τους, ὅπως τόνισε: «ἁλιεῖς ἀνθρώπων» (Ματθ. 4,19).

Ἀπό τήν ὥρα ἐκείνη, ἀφοῦ ἄφησαν τόν πατέρα τους καί τά δίχτυα, ἀκολούθησαν τόν Διδάσκαλο, ὄντας μάλιστα πολύ κοντά Του σέ ὅλες τίς περιοδεῖες καί σέ ὅλη τή δράση Του. Οἱ δυό αὐτοί μάλιστα, ἀποτέλεσαν μαζί μέ τόν Πέτρο τήν τριάδα τῶν ἰδιαίτερα ἀγαπημένων μαθητῶν Του.

Ἀφήνοντας τούς ἄλλους μαθητές ἄς παρακολουθήσουμε τήν πορεία τοῦ Ἰωάννη κοντά στόν καινούριο καί ἀγαπημένο του Διδάσκαλο.

Παραβρίσκεται στό πρῶτο θαῦμα πού ἔκανε στό γάμο τῆς Κανά μέ τό νερό, πού ἔγινε κρασί. Τόν ἀκολουθεῖ σέ ὅλες τίς ὁδοιπορίες Του στή Γαλιλαία, στή Σαμάρεια καί στήν Ἰουδαία. Παρευρίσκεται καί σέ πολλά θαύματα θεραπειῶν καί ἀναστάσεως νεκρῶν. Βρίσκεται, μαζί μέ τούς ἄλλους δυό ἀγαπημένους μαθητές πάνω στό ὄρος Θαβώρ κατά τήν Μεταμόρφωση.

Πῆρε ἀπό τόν Διδάσκαλο μαζί μέ τόν ἀδελφό του τόν Ἰάκωβο τό παρωνύμιο «Βοαναργές», δηλαδή υἱοί βροντῆς, ὅταν τοῦ ζήτησαν νά παρακαλέσει τόν Θεό νά ρίξει φωτιά καί νά κάψει τούς κατοίκους μίας πόλης τῆς Σαμάρειας, πού δέν τούς δέχτηκαν.

Κατά τήν πορεία τους πρός τά Ἱεροσόλυμα, τό τελευταῖο Πάσχα τοῦ Διδασκάλου, πρίν ἀπό τό Πάθος, εἶχε τήν ἄτυχη ἔμπνευση, μαζί μέ τόν ἀδελφό του, νά Τοῦ ζητήσουν τήν πρωτοκαθεδρία, ὅταν, κατά τίς προσδοκίες τους, θά γινόταν Βασιλιάς.

Παραβρέθηκε στήν ἀνάσταση τοῦ γιοῦ τῆς χήρας στήν Ναΐν, τῆς κόρης τοῦ Ἰαείρου, τοῦ δούλου τοῦ ἑκατοντάρχου, τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ, τοῦ παραλυτικοῦ τῆς Βηθεσδᾶ, στήν Ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου καί σέ πολλά ἄλλα θαύματα τοῦ Διδασκάλου.

Δείπνησε μαζί Του στό τελευταῖο Δεῖπνο, τόν Μυστικό. Ἐκεῖ ἔγειρε στό στῆθος Του γιά νά τόν ρωτήσει ποιός εἶναι αὐτός ὁ μαθητής, πού τόλμησε νά φτάσει σέ τέτοιο σημεῖο ἀπανθρωπιᾶς καί ἀχαριστίας, ὥστε νά τόν προδώσει.

Τόν ἀκολούθησε τή νύχτα ἐκείνη στόν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ, ὅπου καί κλήθηκε ἰδιαίτερα, μαζί μέ τόν Ἰάκωβο καί τόν Πέτρο, νά τόν ἀκολουθήσουν στό βάθος τοῦ κήπου, γιά νά προσευχηθεῖ, δείχνοντας ἔτσι πόσο ὁ Χριστός σάν ἄνθρωπος αἰσθάνθηκε κατά τίς τρομερές ἐκεῖνες ὧρες τήν ἀνάγκη μίας συμπαράστασης στήν ἀγωνία Του μπροστά στόν σκληρό καί ἀτιμωτικό θάνατο.

Τόν ἀκολούθησε, μετά τή σύλληψή Του μέχρι τήν αὐλή τοῦ Ἀρχιερέα, ὅπου καί παρακολούθησε ὅλη τήν ἰλαροτραγική δίκη Του, τούς ἐξευτελισμούς, «τά ραπίσματα», τίς «μαστιγώσεις», τούς «ἐμπτυσμούς», τήν «χλεύην», τήν «κοκκίνην χλαμύδα», «τόν ἐμπαικτικόν κάλαμον» καί τήν ἄδικη καταδίκη Του ἀπό τό «ἄνομο» Ἰουδαϊκό Συνέδριο.

Τόν συνόδευσε μέχρι τόν Γολγοθά καί τή Σταύρωσή Του, παρακολουθώντας μέ φρίκη καί πόνο τά τεκταινόμενα ἀπό τούς στρατιῶτες καί τό φανατισμένο πλῆθος σέ βάρος Του.

Καί τέλος δέχθηκε κάτω ἀπό τόν Σταυρό τήν μεγάλη τιμή ἀπό τόν ἴδιο τό Διδάσκαλό του, τήν ἀνάθεση τῆς προστασίας τῆς μητέρας Του, τῆς Παναγίας. Τρεῖς μέρες μετά, τό πρωί τῆς «*μιᾶς τῶν Σαββάτων*», αὐτός πρῶτος μπῆκε μέσα στό «*κενό μνημεῖο*», καί «*εἶδε τά ὀθόνια κείμενα καί τό σουδάριον*» (Ἰω. 20,6-7).

Μετά τήν Ἀνάσταση τοῦ Διδασκάλου εἶναι παρών σέ ὅλες σχεδόν τίς ἐμφανίσεις του, τόσο στά Ἱεροσόλυμα, ὅσο καί στή λίμνη τῆς Τιβεριάδος. Στη Γαλιλαία εἶδε καί ἄλλα θαύματα, ὅπως τή «*θαυμαστή ἁλιεία*» καί τό «*ξένον δεῖπνον*» στήν παραλία. Ἐκεῖ ἄκουσε καί τήν διαχρονική καί δυσκολοερμήνευτη ἀπάντηση τοῦ Διδασκάλου, γιά τόν ἴδιο, ὅταν ὁ Πέτρος, μετά τήν τριπλῆ ὁμολογία του, στήν ἐρώτηση τοῦ Ἰησοῦ ἄν τόν ἀγαπᾶ περισσότερο ἀπό τούς ἄλλους μαθητές, δέχεται τήν πρόσκλησή Του «*ἀκολούθει μοι*», βλέποντας καί αὐτόν, τόν Ἰωάννη, νά ἀκολουθεῖ τόν Διδάσκαλο, ἐρωτᾶ γιά τό μέλλον τοῦ «*ἠγαπημένου*» μαθητοῦ: «*Κύριε, οὗτος δέ τί;*» Καί ἡ ἀπάντηση γιά τόν «*ἠγαπημένο*» μαθητή εἶναι: «*Ἐάν αὐτόν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι τί πρός σέ;*» (Ἰω. 21,15-25).

Οἱ σαράντα μέρες μετά τήν Ἀνάσταση πέρασαν καί ἦρθε ἡ Πεντηκοστή μέ τά γνωστά γεγονότα τῆς ἐπιφοίτησης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί τήν ἵδρυση τῆς πρώτης Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἰωάννης, μαζί μέ τόν θεωρούμενο πρωτοκορυφαῖο Ἀπόστολο Πέτρο, ἀρχίζουν τό ἱεραποστολικό τους ἔργο, τόσο στά Ἱεροσόλυμα καί τήν Ἰουδαία, ὅσο καί στή Σαμάρεια καί τίς ἄλλες περιοχές τῆς Παλαιστίνης, διδάσκοντας καί θαυματουργώντας.

Στήν Ἀποστολική Σύνοδο τοῦ ἔτους 49 μ. Χ., κατά τήν Παράδοση, οἱ Ἀπόστολοι συνῆλθαν καί πάλι «ἀτύπως», γιά νά καθορίσουν τίς περιοχές τῆς ἱεραποστολικῆς δράσης τους ἔξω ἀπό τήν Παλαιστίνη. Λέει ἡ Παράδοση, πώς οἱ Ἀπόστολοι ἔβαλαν κλῆρο γιά νά δοῦν ποιά περιοχή θά λάχει στόν καθένα καί ποιόν βοηθό θά ἔπαιρνε ὁ καθένας ἀπό τούς ὑπόλοιπους «ἑβδομήκοντα» ἤ ἀπό τούς Διακόνους. Στόν Ἰωάννη ἔλαχε ὡς περιοχή ἱεραποστολικῆς δράσης του ἡ Μικρά Ἀσία καί ὡς συνοδοιπόρος καί βοηθός του ὁ Πρόχορος, ἕνας ἀπό τούς ἑπτά Διακόνους.

Ἀναχωροῦν ἀπό τήν Ἰόππη μέ πλοῖο καί φτάνουν στήν Ἔφεσο, πόλη μεγάλη καί ξακουστή. Αὐτήν ἔκαναν κέντρο τῆς δράσης τους γιά τή διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ στίς μεγαλύτερες πόλεις τῆς περιοχῆς, ὅπως αὐτές ἀναφέρονται στό ὅραμα τῆς Ἀποκάλυψης, πού εἶδε στήν Πάτμο.

Ὑστέρα ἀπό πλούσια δράση ἐκχριστιανισμοῦ τῶν εἰδωλολατρῶν τῆς Μικρασίας καί μετά ἀπό ἀντιδράσεις ἀπό πολιτικούς καί θρησκευτικούς παράγοντες ἐξορίζεται στήν Πάτμο, τό 95 μ.Χ. Ἐκεῖ μέσα στό ταπεινό σπήλαιο, πού τόν στέγασε, μέ τήν πρόνοια Ἐκείνου πού γεννήθηκε σέ φτωχική σπηλιά, γίνεται «*θεατής τῶν ἀρρήτων Ἀποκαλύψεων καί ἑρμηνεύς τῶν ἄνω μυστηρίων τοῦ Θεοῦ...*».

Τήν παραμονή καί δράση του στήν Ἀσία καί στήν Πάτμο ἐξιστορεῖ ἕνα ἀπό τά Ἀπόκρυφα συγγράμματα τῆς χριστιανικῆς Γραμματείας, πού φέρεται ὅτι συνέγραψε τάχα ὁ μαθητής τοῦ Ἰωάννη ὁ Πρόχορος, μέ τόν τίτλο: « *Πράξεις, ἤτοι περίοδοι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου καί Εὐαγγελιστοῦ, συγγράφοντος τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Προχόρου*».

Μετά τήν ἀνάκλησή του ἀπό τήν ἐξορία τῆς Πάτμου, πού ὀφείλεται στόν αὐτοκράτορα Νέρβα, καί τήν ἐπάνοδό του στήν Ἔφεσο, ὁ Ἰωάννης ὑπέργηρος πιά, συνεχίζει μέν τή δράση του, ἀλλά μέ περιορισμένες δυνάμεις.

Ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα νά παραδώσει τήν ἁγία ψυχή του στό Διδάσκαλό του, προεῖπε στούς μαθητές του τήν κοίμησή του.

Κατά τήν ἡμέρα τοῦ θανάτου του ἀπουσίαζαν μερικοί ἀπό τούς μαθητές του, οἱ ὁποῖοι, ὅταν πληροφορήθηκαν τό περιστατικό, ἤθελαν μέ κάθε θυσία, νά ἀποχαιρετίσουν τόν δάσκαλό τους. Ζήτησαν νά ὁδηγηθοῦν στόν τάφο καί ἐπιχείρησαν νά τόν ἀνοίξουν, γιά νά τόν δοῦν γιά τελευταῖα φορά. Ὅμως ὁ τάφος ἦταν ἄδειος! Τό σῶμα ἔλειπε! Εἶχε γίνει ἡ μετάστασή του! Ποῦ; Ποῦ ἀλλοῦ, παρά κοντά στόν ἀγαπημένο του Διδάσκαλο καί ἐπιστήθιο φίλο του, τόν Χριστό.

Καί μπαίνει τώρα τό ἐρώτημα: μήπως ἡ μετάσταση αὐτή ἔχει σχέση μέ τήν παρατήρηση τοῦ Ἰησοῦ στόν Πέτρο στά παράλια της λίμνης τῆς Τιβεριάδος σχετικά μέ τόν «ἠγαπημένο» μαθητή Του: «Ἐάν αὐτόν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σέ;»;

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης εἶχε τήν καλή τύχη νά τοῦ ἀποδοθοῦν καί ἀπό τήν Ἁγία Γραφή καί ἀπό τήν Ἐκκλησία τά τιμητικότερα κοσμητικά ἐπίθετα, γιά τίς «εἰδικές» ἰδιότητες: ὁ μαθητής ὁ «Παρθένος», ὁ «ἠγαπημένος», ὁ «φίλος ὁ ἐπιστήθιος», ὁ «ἀναπεσών ἐπί τό στῆθος τοῦ Διδασκάλου», ὁ μαθητής «ὅν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς», ὁ μαθητής «τῆς ἀγάπης», ὁ «στῦλος τῆς Ἐκκλησίας».

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἔγραψε πέντε βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης, τό τέταρτο Εὐαγγέλιο, τίς τρεῖς Καθολικές Ἐπιστολές καί τήν Ἀποκάλυψη.■

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

τοῦ κ. Ἐλευθερίου Χρυσοχόου, Γραμματέως τοῦ Γραφείου ἐκπροσωπήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στήν Ἀθήνα

➤ Τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη ἐπισκέφθηκε στό Φανάρι τήν 3η Ἰανουαρίου ὁ Ἐξοχ. κ. Bülent Arınç, Ὑπουργός Ἐπικρατείας καί Ἀντιπρόεδρος τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως. Τόσο στήν συνάντηση πού πραγματοποιήθηκε στήν Αἴθουσα τοῦ Θρόνου, στήν ὁποία, ἐκτός τοῦ Πατριάρχου καί τοῦ κ. Ἀντιπροέδρου, συμμετεῖχαν ἐκπρόσωποι τῶν Κοινοτήτων καί τῶν Ἱδρυμάτων τῆς ὁμογένειας, καθώς καί ἀρχιερεῖς καί κληρικοί τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, ὅσο καί στήν ἰδιαιτέρα συνάντηση τοῦ Παναγιωτάτου μέ τόν κ. Ἀντιπρόεδρο ἐξετάστηκαν, μέσα σέ κλίμα καλῆς θελήσεως καί κατανοήσεως, θέματα πού ἀπασχολοῦν τό Πατριαρχεῖο καί τήν ὁμογένεια.

➤ Μέ μεγαλοπρέπεια καί ἐκκλησιαστική τάξη καί μέ τή συμμετοχή ἑκατοντάδων πιστῶν ἑορτάσθηκε εἰς τά Πατριαρχεῖα ἡ μεγάλη ἑορτή τῶν Θεοφανείων. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἐχοροστάτησε εἰς τόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό κατά τόν Ἑσπερινό μετά τῆς Θείας Λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου τήν παραμονή, ἐνῶ ἀνήμερα προέστη τῆς Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Θείας Λειτουργίας τῆς Ἑορτῆς. Στό τέλος τῆς Δοξολογίας, ὡς προβλέπει τό τυπικό, ὁ Πατριάρχης ἐτέλεσε τόν Μέγα Ἁγιασμό. Μετά τό τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, μετά τῶν Σεβ. Ἀρχιερέων, ἐντός πανηγυρικοῦ κλίματος, τῶν κωδώνων κρουομένων χαρμοσύνως, καί τό πλῆθος τῶν προσκυνητῶν καί ἐπισκεπτῶν νά ἔχει κατακλύσει τούς δρόμους καί τά παράλια τοῦ Κερατείου, μετέβη ἐν πομπῇ εἰς τήν ἀποβάθρα τοῦ Φαναρίου, καί προέστη τῆς τελετῆς τῆς Καταδύσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ εἰς τήν θάλασσα. Τόν Σταυρό ἀνέσυρε ὁ Ἐντιμ. κ. Δημήτριος Κουζούνης, ἀπό τήν Θεσσαλονίκη, εἰς τόν ὁποῖον ὁ Πατριάρχης ἀπένειμε ἐπιστήθιο χρυσό σταυρό, καί ἀναμνηστικά εἰς τούς ὑπόλοιπους κολυμβητές.

➤ Κατά τήν συνεδρίαν τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς 11ης Ἰανουαρίου, προτάσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, καί ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἐξελέγη παμψηφεί Βοηδός Ἐπίσκοπος παρά τῷ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Αὐστραλίας κ. Στυλιανῷ, ὑπό τόν τίτλον τῆς πάλαι ποτέ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Μιλητουπόλεως, ὁ ἐν Μελβούρνῃ διακονῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰάκωβος Τσιγκούνης. Ἡ χειροτονία τοῦ Θεοφ. ἐψηφισμένου Ἐπισκόπου τελέσθηκε στόν Καθεδρικό Ναό τοῦ Σύδνεϋ τήν 20ή Φεβρουαρίου.

➤ Μέ τή συμμετοχή ἱκανοῦ ἀριθμοῦ πιστῶν καί τῶν ἐλλογίμων ἐκπροσώπων τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου, ἑωρτάσθηκε εἰς τά Πατριαρχεῖα ἡ παλαιόθεν καθιερωμένη ἑορτή τῶν Γραμμάτων, ἐπί τῇ ἱερᾷ μνήμῃ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, ἐχοροστάτησε κατά τόν Ἑσπερινό τῆς παραμονῆς καί κατά τήν Θεία Λειτουργία τῆς ἑορτῆς σέ συγχοροστασία μέ ἄλλους ἀρχιερεῖς. Τόν Θεῖο Λόγο ἐκήρυξε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σεβαστείας κ. Δημήτριος. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας, ὁ Πατριάρχης ἐτέλεσε τό εἰδισμένο Τρισάγιο ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν μακαρίων καί ἀειμνήστων Ἱδρυτῶν, Εὐεργετῶν, Ἐφόρων, Σχολαρχῶν, Καθηγητῶν, Διδασκάλων, Ἐπιμελητῶν καί μαθητῶν τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, εἰς τό τέλος τοῦ ὁποίου εὐλόγησε τά ὑπό μαθητῶν τῆς Σχολῆς προσφερθέντα κόλλυβα. Ἀκολούθησε ἡ ἐπίσημη δεξίωση εἰς τήν Αἴθουσα τοῦ Θρόνου τῶν Πατριαρχείων, κατά τήν ὁποίαν ὡμίλησαν ὁ Ἐντιμολ. κ. Στέφανος Μπαϊράμογλου, Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῆς Πατριαρ-

χικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, ὁ Ἐξοχ. κ. Ἀλέξιος Τσίπρας, Πρόεδρος τοῦ «ΣΥΡΙΖΑ» καί τοῦ Συνασπισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐξῆρε τήν οἰκουμενική ἀποστολή τῆς Μητρός Ἐκκλησίας καί τό ἐπιτελούμενο ἔργο, καί κατέκλεισεν ὁ Πατριάρχης.

➤ Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος εἰς τάς ἀρχάς Φεβρουαρίου μετέβη εἰς Γενεύην, ὅπου ἐγκαινίασε τό Μουσεῖο Χριστιανικῆς Τέχνης τοῦ ἐν Σαμπεζύ Ὀρθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τό ὁποῖο ἱδρύθηκε μέ τήν εὐγενή χορηγία τοῦ Ἐντιμολ. Καθηγητοῦ κ. Σπυρίδωνος Λάτση, Ἄρχοντος Ἀκτουαρίου τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας.

➤ Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος σέ τελετή πού πραγματοποιήθηκε στό Ζωγράφειο Λύκειο τῆς Κωνσταντινούπολης, τό βράδυ τῆς 17ης Φεβρουαρίου, ἐγκαινίασε τήν ἔκθεση τοῦ Doug Patterson, *«Ζωγραφίζοντας σέ Τόπους Ἱερούς - Ἅγιον Ὄρος - Ἁγία Αἰκατερίνη Σινᾶ»*, πού ἐπιμελήθηκε καί διοργάνωσε ἡ Ἁγιορειτική Ἑστία. Παρόντες στήν ἐκδήλωση ὁ νέος δήμαρχος Θεσσαλονίκης καί Πρόεδρος τῆς Ἁγιορειτικῆς Ἑστίας Ἐξοχ. κ. Ἰωάννης Μπουτάρης, ὁ Γενικός Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στήν Πόλη, Ἐξοχ. κ. Βασίλειος Μπορνόβας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σεβαστείας Δημήτριος, τά μέλη τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἁγιορειτικῆς Ἑστίας π. Καλλίνικος Ἰβηρίτης, π. Νικόδημος Ἁγιοπαυλίτης καί π. Νεῖλος Σιμωνοπετρίτης, καθώς καί πλῆθος ὁμογενῶν.

➤ Πραγματοποιήθηκε ἡ τακτική ἀνά ἑξάμηνο ἀνασυγκρότηση τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, θά ἀποτελεῖται ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν: Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Ἀθανασίου, Θυατείρων καί Μεγάλης Βρεταννίας κ. Γρηγορίου, Θεοδωρουπόλεως κ. Γερμανοῦ, Τρανουπόλεως κ. Γερμανοῦ, Καρπάθου καί Κάσου κ. Ἀμβροσίου, Ἴμβρου καί Τενέδου κ. Κυρίλλου, Περγάμου κ. Ἰωάννου, Πριγκηπονήσων κ. Ἰακώβου, Ἰκονίου κ. Θεολήπτου, Ἁγίου Φραγκίσκου κ. Γερασίμου, Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγενίου καί Κορέας κ. Ἀμβροσίου.

➤ Κατόπιν ἐπιθυμίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου καί ἀπόφαση τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης, Ἀκαδημαϊκός, Διευθυντής τοῦ ἐν Ἀθήναις Γραφείου Ἐκπροσωπήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐνήργησε τά τῆς ἐκταφῆς καί μεταφοράς, ἐξ Ἀθηνῶν εἰς ΚΠολη, τῶν ὀστῶν τοῦ μακαριστοῦ καί μαρτυρικοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ ΣΤ΄. Ὁ μαρτυρικός Πατριάρχης ἐξελέγη τήν 17η Δεκεμβρίου 1924 καί, 43 ἡμέρες μόλις μετά τήν ἐνθρόνισή του, τήν 30ή Ἰανουαρίου 1925, μέ ἀπόφαση τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν, θεωρηθείς ἀνταλλάξιμος, ἀπομακρύνθηκε ἀπό τήν ἕδρα του. Μετά τήν ἀποτυχία τῶν προσπαθειῶν νά δικαιωθεῖ καί νά ἐπιστρέψει εἰς τόν Θρόνο καί τό ποίμνιο του, ὑπέβαλε τήν παραίτησή του τόν Μάϊο τοῦ 1925. Κατέφυγε ἀρχικά στή Θεσσαλονίκη καί στή συνέχεια στή Χαλκίδα καί τέλος στή Νέα Ἰωνία Ἀττικῆς, ὅπου καί ἀπέθανε τόν Νοέμβριο τοῦ 1930, ταφείς εἰς τό Α΄ Κοιμητήριο τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ ἐκταφή τῶν ὀστῶν του πραγματοποιήθηκε ἀπό

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Ν. ΜΑΓΓΙΝΑ

τόν Μητροπολίτη Περγάμου τήν 21η Ἰανουαρίου 2011 καί μετά τήν τήρηση τῶν προβλεπομένων, τά ὀστά ἀνεχώρησαν ἐξ Ἑλλάδος τήν 1η Μαρτίου, ἀποδιδόμεναι εἰς αὐτά, ὑπό τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, οἱ προσήκουσες τιμές εἰς τόν ἀερολιμένα τῶν Ἀθηνῶν. Τά ὀστά εἰς τόν ἀερολιμένα τῆς ΚΠόλεως ὑποδέχθηκε Πατριαρχική ἀντιπροσωπεία ἀποτελουμένη ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Γέροντα Δέρκων κ. Κωνσταντῖνο καί τόν Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτη κ. Ἐλπιδοφόρο, Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου. Τά ὀστά μεταφέρθηκαν ἀπό τήν Πατριαρχική Ἀντιπροσωπεία καί τόν Μητροπολίτη Περγάμου εἰς τά Πατριαρχεῖα, ὅπου τά ἀνέμενε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, Ἀρχιερεῖς, ἡ Πατριαρχική Αὐλή, οἱ ὑπάλληλοι τῶν Πατριαρχείων, ὁμογενεῖς καί πιστοί, καί τοποθετήθηκαν εἰς τόν πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό. Τελέσθηκε τρισάγιο ὑπό τοῦ Παναγιωτάτου, ὁ ὁποῖος ὁμίλησε μέ ἐμφανή τή συγκίνηση γιά τήν ἐπιστροφή τῶν ὀστῶν τοῦ μαρτυρικοῦ Πατριάρχου. Τήν 6η Μαρτίου, Κυριακή τῆς Τυρινῆς, κατόπιν Συνοδικῆς ἀποφάσεως, πραγματοποιήθηκε εἰς τόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό ἐπιμνημόσυνη Πατριαρχική καί Συνοδική Θεία Λειτουργία ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἐπαναπατρισθέντος ἀοιδίμου Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ ΣΤ΄, κατά τήν ὁποία, μετά τό τρισάγιο, ὁμίλησε βαθύτατα συγκινημένος ὁ Πατριάρχης, περιγράφοντας μέ γλαφυρότητα τήν λαμπρά προσωπικότητα καί τή μαρτυρική πορεία τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου, συνάμα δέ τό ὀφειλόμενο χρέος τῆς Μητρός Ἐκκλησίας πρός αὐτόν. Στή συνέχεια ὅλοι μετέβησαν εἰς τήν Ἱερά Μονή Βαλουκλί, ὅπου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, τελέσας τρισάγιον, ἐτοποθέτησε τά ὀστά σέ νεότευκτο τάφο, ὥστε νά ἀναπαύονται ἐκεῖ πλησίον τῶν μακαριστῶν προκατόχων καί διαδόχων του ἕως τῆς κοινῆς Ἀναστάσεως.

➤ Κατά τήν συνεδρία τῆς 3ης Μαρτίου ἐ.ἔ. ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος, προτάσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐξελέξατο παμψηφεί τόν μέν Μέγα Πρωτοσύγκελλο κ. Στέφανον Μητροπολίτη Καλλιουπόλεως καί Μαδύτου, τόν δέ Ἀρχιγραμματέα αὐτῆς κ. Ἐλπιδοφόρο Μητροπολίτη Προύσης. Τό Μικρό καί τό Μέγα Μήνυμα ἀμφοτέρων ἐγένοντο αὐθημερόν, καί οἱ προαχθέντες ἐδέχθησαν τά συγχαρητήρια τοῦ Πατριάρχου, τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων, τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς καί τῶν πιστῶν. Οἱ χειροτονίες τελέσθηκαν ὑπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου εἰς τόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό, τοῦ μέν Θεοφ. ἐψηφισμένου Καλλιουπόλεως καί Μαδύτου τήν Κυριακή τῆς Ὀρθοδοξίας, 13η Απριλίου, τοῦ δέ Θεοφ. ἐψηφισμένου Προύσης τήν Β΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, 20ή Ἀπριλίου, μέ τή συμμετοχή πολλῶν Ἀρχιερέων καί κληρικῶν, πλήθους ἐπισήμων, πιστῶν, συγγενῶν καί φίλων τῶν νεοχειροτονουμένων ἀπό ὅλο τόν κόσμο.

➤ Μετά τήν εἰς ἀρχιερέα ἀνύψωση τοῦ Ἀρχιγραμματέως αὐτῆς, ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος προήγαγε εἰς διαδοχή του τόν μέχρι τοῦδε Ὑπογραμματεύοντα Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτην κ. Βαρθολομαῖον Σαμαρᾶν καί ὠνόμασε Ὑπογραμματέα αὐτῆς τόν Κωδικογράφο Πανοσιολ. Διάκονον κ. Ἰωακείμ, νέο δέ Κωδικογράφο τόν Πανοσιολ. Διάκονον κ. Παΐσιο. Κατά την Γ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἀπένειμε, ὡς προβλέπεται, τό ὀφφίκιο τοῦ Ἀρχιμανδρίτου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς τόν νέο Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Βαρθολομαῖο Σαμαρᾶ.

➤ Ἐπίσκεψη εἰς τήν Γαλλία πραγματοποίησε, ἀπό 11 ἕως 14 Ἀπριλίου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος. Κατά τήν ἐκεῖ παραμονή του, καί σύμφωνα μέ τό πρόγραμμα, πού κατήρτισαν οἱ Γαλλικές ἀρχές, ὁ Παναγιώτατος συναντήθηκε καί συνωμίλησε στό Προεδρικό Μέγαρο τῶν Ἠλυσίων μετά τοῦ Ἐξοχ. Προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας κ. Νικολά Σαρκοζί, καί εἶχε ἰδιαίτερες συναντήσεις μετά τοῦ Προέδρου τῆς Γερουσίας, τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐπικρατείας, Ἐξωτερικῶν καί Εὐρωπαϊκῶν Ὑποδέσεων καί τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν, ἁρμοδίου καί διά τά Θρησκεύματα. Συναντήθηκε μετά τῶν Ὀρθοδόξων Ἱεραρχῶν-μελῶν τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως Γαλλίας καί ἐχοροστάτησε εἰς Δοξολογίαν εἰς τόν Καθεδρικό Ναό τοῦ Ἁγίου Στεφάνου Παρισίων. Παρέστη καί ὁμίλησε κατά τήν παρουσίαση τῆς γαλλικῆς μεταφράσεως τοῦ βιβλίου Αὐτοῦ «A la rencontre du Mystère· Comprendre le Christianisme Orthodoxe aujourd'hui». Ἐπισκέφθηκε τήν ἕδρα τῆς UNESCO, τό Ἰνστιτοῦτο Ὀρθοδόξου Θεολογίας «Ἅγιος Σέργιος», τήν Προτεσταντικήν Θεολογικήν Σχολήν Παρισίων καί τήν Γαλλικήν Βιβλικήν Ἑταιρείαν, ἐνῶ παρεκάθησεν εἰς δεῖπνο τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Διεθνῶν Σχέσεων (IFRI), κατά τήν διάρκειαν τοῦ ὁποίου καί μετά τήν εἰσαγωγικήν ὁμιλίαν του πρός προσωπικότητες τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ, πολιτικοῦ καί διπλωματικοῦ κόσμου, ἀπάντησε σέ ἐρωτήσεις, πού τέθηκαν.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΕΣ

Τήν Κυριακή 2 Ἰανουαρίου ὁ Σεβασμιώτατος ἐχοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ στό Καθολικό τῆς Ἱ. Μονῆς Παναγίας Ὑψενῆς καὶ ἐτέλεσε τή μοναχική κουρά σέ μεγαλόσχημο τῆς δοκίμου Αἰκατερίνης Μάτσου, στήν ὁποία ἐδόθη τό ὄνομα Ἀνυσία.

Ἐπίσης τήν Παρασκευή 11 Φεβρουαρίου ἐχοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ στό Καθολικό τῆς ὡς ἄνω Ἱ. Μονῆς καὶ ἐτέλεσε τή μοναχική κουρά σέ μεγαλόσχημο τῆς ρασοφόρου Μοναχῆς Θέκλας.

ΕΥΑΡΕΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Τήν Κυριακὴ 2 Ἰανουαρίου ὁ Σεβασμιώτατος πρό τῆς ἀπολύσεως τῆς Θείας Λειτουργίας στόν Ἱ. Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Νεοχωρίου ἐξέφρασε τόν ἔπαινο καί τήν εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας στόν ἐπί σειρά ἐτῶν ἀριστερό ἱεροψάλτη τοῦ Ἱ. Ναοῦ κ. Νικόλαο Μανέττα καί προέβη στή χειροθεσία του στό ὀφφίκιο τοῦ Λαμπαδαρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως.

Τήν Κυριακή 16 Ἰανουαρίου ἐλειτούργησε στόν Ἱ. Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Κοσκινοῦ καὶ ἐτίμησε μέ τήν ἐπίδοση τιμητικῆς «πλακέτας» τόν ἐπί δεκαετίας ἱεροψάλτη τοῦ Ἱ. Ναοῦ κ. Νικόλαο Σκουμιό.

Κατὰ τὴν ἡμέρα τῶν ὀνομαστηρίων του, 18 Ἰανουαρίου, πρό τῆς ἀπολύσεως τῆς Θείας Λειτουργίας στόν Μητροπολιτικό Ἱ. Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου εὐχαρίστησε τούς ἀποχωρήσαντες λόγῳ ἡλικίας Ἱεροψάλτες τοῦ Ἱ. Ναοῦ κ.κ. Δημήτριο Παπαϊγνατίου καί Γεώργιο Κουμέντο γιά τήν ἐπί δεκαετίες διακονία τους στά ἀναλόγια τοῦ ὡς ἄνω Ἱ. Ναοῦ καί τούς ἐπέδωσε τιμητική «πλακέτα».

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΜΝΗΜΗΣ ΑΓΙΩΝ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ

Οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες Κλήμης καί Ἀγαθάγγελος συγκαταλέγονται στό Ἁγιολόγιο τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας καί ἀπό ἐφέτος, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας, εἶναι οἱ προστάτες Ἅγιοι τοῦ Συλλόγου Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καί Περιχώρων. Ἡ μνήμη τους ἑορτάστηκε πανηγυρικά στόν Ἱ. Ναό Ἁγίου Παντελεήμονος τῆς πόλεως, ὅπου φυλάσσεται τμῆμα ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος, μέ τήν συμμετοχή τῶν μελῶν τοῦ ὡς ἄνω Συλλόγου, τό Σάββατο 22 Ἰανουαρίου, χοροστατοῦντος κατά τόν Ὄρθρο καί τήν Θεία Λειτουργία τοῦ Σεβασμιωτάτου, ὁ ὁποῖος στήν ὁμιλία του συνεχάρη τούς Ἱεροψάλτες καί τούς εὐχαρίστησε γιά τήν ἀνεκτίμητη προσφορά τους στήν Ἐκκλησία.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Τό Σάββατο 19 Μαρτίου τελέστηκε τό ἑξαμηνιαῖον μνημόσυνο τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου πρ. Ρόδου κυροῦ Ἀποστόλου στόν κοιμητηριακό Ἱ. Ναό τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν τῆς πόλεως ἱερουργοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μιλήτου κ. Ἀποστόλου.

Τήν Κυριακή 20 Μαρτίου τό μνημόσυνο τελέστηκε στόν ἐνοριακό Ἱ. Ναό Ταξιαρχῶν Ἀρχαγγέλου, γεννέτειρας τοῦ

ἀοιδίμου Μητροπολίτου, ἱερουργοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου ἁγίου Μιλήτου καί συλλειτουργούντων τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας καί τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Μπουρούντι καί Ρουάντας κ.κ. Σάββα. Τόν ἐπιμνημόσυνο λόγο ἐκφώνησε ὁ Θεολόγος κ. Νικόλαος Διμέλλης.

Κατά τήν ἀπόλυση τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Σεβασμιώτατος εὐχαρίστησε τούς Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, τούς ἐκπροσώπους τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν καί τόν λαό γιά τήν παρουσία τους καί τίς ἐκφράσεις τιμῆς πρός τό πρόσωπον τοῦ σεπτοῦ Προκατόχου του.

ΕΚΔΗΜΙΑΙ ΙΕΡΕΩΝ

Τήν Τρίτη 28 Δεκεμβρίου, στήν Ἀθήνα ὅπου νοσηλευόταν, ἐξεδήμησε πρός Κύριον ὁ Ἀρχιμανδρίτης Βενέδικτος Νικήτας. Ὁ μακαριστός γεννήθηκε στήν Ὄλυμπο τῆς Καρπάθου τήν 15η Αὐγούστου 1931. Σπούδασε στήν ἱ. Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης. Χειροτονήθηκε Διάκονος τήν 30η Σεπτεμβρίου 1956, στόν Ἱ. Ναό Ἁγίας Τριάδος τῆς Σχολῆς, καί Πρεσβύτερος τήν 21η Ὀκτωβρίου, στόν Ἱ. Ναό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Κουρτουλούς, ἀπό τόν Μητροπολίτη Χαλδίας κυρό Κύριλλο. Ὑπηρέτησε ὡς Ἐφημέριος καί Πρωτοσύγκελλος στήν Ἱερά Μητρόπολη Αὐστρίας (Τεργέστη 1957-1961, Βιέννη 1966-1973, Βενετία 1961-1966 καί 1973-1990) καὶ στήν Ἱερά Μητρόπολη Ρόδου ὡς Ἐφημέριος τοῦ Ἐνοριακοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Σκέπης (1990-2010). Ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία, τῆς ὁποίας προέστη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Προικονήσου κ. Ἰωσήφ, ἐψάλη τήν ἑπομένη στόν Ἱ. Ἐνοριακό Ναό Ἁγίου Νείλου Πειραιῶς καί ἐτάφη στόν Κοιμητήριο Κορυδαλλοῦ. Τό Τεσσαρακονθήμερο μνημόσυνό του τελέστηκε, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου, τήν Κυριακή 6 Φεβρουαρίου στόν ἱ. Ναό Ἁγίας Σκέπης. Τόν ἐπιμνημόσυνο λόγο ἐκφώνησε ὁ Δικηγόρος κ. Ἰωάννης Μηνατζής.

Τό Τρίτη 23 Μαρτίου ἐξεδήμησε πρός Κύριον ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Νικόλαος Ποντικίνας. Ὁ μακαριστός γεννήθηκε στό Ἀσκληπιό τῆς Ρόδου τήν 21η Σεπτεμβρίου 1931 καί χειροτονήθηκε Διάκονος τήν 20η Ἰουνίου 1976 στόν Μητροπολιτικό Ἱ. Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, καί Πρεσβύτερος τήν 6η Δεκεμβρίου 1976, στόν Ἱ. Ναό Ἁγίου Νικολάου τῆς πόλεως, ἀπό τόν Μητροπολίτη Ρόδου κυρό Σπυρίδωνα. Ὡς Δημοδιδάσκαλος δίδαξε σέ διάφορα σχολεῖα τῆς Ρόδου. Ὑπηρέτησε ἀπό τῆς χειροτονίας του ὡς Ἐφημέριος στήν Ἐνορία Ἀναλήψεως τῆς πόλεως. Μέ ἐνέργειές του οἰκοδομήθηκε ὁ νέος ἐνοριακός Ἱ. Ναός Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου. Συνταξιοδοτήθηκε τό 2010. Ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐψάλη τήν ἑπομένη στόν Ἱ. Ναό Ἀναλήψεως καί ἐτάφη στή γενέτειρά του.

Τό Σάββατο 9 Ἀπριλίου ἐξεδήμησε πρός Κύριον ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Χατζημανώλης Βασίλειος. Ὁ μακαριστός γεννήθηκε στό Ἀσκληπιό τήν 17η Μαρτίου 1920 καί χειροτονήθηκε Διάκονος καί Πρεσβύτερος τό ἔτος 1948, ἀπό τόν Μητροπολίτη Ρόδου κυρό Τιμόθεο. Ὑπηρέτησε ὡς Ἐφημέριος στίς Ἐνορίες Ἁγίου Δημητρίου παλαιοῦ Κοιμητηρίου καί Ἁγίου Φανουρίου παλαιᾶς πόλεως (1961-2001). Συνταξιοδοτήθηκε τό 2001. Ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐψάλη τήν Δευτέρα 11 Ἀπριλίου στόν Ἱ. Ναό Ἁγίου Φανουρίου καί ἐτάφη στό Δημοτικό Κοιμητήριο τῶν Ταξιαρχῶν.

Τήν Τετάρτη 20 Ἀπριλίου (Μ. Τετάρτη) ἐξεδήμησε πρός Κύριον ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Σπυρίδων Παπαοικονόμου. Ὁ μακαριστός γεννήθηκε στήν Κρεμαστή τήν 2η Ἰουλίου 1921, χειροτονήθηκε Διάκονος τήν 29η Φεβρουαρίου 1948 καί Πρεσβύτερος τήν 17η Μαρτίου 1948 στόν Ἱ. Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς ἀπό τόν Μητροπολίτη Ρόδου κυρό Τιμόθεο. Ἀπό τῆς χειροτονίας του ὑπηρέτησε ὡς Ἐφημέριος στήν γεννέτειρά του. Μέ ἐνέργειές του οἰκοδομήθηκε ὁ περικαλλής νέος ἐνοριακός Ναός τῆς Παναγίας Καθολικῆς. Συνταξιοδοτήθηκε τό 2001. Ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐψάλη τήν ἑπομένη καί ἐτάφη στό Κοιμητήριο τῆς γεννέτειράς του.

Εὐχόμαστε ὁ Θεός νά ἀναπαύσει τίς ψυχές τους μετά τῶν Δικαίων.

ΚΑΡΑ ΑΓΙΟΥ ΡΑΦΑΗΛ

Τήν Παρασκευή 1 Ἀπριλίου μεταφέρθηκε στή Ρόδο ἡ τιμία Κάρα τοῦ Ἁγίου Ὁσιομάρτυρος Ραφαήλ ἀπό τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβο. Ἀπό τῆς Παρασκευῆς μέχρι τό πρωΐ τῆς Δευτέρας 4 Ἀπριλίου παρέμεινε στόν Καθεδρικό ἱ. Ναό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου καί τίς ἑπόμενες ἡμέρες μέχρι τό Σάββατο 9 Ἀπριλίου μεταφέρθηκε γιά προσκύνημα σέ ἄλλες Ἐνορίες τῆς πόλεως καί στά χωριά τοῦ νησιοῦ. Ἡ προσέλευση τῶν πιστῶν ὑπῆρξε μεγάλη.

Τήν Κυριακή 3 Ἀπριλίου στόν Καθεδρικό ἱ. Ναό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἑορτάστηκε ἡ Σύναξις τῶν ἐν Ῥόδῳ Ἁγίων. Τῆς Θείας Λειτουργίας προέστη ὁ Σεβασμιώτατος ἅγιος Μυτιλήνης συλλειτουργούντων τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Πάφου κ. Γεωργίου καί τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Μπουρούντι καί Ρουάντας κ. Σάββα. Μετά τήν ἀπόλυση τῆς Θείας Λειτουργίας τελέστηκε τό καθιερωμένο μνημόσυνο τῶν ἀοιδίμων Μητροπολιτῶν Ρόδου, τῶν εὐεργετῶν τῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος Ρόδου, καί τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Κυπριακοῦ ἀγῶνος, κατά τό ὁποῖο μίλησε ὁ Πανιερώτατος ἅγιος Πάφου.

ΕΝΩΣΙΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ

ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΑ ΝΕΑ

Η Ἕνωση Ἱεροψαλτῶν μέ ἀπόλυτη πίστη καί ἀφοσίωση στήν ἱερά μας παράδοση συνεχίζει τίς πολύπλευρες δραστηριότητές της μέ περισσότερη διάθεση καί προσφορά στά ἐκκλησιαστικά δρώμενα τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας. Τό Δ.Σ. τοῦ Συλλόγου εὐχαριστεῖ τά μέλη, τούς ἀγαπητούς Ἱεροψάλτες γιά τήν συνεργασία καί ἀνταπόκριση σέ ὅλους τούς τομεῖς καί δραστηριότητές του. Ἐπ᾽ εὐκαιρίᾳ προτρέπουμε καί τούς συναδέλφους, πού δέν εἶναι δραστηριοποιημένοι στό Σύλλογο, νά ἑνωθοῦν μέ τά ὑπόλοιπα ἐνεργά μέλη, οὕτως ὥστε ἡ παρουσία τῶν Ἱεροψαλτῶν νά ἔχει μεγαλύτερη ὀντότητα, παρουσία, ἀλλά καί δυναμικότητα στά Ἱεροψαλτικά δρώμενα.

Δραστηριότητες τοῦ Συλλόγου

Πολύπλευρη καί πλούσια ἡ δραστηριότητα τῶν Ἱεροψαλτῶν στό πρῶτο τετράμηνο τοῦ 2011. Ἀξιοσημείωτα χαρακτηρίζονται ὁ ἑορτασμός γιά 1η φορά τῶν προστατῶν Ἁγίων τοῦ Συλλόγου Κλήμεντος καί Ἀγαθαγγέλου, στόν Ἱερό Ναό Ἁγίου Παντελεήμονος, ὅπου φυλάσσονται ἅγια λείψανά των, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ.κ. Κυρίλλου. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας τελέσθηκε ἀρτοκλασία ὑπέρ τοῦ Δ.Σ. καί τῶν μελῶν Ἱεροψαλτῶν καί ἐν συνέχειᾳ τό ἐτήσιο μνημόσυνο τῶν κεκοιμημένων Ἱεροψαλτῶν.

Συμμετοχές τῆς χορωδίας

Πολλές ἦταν καί οἱ συμμετοχές τῆς Βυζαντινῆς χορωδίας τοῦ Συλλόγου μας λαμπρύνοντας τίς ἱερές ἀκολουθίες ὅπως, ἡ κοπή βασιλόπιτας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως στό Ἐπισκοπεῖο (31-12-10) καί τά ὀνομαστήρια τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας κ.κ. Κυρίλλου κατά τόν Ἀρχιερατικό Ἑσπερινό ἀλλά καί τήν Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία στόν Μητροπολιτικό Ναό Εἰσοδείων τῆς Θεοτόκου (17-18/01/11). Ἀκολούθησε γιά 2η χρονιά ἡ κοπή τῆς βασιλόπιτας τῆς Ἑνώσεως Ἱεροψαλτῶν στήν αἴθουσα τῆς ΑΣΤΕΡ, παρουσίᾳ τοῦ ποιμενάρχου μας κ.κ. Κυρίλλου, Ἱερέων, Ἐπισήμων καί πλήθους κόσμου μέ ἀπόλυτη ἐπιτυχία. Στήν ἐκδήλωση ἔγινε καί ἡ παρουσίαση τοῦ βιβλίου τοῦ Θεολόγου κ. Χαρ. Μελεούνη μέ τίτλο «Ἀπ᾽ τό ψαλτήρι καί ... καί τήν ψυχή μου...» (22/01/11). Κατά τή διάρκεια τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἡ χορωδία μας μέ χοράρχη τόν Πρωτοψάλτη κ. Μαν. Θεουλάκη συμμετεῖχε σέ ὅλους τούς κατανυκτικούς Ἑσπερινούς στόν Μητροπολιτικό Ναό. Ἐπίσης ἔλαβε μέρος καί στόν πανηγυρικό Ἀρχιερατικό Ἑσπερινό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου (24/03/11).

Ἐκδήλωση γιά τή Μεγάλη Ἑβδομάδα

Στίς 13 Ἀπριλίου καί ὥρα 07:30 μ.μ. στόν Ἱερό Καθεδρικό Ναό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου πραγματοποιήθηκε ἐκδήλωση μέ ὕμνους τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος ἀπό τήν Βυζαντινή χορωδία τοῦ Συλλόγου μας καθώς καί ἡ παρουσίαση τοῦ 2ου ψηφιακοῦ μας δίσκου, ’’ Τά πάθη τά σεπτά ’’. Ἡ παραγωγή τοῦ ψηφιακοῦ δίσκου ἔγινε μέ τήν εὐγενή χορηγία τῆς Νομαρχίας Δωδεκανήσου καί μέ τό προσωπικό ἐνδιαφέρον τοῦ κ.Ἰωάννη Μαχαιρίδη, τόν ὁποῖο καί πάλι εὐχαριστοῦμε.

www.ieropsaltesrodou.gr

Στήν ἱστοσελίδα μας ἐκτός ἀπό τά νέα καί τίς δραστηριότητές μας μέ πλούσιο ὑλικό θά βρεῖτε καί τό ἀναλυτικό ἡμερολόγιο ἐκδηλώσεων τοῦ ἐξαμήνου, ἀλλά καί νέα κείμενα Βυζ. Μουσικῆς.

Ὡράριο λειτουργίας γραφείου

Ὑπενθυμίζουμε ὅτι τό γραφεῖο τῆς Ἑνώσεως Ἱεροψαλτῶν στήν Νέα Ἀγορά (Α΄ ὄροφος, ἀρ. 6) λειτουργεῖ κάθε Τρίτη καί Πέμπτη 6 - 8 μ.μ.. (τηλ. 6932220378 καί 6972235951)

Ἀπολυτίκιον Ἁγ. Κλήμεντος καί Ἀγαθαγγέλου

Ἦχος α΄. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Ζυνωρίδα τήν θείαν τῶν Μαρτύρων τιμήσωμεν Κλήμεντα σοφόν Ἱεράρχην καί κλεινόν Ἀγαθάγγελον μακρᾷ γάρ τῶν βασάνων δοκιμῇ ἐνήθλησαν ἀνδρείως ἐπί γῆς καί δεξάμενοι τό στέφος παρά Θεοῦ προΐστανται τῶν βούντων· Δόξα τῷ ἐνισχύσαντι ὑμᾶς, δόξα τῷ στεφανώσαντι, δόξα τῷ χορηγοῦντι δι΄ ὑμῶν ἡμῖν χάριν σωτήριον.

ΑΝΑΜΝΗΣΗ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ

Στό ἑορτολόγιο τῆς Ἐκκλησίας μας πολλές φορές ἀκοῦμε καί γιά τή μνήμη ἐγκαινίων ναῶν καί εὔλογα διερωτᾶται κανείς: τί χρειάζεται ἡ μνήμη τῶν ἐγκαινίων τῶν ναῶν, ἀφοῦ ὁ ἐγκαινιασμός τους ἔγινε;

Χαρακτηριστικά βρίσκουμε τήν ἀνάμνηση ἐγκαινίων εἰκοσιπέντε τουλάχιστον ναῶν τῆς Κων/πολης (π. χ. 25 Ἀπριλίου, 1 καί 5 Μαΐου, 9,18,26 καί 31 Ἰουλίου, 2 καί 11 Αὐγούστου, 6 Σεπτεμβρίου, 7,16,18, καί 29 Δεκεμβρίου). Ἐκτός ἀπό ἐγκαίνια ναῶν ἔχουμε καί ἐγκαίνια Μονῆς, στίς 13 Ἰανουαρίου. Ἐπίσης ἔχουμε καί ἐγκαίνια πόλεως, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, στίς 11 Μαΐου. Ὁ Μέγας Κων/νος στίς 11 Μαΐου τοῦ 330 μ. Χ. ὀργάνωσε πανηγυρικά τά ἐγκαίνια τῆς νεοϊδρυθείσης πόλεώς του. Στά ἐγκαίνια τῆς Κων/πόλεως γράφει τό Συναξάρι: «Τῇ ΙΑ΄ τοῦ αὐτοῦ μηνός τήν ἀνάμνησιν πνευματικῶς ἐπιτελοῦμεν τοῦ Γενεθλίου, ἤτοι τῶν Ἐγκαινίων ταύτης, τῆς Θεοφυλάκτου καί βασιλίδος τῶν πόλεων, τῆς κατ' ἐξαίρετον ἀνακειμένης τῇ Δεσποίνῃ ἡμῶν καί ἁγίᾳ Θεοτόκῳ καί ὑπ'αὐτῆς διά παντός σωζωμένης». Σέ πολλά σημεῖα τῆς ἀκολουθίας ὁ ποιητής παρακαλεῖ τήν Παναγία νά προστατεύει τήν Πόλη.

Ἡ πιό σπουδαία ἀνάμνηση ἐγκαινίων εἶναι στίς 13 Σεπτεμβρίου, ὅπου ἀναφέρει τό Συναξάρι: «Τῇ ΙΓ΄ τοῦ αὐτοῦ μηνός μνήμη τῶν Ἐγκαινίων τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ καί Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως». Τά ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως στά Ἱεροσόλυμα, πού κτίσθηκε ἀπό τόν Μέγα Κων/νο καί τήν ἁγία Ἑλένη ἐπέδρασε στήν ἀνάπτυξη τῆς τελετῆς τῶν ἐγκαινίων. Ἡ τελετή τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως χρησιμοποιεῖται ἐν πολλοῖς καί σήμερα στά ἐγκαίνια κάθε ναοῦ. Ἐπειδή τήν 13 τοῦ Σεπτεμβρίου γιορτάζονται καί τά προεόρτια τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου καί ζωοποιοῦ Σταυροῦ στήν τελετή τῶν ἐγκαινίων ψάλλονται καί τροπάρια γιά τόν Σταυρό (Κανόνας: τό 3 τροπάριο τῆς α΄ ᾠδῆς, τό 2 τροπάριο τῆς γ΄ ᾠδῆς, τό 2 τροπάριο τῆς στ΄ ᾠδῆς, τό 2 τροπάριο τῆς η΄ ᾠδῆς / Στιχηρά τῶν Αἴνων: τό 3 τροπάριο).

Ἐπί Βυζαντίου ἡ ἀνάμνηση τῶν ἐγκαινίων ἦταν ἐξίσου πανηγυρική ὅπως καί τά ἐγκαίνια, ὅπως φαίνεται ἀπό μαρτυρίες ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων (Ἰω. Φουντούλης, ΘΗΕ, στήλη 323). Τόση ἀξία εἶχε ἡ ἀνάμνηση τῶν ἐγκαινίων, πού γεγονότα ἤ μνῆμες ἁγίων τῶν ὁποίων δέν ἦταν δυνατόν νά καθορισθεῖ ἐπακριβῶς ἡ ἡμέρα τῆς μνήμης, ἐπεκράτησε νά ἑορτάζονται κατά τήν ἡμέρα τῶν ἐγκαινίων περιφανῶν ναῶν, πού τιμοῦσαν αὐτά τά γεγονότα ἤ αὐτούς τούς ἁγίους. Ἑορτές πού θεσπίσθηκαν μ' αὐτόν τόν τρόπο ἔχουμε τίς ἑξῆς: τῆς ἀποτομῆς τοῦ Προδρόμου (29 Αὐγούστου), τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος (6 Αὐγούστου) καί τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (21 Νοεμβρίου) (Ὅ. π. στήλη 324).

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΚΑΙ ΙΕΡΑ ΛΕΙΨΑΝΑ

Πολλοί διερωτῶνται, γιατί τοποθετοῦνται ἱερά λείψανα στήν Ἁγία Τράπεζα τοῦ ἐγκαινιαζομένου ναοῦ, ἀφοῦ γνωρίζουμε πώς ὁ ἁγιασμός τοῦ ναοῦ συντελεῖται μέ τήν ἐπιφοίτηση, δύναμη καί ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος;

Αὐτή ἡ πρακτική ἔχει τήν ἀρχή της στήν ἀρχαία Ἐκκλησία, ὅπου οἱ χριστιανοί μή ἔχοντας ναούς συνήθιζαν νά τελοῦν τή θεία Λειτουργία στούς τάφους τῶν μαρτύρων κατά τή μνήμη τοῦ μαρτυρίου των. Ἀργότερα οἱ τάφοι ἔγιναν μικροί κοιμητηριακοί ναοί, τά 'Μαρτύρια'. Ὅταν μεταγενέστερα χτίσθηκαν μεγάλοι ἐνοριακοί ναοί, ἡ Ἐκκλησία μετέφερε τά ἱερά λείψανα τῶν μαρτύρων στούς κεντρικούς ναούς γιά τιμή καί προσκύνηση. Μέ τήν προσκύνηση οἱ χριστιανοί ζητοῦσαν τίς μεσιτεῖες τῶν μαρτύρων πρός τόν Κύριο γιά προστασία καί πνευματική ἐνίσχυση.

Ἐπίσης μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἡ πρώτη Ἐκκλησία μετά τόν Θεό στηρίχθηκε στή θυσία τῶν μαρτύρων. Τά ἑκατομμύρια τῶν μαρτύρων πότισαν μέ τό αἷμα τους τό δέντρο τῆς Ἐκκλησίας. Ἕναν χριστιανό σκότωναν οἱ εἰδωλολάτρες καί πολλαπλάσιοι γίνονταν χριστιανοί λόγω τοῦ ἡρωισμοῦ τοῦ μάρτυρα καί τῶν θείων σημείων, πού συνέβαιναν. Πολλά λείψανα μαρτύρων εἶχαν ἔκδηλη τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί θαυματουργοῦσαν ἤ μυρόβλιζαν. Οἱ μάρτυρες φανέρωναν ὅτι ὁ Θεός εἶναι κοντά στήν Ἐκκλησία Του.

Οἱ μάρτυρες μέ τή θυσία τους φανερώνουν ὅτι γι' αὐτούς ὁ Χριστός ἦταν τό πᾶν, τόν ἀγαποῦσαν πάνω ἀπό τή ζωή τους. Μέ τή θυσία τους ἑνώθηκαν μαζί Του καί εἰσῆλθαν στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ, πού κατοικεῖ στά ἱερά τους λείψανα καθιστᾶ τό θυσιαστήριο ἱερό. Βεβαίως στή θεότητα τοῦ Χριστοῦ στηρίζεται ἡ Ἐκκλησία. Ὁ Χριστός εἶναι «ὁ λίθος ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες» (Ματθ. 21,42) καί σ' Αὐτόν στηρίζεται ἡ Ἐκκλησία.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΤΩΝ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ ΤΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΥΧΕΣ

Συνήθως στήν ἀκολουθία τῶν ἐγκαινίων συνάπτεται καί ἡ ἀκολουθία «ἐπί καθιερώσει Ἀντιμηνσίων». Τά Ἀντιμήνσια αὐτά, ἀφοῦ καθιερωθοῦν, ἀφήνονται ἐπάνω τῆς Ἁγίας Τραπέζης καί τελοῦνται ἐπάνω τους ἐπί μία ἑβδομάδα θεῖες Λειτουργίες. Τά Ἀντιμήνσια χρησιμοποιοῦνται γιά τέλεση θείας Λειτουργίας σέ μή ἐγκαινιασμένους ναούς ἤ σέ φορητές ἁγίες Τράπεζες σέ καιρό πολέμου. Ἐπειδή τά Ἀντιμήνσια θεσπίσθηκαν γιά νά ἀναπληρώνουν τήν ἁγία Τράπεζα (ἀντί+Mensa=Τράπεζα), κανονικά πρέπει νά ἐνσωματώνονται σέ εἰδική θήκη τους ἱερά Λείψανα.

Ὑπάρχει καί εἰδική τελετή «εἰς ἐγκαίνια Δίσκου καί Ποτηρίου καινῶν καί ἀδίκτων». Τό νέο Δισκοπότηρο χρίεται μέ ἅγιο Μύρο. Ὑπάρχει τελετή πού γίνεται «ἐπί σαλευθείσης Ἁγίας Τραπέζης». Ἄλλη τελετή γίνεται στό Πατριαρχεῖο Κων/λεως «ἐν τῇ ἐκπλύσει τῆς Ἁγίας Τραπέζης τῇ Ἁγίᾳ καί Μεγάλῃ Πέμπτῃ». Ἡ προηγουμένη τελετή γίνεται κι ὅταν τά ἄμφια τῆς Ἁγίας Τραπέζης ἐφθάρησαν.

Στό Εὐχολόγιο ὑπάρχουν εἰδικές εὐχές γιά ἄνοιγμα ναοῦ πού συνέβη ἤ νά πεθάνει κάποιος ἐντός του βιαίως ἤ νά ἔχει βεβηλωθεῖ ἀπό εἰδωλολάτρη ἤ ἀπό αἱρετικό. Γιά τή βεβήλωση ἀπό αἱρετικούς ἔχουμε πολλές εὐχές. Ἄλλη εὐχή λέγεται ἔξω τοῦ Πυλῶνος, ἄλλη λέγεται ἔμπροσθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης καί ἄλλη ἄνωθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης.

Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

ΡΟΔΟΣ 8017